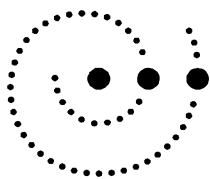

Tämä on päätöksen verkkoversio, jossa on otettu huomioon henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta siten, että päätöksestä on poistettu valittajina olevien yksityisten henkilöiden nimet.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

PÄÄTÖS

N:o YM1/5222/2010

Annettu julkipanon jälkeen
30.11.2011

ASIA Satakunnan maakuntakaavan vahvistaminen

VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS

Satakuntaliiton maakuntavaltuuston päätös 17.12.2009

KAAVAN SISÄLTÖ

Satakunnan maakuntakaava on kokonaismaakuntakaava ja käsittää koko maakunnan alueen. Maakuntakaava kumoaa maakunnan alueella voimassa olevat seutukaavat.

LAUSUNNOT

Sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä liikenne- ja viestintäministeriö ovat antaneet maakuntakaavasta lausunnon.

Valtiovarainministeriö ja Lounais-Suomen aluehallintovirasto, jolle sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on siirtänyt lausuntopyyntönsä, ovat ilmoittaneet, etteivät anna lausuntoa. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriölle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Kaavasta on antanut lausuntonsa myös Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Sisäasiainministeriö

Sisäasiainministeriön pelastusosasto toteaa, ettei sillä ole maakuntakaavaan oman toimialansa osalta merkittäviä muutosehdotuksia tai kannanottoja. Se toteaa kuitenkin, ettei kaavaselostuksessa ole käsitelty kaavahankkeen mahdollisia vaikutuksia pelastustoimen järjestelyihin ja palvelutason ylläpitämiseen. Alueen pelastustoimen sekä pelastustoimeen osallistuvien tahojen osallistumismahdollisuus kaavahankkeeseen on tärkeää, jotta mahdolliset muuttuvat riskit voidaan arvioida ja huomioida pelastustoimen järjestelyissä pelastustoimen palvelutason varmistamiseksi.

Puolustusministeriö

Puolustusministeriöllä ei ole huomauttamista kaavasta tai lisättävää siihen.

Opetusministeriö

Opetusministeriö kiinnittää ympäristöministeriön huomiota kaava-aineistossa olevaan esitystekniseen virheeseen, joka tulisi korjata sen lausuntoon liitetyn Museoviraston lausunnon mukaisesti.

Museovirasto toteaa, että kaava-aineistossa on esitystekninen virhe, joka tulee korjata.

Kaavan osan, joka käsittää kaavamerkinnot ja -määräykset, sivulla 5 olevan merkittävää rakennettua kulttuuriympäristön kohdetta tarkoittavan merkinnän symboli (turkoosi neliö ja kirjainyhdistelmä) puuttuu. Se on siirtynyt samalla sivulla olevien kulttuuriympäristöjä tarkoittavien merkintöjen kohdalle. Kaavaselostuksessa (A, sivut 91 ja 92) sama asia on ilmaistu siten, että valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, johon sisältyy myös vastaava kohdemerkintä, on esitetty erillään maakunnallisesti merkittävästä kulttuuriympäristöstä. Näin onkin hyvä menetellä. Kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä on hyvä käyttää selostuksessa esitettyä jaottelua sen vuoksi, että valtakunnallisesti merkittävää ympäristöä ja kohdetta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Museovirastolla ei ole muuta huomautettavaa Satakunnan maakuntakaavasta ja se puoltaa maakuntakaavan hyväksymistä.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että maakuntakaavassa on tarkasteltu varsin vähän maa- ja metsätalouden elinkeinotoimintojen turvaamisen ja kehittämisen näkökulmaa sekä kaavan vaikutuksia tähän toiminta-alueeseen.

Ministeriö suhtautuu varauksellisesti uusien suojelualueiden (SL/S) aluevarauksiin erityisesti talousmetsissä. Talousmetsissä on edistytty monimuotoisuuden turvaamisessa varsin hyvin erilaisin ohjein ja sertifiointiin perustuen. Lisäksi METSO -kokeilussa on saatu erittäin hyviä kokemuksia vapaaehtoisuuteen perustuvista menetelmistä ja METSO -toimenpiteet on päätetty vakinaistaa, mikä korostaa vapaaehtoisuutta metsien monimuotoisuuden tavoitteiden edistämiseksi. Myös ympäristöministeriön maakuntakaavoitusta koskevassa oppaassa tuodaan esille, että maakuntatasolla voidaan poikkeuksellisesti osoittaa maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaiksi todetut luonnonalueet luonnonsuojelualueiksi ja että tämä voi tulla kyseeseen, jos muut alueiden ohjauskeinot todetaan riittämättömiksi kyseisten luonnonarvojen turvaamisen kannalta. Kaava-asiakirjoissa ei tule selvästi esille, että muut alueiden käytön ohjauskeinot olisivat riittämättömiä tältä osin. Lisäksi erityisesti S -aluevarausten osalta alueiden toteuttamisen aikataulu ja menettely on epäselvä, mikä saattaa jättää alueita pitkäksi aikaa epävarmaan oikeudelliseen tilanteeseen.

MU- ja MY -aluevarausten kaavamääräykseen olisi selvyuden vuoksi hyvä lisätä LUO -merkintään liittyvä teksti, jossa todetaan, että merkintä ei rajoita alueen käyttöä maa- ja metsätalouteen eikä maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen rakentamiseen. Lisäksi maa-ainesten ottamisen osalta ministeriö muistuttaa, että maa-ainesten ottaminen ratkaistaan maa-aineslain (555/1981) mukaisessa lupamenettelyssä.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoi, että vaikka edellä kuvatuista näkökohdista ja puutteista huolimatta maakuntakaava ei näyttäisi olevan lainvastainen, tulee tässä lausunnossa kuvattuihin asioihin kiinnittää jatkossa erityistä huomiota.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että kaavatyön yhteydessä on laadittu liikennejärjestelmäsuunnitelmat Porin ja Rauman seuduille sekä koko Satakunnan alueelle. Maakuntakaavassa on otettu kiitettävästi huomioon niissä esitetyt ratkaisut.

Eheän yhdyskuntarakenteen edistämiseksi ja turvaamiseksi on kiinnitettävä erityistä huomiota kysyntää ja siten liikennevirtoja ohjaavien kaupallisten palveluiden sijoittumiseen.

Kaavassa osoitetut palvelujen alueet sijaitsevat osittain irrallaan muusta yhdyskuntarakenteesta. Tällä yleisellä kehitystrendillä, jossa kaupan suuryksiköitä sijoitetaan yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle, on vaikutuksensa liikennesuoritteiden kasvuun, kohdentumiseen ja koko liikennejärjestelmän toimivuuteen. Samoin vaikutuksia on itse elinkeinoelämän ja työpaikkojen sijoittumiseen sekä kansalaisten kannalta tasapuolisen palveluverkon saavuttamiseen.

Maakuntakaavassa esitetään yhteystarve välillä Uusikaupunki - Rauma - Pori (URPO-päärata), jonka vaikutukset olisivat laajat niin maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, elinkeinoelämän sijoituspäätöksiin kuin luonto- ja kulttuurimaisemaan. Nykyinen ja tulevaisuuden valtion tien- ja radanpidon alhainen rahoitustaso merkitsee, ettei monia esitettyjä varauksia tulla toteuttamaan lähivuosikymmeninä. Erityisesti uusien ratayhteysvälien rakentaminen ei ole pitkänaikavälin suunnitelmissa.

Koska maakuntakaavan tehtävänä on toimia laaja-alaisena ja yleispiirteisenä kaavana, esitysten tavoitteet ratkaistaan viimevaiheessa tulevaisuudessa yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Vähittäiskaupan suuryksiköt

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus toteaa, että kaavassa on osoitettu Raumalle vähittäiskaupan suuryksikköjen alueet KM1-10: Fere-Center sekä KM1-9: Vanha-Prisma. Maakuntakaavaa varten laaditut selvitykset eivät ole riittävä peruste KM1-varausten osoittamiseen. Rauman kaupungin yleiskaavoituksen yhteydessä on tehty tarkempia selvityksiä vähittäiskaupan tarpeista ja yksikköjen määrästä. Maakuntakaavaan on merkitty suuryksiköitä tästä poiketen. Erityisesti UNESCO:n maailmanperintökohteeseen kohdistuvien vaikutusten takia Vanhan Rauman liiketoiminnan säilymiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota. KM1 -varaukset tulee poistaa.

Luonnonsuojelu

Maakuntakaavassa osoitettu suojelualueverkko ja kaavamääräykset ovat riittäviä turvaamaan valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvien sekä vähintään seudullisesti arvokkaiden luontokohteiden suojelutavoitteet. Kaavaa varten laadittu maakunnallinen luontoselvitys täydennyksineen on hyvä sekä maakuntakaavaa varten riittävän kattava.

Kaavassa on asianmukaisesti ja riittävällä tarkkuudella selvitetty kaavan toteuttamisen vaikutukset Naturaan ja niihin luonnonarvoihin, joiden vuoksi alueet on osoitettu Natura-verkoston. Myös Natura-tarkastelun johtopäätökset ovat oikeita.

Kaava-aineisto

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus pitää maakuntakaavaa tausta-aineistoinen laadukkaasti ja huolellisesti laadittuna. Kaavan selvityspohja ja vaikutusarvioinnit ovat kattavia. Kaavoituksessa ja sen vaikutusarvioinnissa on käsitelty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sisältöä. Ympäristönäkökulma on vaikutusarvioinnissa ollut keskeisenä mukana.

VALITUKSET

Valittajat

Maakuntavaltuuston päätöksestä ovat valittaneet:

1. Yhteisellä valituskirjelmällä henkilö A
2. Yhtiö B
3. Yhtiö C
4. Jämijärven kunnanhallitus
5. Nakkilan kunnanhallitus
6. Harjavallan kaupunginhallitus
7. Yhtiö D
8. Porin kaupunginhallitus
9. Yhtiö E
10. Yhtiö F
11. Yhteisellä valituskirjelmällä yhtiöt G ja H
12. Henkilö I
13. Henkilö J
14. Henkilö K
15. Henkilö L
16. Henkilö M
17. Henkilö N
18. Henkilö O
19. Henkilö P
20. Henkilö Q
21. Henkilö R
22. Henkilö S
23. Yhdistys T
24. Yhteisellä valituskirjelmällä henkilöt U ja V sekä yhdistys W
25. Kylätoimikunnan puolesta henkilö X
26. Yhteisellä valituskirjelmällä henkilö Y asiakumppaneineen
27. Karvian kunnanhallitus
28. Honkajoen kunnanhallitus
29. Henkilö Z
30. Yhteisellä valituskirjelmällä yhdistykset AA ja AB

Valitusten sisältö

1. Henkilö A asiakumppaneineen vaativat Huittisissa sijaitsevan Ilmiönsuon suojele-aluevarauksen (SL 2023) poistamista maakuntakaavasta.

Vaatimuksensa perusteluina valittajat esittävät muun muassa seuraavaa:

Valittajat ilmoittavat omistavansa yhtenäisen alueen Ilmiönsuosta, joka rajoittuu kaakossa Ilmiönsuohon kuuluvaan Mattilan tilan alueeseen ja luoteessa Pirkanmaan maakuntaliiton alueeseen. Suunniteltuun SL -alueeseen Ilmiönsuolla kuuluisi valittajien omistamista tiloista x noin 9 hehtaaria, xx noin 26 hehtaaria ja xxx noin 15 hehtaaria.

Samojen tilojen Isosuohon kuuluvalla alueella sisältyy Natura-varauksen alueeseen tilasta x noin 8 hehtaaria, tilasta xx noin 16 hehtaaria ja tilasta xxx noin 16 hehtaaria.

Pirkanmaan maakuntakaavassa ei ole suojelumerkintää viereisellä Ilmiönsuon alueella. Valittajien tilat ovat menettämässä jo Isosuon Natura-alueella huomattavan arvokkaan suoalueen. Samalta suolta Punkalaitumen puolelta on nostettu polttoturvetta kymmeniä vuosia.

Jos lisäksi Ilmiönsuon SL -merkintä vahvistetaan, kaavoitettu tai suojeltu alue näiden tilojen osalta on yhteenlaskettuna kohtuuton ja maakuntakaava rajoittaisi valittajien perheviljelmien kehittämismahdollisuuksia entisestään.

2. Yhtiö B

Yhtiö vaatii maakuntakaavan melutasoltaan hiljaisen alueen kaavamääräyksen muuttamista siten, että myös maa-ainesten otto ja murskaus alueella sallitaan. Lisäksi yhtiö uudistaa lausunnoissaan vuosina 2008 ja 2009 esittämänsä, mikä koskee luo- ja ge -merkintöjen tarpeellisuutta ja sisältöä. Yhtiö esittää, että kyseisiin merkintöihin lisätään velvollisuus pyytää maakuntakaavoittajan lausunto silloin, kun paikallistasolla tulee ristiriitaa maankäyttöä.

Vaatimustensa perusteluina yhtiö esittää muun muassa seuraavaa:

Maakuntakaavassa puututaan maanomistajan mahdollisuuteen hyödyntää omistamiensa kiinteistöjen maa-aineksia. Yhtiö on maakuntakaavan käsittelyn yhteydessä aktiivisesti esittänyt muutoksia maakuntakaavaan, mutta tämä ei ole johtanut toivottuun tulokseen. Etenkin hiljaisen alueen merkintä Joutsijärven ja Mustakeitaan alueilla aiheuttaa huolta alueiden käytöstä tulevaisuudessa. Näiden alueiden sisällä ovat yhtiön suurimmat talousmetsäkäytössä olevat yhteispinta-alaltaan noin 1 600 hehtaarin suuruiset kiinteistöt Satakunnassa. Vaikka merkintä sallii maa- ja metsätalouskäytön, niin julkisuuden paineessa ei merkinnän sisällöllä ole painoarvoa.

Joutsijärven alueella hiljaisen alueen sisällä on potentiaalinen kiviaineksen ottopaikka, Käkijärven kallio ympäristöineen, josta olisi hyötyä yhdyskuntarakentamisen raaka-aineksi tulevaisuudessa. Maakuntakaava toimii ohjeena alempiasteiselle kaavoitukselle ja viranomaistoiminnalle. Siksi onkin tärkeää sallia maa-aineksenotto myös hiljaisilla alueilla, jotta mahdollinen otto voidaan tutkia maa-aineslain puitteissa.

Luo -merkinnän vuoksi metsätalousmaa saa suojeluleiman. Myös ge -merkintä on suojeluvivahteinen, jolloin maa-ainesten hyödyntäminen yhdyskuntarakentamiseen vaikeutuu. Näihin alueisiin kohdistuu myös maa-ainesten ottoa. Merkinnöillä ei ole selvää juridista perustetta eikä maanomistajan oikeusturva toteudu.

Valitukseensa toimittamassa täydennyksessä yhtiö muun muassa ilmoittaa olevansa huolissaan pyrkimyksistä rajoittaa tulevaisuuden raaka-ainehuoltoa ja uusien hankkeiden kuten tuulivoimapuistojen perustamista Porin kaupungin alueelle. Käkijärven alueelta on aiemmin saatu kiviaines Porin sataman rakentamiseen ja myös tulevaisuudessa se toimisi potentiaalisena maa-ainesten ottopaikkana. Yhtiö on mukana tuulivoimahankkeissa VentusVis Oy:n yhtenä omistajana. Tutkittavana olevista yli kymmenestä potentiaalisesta kohteesta ympäri Suomea yksi sijaitsee Yyterissä maakuntakaavan maisemallisesti arvokkaalla alueella. VentusVis Oy:n on tarkoitus perustaa noin kuuden tuulimyllyn hanke valittajayhtiön omistamalle kiinteistölle xxxx. Yyteri on tuuliolosuhteiltaan erinomainen sijaintipaikka. Maakuntakaava vaikeuttaa huomattavasti tuulivoimapuiston syntymistä alueelle. Näiden hankkeiden osalta maakuntakaavaa ei tule vahvistaa tai sitä on muutettava osittain, jotta ne voidaan toteuttaa maankäyttö- ja rakennuslain puitteissa.

3. Yhtiö C

Yhtiö vaatii maakuntakaavan hyväksymistä koskevan päätöksen kumoamista ja palauttamista uudelleen valmisteltavaksi siten, että yhtiön omistamalle kiinteistölle vahvistetaan samat kaavamääräykset kuin nyt voimassa olevassa Porin kaupunginvaltuuston 10.12.2007 hyväksymässä kantakaupungin yleiskaavassa 2025.

Vaatimustensa perusteluina yhtiö esittää muun muassa seuraavaa:

Yhtiö viittaa maankäyttö- ja rakennuslain kaavan valmistelua koskeviin vuorovaikutusta osallistumista koskeviin säännöksiin sekä maanomistajalle aiheutuvaa kohtuutonta haittaa koskevaan kieltoon. Yhtiölle ei ole annettu tietoa maakuntakaavoituksesta eikä siten mahdollisuutta osallistua kaavoitukseen. Sille ei maanomistajana ole annettu tietoa kaavoituksesta ennen kuin maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa. Yhtiöllä ei siten ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa kaavan laadintaan.

Porin kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.12.2007 kantakaupungin oikeusvaikutteisen yleiskaavan 2025, jossa osa yhtiön omistamasta alueesta on kaavoitettu kaupalliseen ja osa pienteollisen toiminnan käyttöön. Maakuntakaavassa tätä ei ole otettu huomioon, vaan yhtiön omistama alue on suurimmaksi osaksi kaavoitettu teolliseen käyttöön. Yhtiöllä on alueensa suhteen suunnitelmassa nimenomaan tukea sen kehitystä pienteollisessa sekä kaupallisessa käyttötarkoituksessa. Tästä syystä se on tehnyt yleiskaavan mukaisesti alustavia suunnitelmia alueen rakentamattoman osan tulevaa käyttöä silmällä pitäen riskikartoitukset huomioon ottaen. Maanomistajalla tulisi olla oikeus luottaa tuoreeseen hyväksytyyn yleiskaavaan.

Maakuntakaavasta aiheutuu yhtiölle kohtuutonta haittaa ja sen hyväksymistä koskeva päätös on täten maankäyttö- ja rakennuslain 62, 6 ja 28 §:n vastainen.

4. Jämijärven kunnanhallitus

Jämijärven kunnanhallitus vaatii maakuntavaltuuston päätöksen muuttamista siten, että luo-rajaus poistetaan valituksen liitteen mukaisesti Jämin laajentumisalueelta.

Vaatimuksensa perusteluina kunnanhallitus esittää muun muassa seuraavaa:

Jämi on kunnan ja koko maakunnan keskeinen matkailun kehittämiskohde. Se sijaitsee 70:n kilometrin etäisyydellä Tampereesta ja nähdään Lappia korvaavana lähimatkailukohdeena sekä muun muassa tärkeänä mahdollisuutena vähentää liikenteestä aiheutuvia ympäristöhaittoja. Jämille laaditussa liiketoimintasuunnitelmassa tavoitteena on 5000:n hengen majoituskapasiteetti yhteisesti Jämille ja Ikaalisten kylpylään. Jämin osalta tavoite on 2000–2500 majoituspaikkaa. Tämä majoituspaikkamäärä muodostaisi riittävän kapasiteetin toimivalle ja kannattavalle matkailutoiminnalle.

Maakuntakaavassa Jämille osoitettu luo-varaus vaarantaa merkittävästi matkailukeskuksen kehittämisen, koska se ei mahdollista matkailukeskuksen vaatimaa tehokasta ja tiivistä rakentamista. Luo-alueen ulkopuolella rakentamisen mahdollisuudet ovat Jämillä hyvin rajallisia harjualueelle sijoittuvan Natura-alueen ja pohjavesialueen vuoksi.

Luo- aluevarauksen rajausta on mahdollista siirtää myös siitä syystä, että tälle Jämin laajentumisalueelle tullaan laatimaan yleiskaavoituksen ja asemakaavoituksen yhteydessä tarkat luontokartoitukset, jotka ohjaavat rakentamista sille soveltuville alueille ja toisaalta takaavat alueen luontoarvojen säilymisen.

5. Nakkilan kunnanhallitus

Nakkilan kunnanhallitus vaatii maakuntavaltuuston päätöksen muuttamista siten, että maakuntakaavassa osoitetaan Nakkilan kunnan keskustatoimintojen alueet (C) joko aluevarauksella tai kohdemerkinnällä. Muutos voidaan tehdä teknisenä korjauksena maakuntakaavan vahvistamisen yhteydessä. Ellei muutosta voida tehdä teknisenä korjauksena, kaava tulee näiltä osin kumota ja palauttaa Satakuntaliittoon uudelleen käsiteltäväksi.

Vaatimustensa perusteluina kunnanhallitus esittää muun muassa seuraavaa:

Nakkilan kunnan oikeusvaikutteinen taajamaosayleiskaava 2010 on vahvistettu 31.5.1993. Siinä on merkittynä keskustatoimintojen alue (C) Satakunnantien (yhdystie Ulvilaan ja tulevaisuudessa Harjavaltaan) ja rautatien välittömään läheisyyteen. Merkinnän tarkoittamalla alueella pääasiallisia toimintoja ovat palvelut, hallinto, asuminen, työpaikkatoiminnat, liikenne ja virkistys sekä yhdyskuntatekninen huolto. Merkintä mahdollistaa myös vähittäiskaupan suuryksikön sijoittamisen alueelle. Tärkeä seikka keskustatoimintojen osoittamisessa on myös yhdyskunnan palveluverkon havainnollinen esittäminen.

Nakkilan kunta on pitänyt osayleiskaavassa osoitettuja maankäytön varauksia tavoitteinaan ja määrätietoisesti rakentanut keskustarakennettaan tiiviimmäksi. Vuonna 1998 valmistui Anne Sandelinin laatima keskustasuunnitelma ja vuonna 1999 Maa ja Vesi Oy:n laatima Nakkilan keskustan kehittämisen yleissuunnitelma. Suunnitelmia on johdonmukaisesti toteutettu vaiheittain ja taloudellisten resurssien puitteissa. Nakkilan kunnan keskusta on kehittynyt 2000-luvulla maalaispitäjän kyläraitista korkeatasoisesti rakennetuksi kunnan keskustaksi. Kehitystyö on edelleen käynnissä ja asemakaavoituksessa pyritään huomioimaan keskustan tiivistäminen uusilla toiminnoilla ja rakenteilla viihtyisän ja tehokkaan keskustan luomiseksi.

Taajamaosayleiskaavan tavoitevuosi on käsillä ja valtuusto on tehnyt päätöksen taajamaosayleiskaavan 2010 tarkistamiseksi ja yleiskaava-alueen laajentamiseksi. Työ on käynnistynyt jo 2007, jolloin laadittiin taajamaosayleiskaavan tavoitekartoitus ja suunnittelutarpeen selvitys. Siinä yhteydessä on todettu, että yleiskaava-aluetta tulee laajentaa luoteeseen valtatie 2:n länsipuolelle. Osayleiskaavan tarkistamisen yhtenä tavoitteena on maankäytön suunnittelulla mahdollistaa Nakkilan kunnan elinkeinoelämän kehittyminen ja viihtyisien ja omaleimaisten asuinympäristöjen muodostaminen. Maakuntakaava ei saa olla esteenä Nakkilan kunnan elinkeinoelämän kehitykselle, sillä onnistunut elinkeinoelämä luo mahdollisuudet palvelujen järjestämiselle ja hyvän elinympäristön muodostamiselle.

Yleiskaavatyössä tutkitaan maankäytön ratkaisuja myös seudullisesta näkökulmasta ja Porin seudun kaupunkiseutusuunnitelmassa hyväksytyyn rakennemalliluonnoksen pohjalta. Porin seudun rakennemallityötä jatketaan ja suunnitelma valmistuu vuoden 2010 loppuun mennessä. Rakennemalliluonnoksessa on myös esitetty, että jokaisessa kunnassa on selkeät keskustat ja yhdyskuntarakenne perustuu tiheään keskusverkkorakenteeseen.

Maakuntakaavan tulisi tarjota riittävästi vaihtoehtoja kaupan sijoittumiselle, jotta saavutetaan riittävä kilpailu eikä normaali kilpailutilanne vääristy. Riittävän tiheän kaupallisten palvelujen verkon muodostumisella vastataan myös kestäväen kehityksen mukaisiin tavoitteisiin. Lisäksi Porin, Ulvilan, Nakkilan, Harjavallan ja Kokemäen muodostama nauhataajama on jo nyt yhtenäistä asumis- ja työssäkäyntialuetta, jonka keskustaaajamiin kaupallisten suuryksikköjenkin on voitava sijoittua kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Maakuntakaavaa varten tehdyn Kauppa Satakunnassa -selvityksen mukaan Nakkila kuuluu paikalliskeskukseen. Niissä palvelutarjonta keskittyy peruspalveluihin ja vaikutusalue ulottuu lähinnä oman kunnan tai kunnanosan alueelle. Palvelurakennetta on tutkittu, mutta selvityksen tulokset ovat ristiriidassa maakuntakaavan merkintöjen kanssa. Keskustatoimintojen aluevarauksia on osoitettu myös Nakkilan kuntaa heikomman vetovoiman omaaville kuntakeskuksille. Tasavertaisuusnäkökohta tulee esiin myös tarkasteltaessa muiden maakuntien maakuntakaavojen keskustatoimintojen aluevarauksia.

Kestävän kehityksen tavoitteet koskevat muun muassa liikenteen määrän vähentämistä ja sitä kautta ilmastomuutoksen hidastamista. Alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden mukaan on edistettävä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Kaupallisten palvelujen toimintaedellytysten kannalta keskeinen alueiden käytön tekijä on palvelurakenteen mitoittamisen lisäksi myös saavutettavuus. Kunnanhallitus katsoo, että maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten sisältövaatimusten vastainen maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten osalta.

6. Harjavallan kaupunginhallitus

Harjavallan kaupunginhallitus vaatii, että maakuntakaavassa Harjavallan rautatieaseman eteläpuolinen sekä valtatie 2 ja kantatie 43 risteyksen välinen alue osoitetaan joko keskustatoimintojen alueeksi (C) tai taajamatoimintojen alueeksi (A). Muutos on tehtävä oikeasuhteisena korjauksena. Mikäli sitä ei vahvistamisen yhteydessä pidetä mahdollisena, kaava on tältä osin kumottava ja palautettava uudelleen käsiteltäväksi.

Vaatimustensa perusteluina kaupunginhallitus esittää muun muassa seuraavaa:

Harjavallan kaupungin keskusta-alue on niin täyteen rakennettu, että alueella ei ole vapaita tontteja juuri asuinkerrostaloja suurempia rakennuksia varten. Siksi keskustatoimintojen aluetta on tarpeen laajentaa lounaaseen rautatien ja valtatie 2 väliselle alueelle, joka on ainoa rakentamaton ydinkeskustan yhteydessä oleva alue. Muissa suunnissa, kaakkoon ja luoteeseen, on rakennetut asuin- ja teollisuusalueet. Koillisessa keskustaa rajoittaa Kokemäenjoen patoallas, joka on niin leveä, ettei keskustatoimintojen laajentaminen sen yli ole mahdollista.

Maakuntakaavassa osoitettu keskustatoimintojen alue vastaa nykyistä keskusta-alueita ja rajoittuu rautatiehen. Heti sen lounaispuolella on rakentamaton aluetta, joka on kaupungin keskustasta varsinkin aivan rautatieaseman vieressä olevasta liikekeskuksesta tarkastellen välittömästi nykyisen keskusta-alueen yhteydessä. Rautatiesillan ylittäminen on lyhyt askel keskustatoimintojen alueen laajentamisessa. Asia ilmenee myös valituksen liitteenä olevista opaskartoista. Rautatien molemmin puolin on ei-keskustahakuisia kaupallisia palveluja.

Nykyisin korostetaan yleisesti rautateiden varrelle, etenkin nykyisten rautatieasemien viereen, tapahtuvan rakentamisen lisäämistä. Kun yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen tulee jatkossa vielä enemmän tarvetta muun muassa ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi, on harkittava myös uutta kerrostalorakentamista rautatieaseman lähelle. Alueen rakentamista puoltaisi myös taajamajunayhteyksien lisääminen tulevaisuudessa, mikä Pori-Ulvila-Nakkila-Harjavalta-Kokemäki -taajamanauhassakin on jo otettu esille. Myös linja-autoasema on rautatieaseman lähellä. Nämä tekijät tekevät alueesta liikenteen kestävä kehityksen kannalta edullisen keskusta- ja taajamatoimintojen laajenemisalueen.

Harjavallan liikekeskukseen ollaan laatimassa asemakaavaa vähittäiskaupan suuryksikölle (2 500 k-m²), mutta sen jälkeen uusille yksiköille ei ole tilaa liikekeskuksessa. Suurempia kaupan yksiköjä ei mahdu maakuntakaavan mukaiselle keskusta-alueelle. Myös kaupallisten palvelujen kehittämiseksi on oltava tilaa, jos kaupungin palvelutason halutaan kehittyvän ja uudistuvan. Erilaisten palvelujen rakentamiseen tarvittavia alueita on maakuntakaavan keskustatoimintojen alueella niukasti, koska pääosa keskusta-alueen rakentamattomista alueista (Harjavallankadun ympäristössä) tullaan tulevaisuudessa tarvitsemaan asuinkeuhkojen rakentamiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota maakunnan tarkoitukseenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin ja maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Taajamatoimintojen tai keskustatoimintojen laajentumisalueen osoittaminen nykyisen keskusta-alueen lähimmälle rakentamattomalle alueelle, keskusta-alueen reunalle, olisi paras ratkaisu näiden vaatimusten toteuttamiseksi. Kaavaa laadittaessa ei ole otettu riittävästi huomioon Harjavallan kaupungin lausunnoissaan esittämiä tavoitteita.

Koska edellä mainitut maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset eivät valituksen kohteena olevan alueen osalta täyty, on maakuntakaava maakuntavaltuuston hyväksymässä muodossa lainvastainen.

7. Yhtiö D

Yhtiö vaatii valituskirjelmästä tarkemmin ilmenevin perustein, ettei Satakunnan seutukaava 5:n kumoamista vahvisteta ja ettei maakuntakaavaa vahvisteta Eurajoen Olkiluodon saaren pohjoisrannan alueen osalta. Siinä tapauksessa, että maakuntakaavaa vahvistettaisiin Olkiluodon saaren pohjoisrannan osalta, maakuntakaavaa ei saa määrätä tulemaan voimaan mahdollisista valituksista huolimatta.

8. Porin kaupunginhallitus

Porin kaupunginhallitus vaatii maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista kokonaisuudessaan ja asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Kaavaa ei miltään osin saa myöskään määrätä tulemaan noudatettavaksi ilman lainvoimaa.

Vaatimustensa perusteluina kaupunginhallitus esittää muun muassa seuraavaa:

Valituksenalaisen päätöksen osalta ovat olemassa kaikki kuntalain 90 §:n mukaiset valitusperusteet eli päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa ja päätös on muuten lainvastainen. Maakuntakaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimuksia eikä maakuntakaavan valmistelu 6 §:n vuorovaikutusta ja kaavoituksesta tiedottamista eikä 9 §:n vaikutusten selvittämistä koskevia vaatimuksia. Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavan perustana olevat selvitykset eivät saa olla yleispiirteisiä ja yleisluontoisia, vaan niiltä edellytetään paikkansapitävyyttä ja riittävää tarkkuutta.

Maakuntavaltuustolla pitää olla päätöksensä perusteeksi edellä mainittujen lainkohtien mukaiset edellytykset täyttävä valmistelu. Maakuntavaltuustolla ei ole ollut käytettävissään riittävää selvitystä kaavan valmistelun yhteydessä annetuista lausunnoista ja/tai muistutuk-

sista. Lausunnot on referoitu maakuntavaltuustolle puutteellisesti ja harhauttavasti. Vastineissa on puutteellisuuksia ja virheellisyyskiä ja niiltä puuttuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämä paikkansapitävyys ja riittävä tarkkuus. Esityslistat ja pöytäkirja ovat näin ollen puutteellisia luottamushenkilöiden asiaan perehtymisen kannalta.

Valituksen liitteenä olevien kaikkien Porin kaupungin sekä Porin kaupungin ja ympäristökuntien antamien yhteisten lausuntojen, vastineitten ja kannanottojen jäljennösten vertaaminen siihen aineistoon, joka kokonaisuudessaan on toimitettu maakuntavaltuuston jäsenille vasta kokouksen 17.12.2009 esityslistan liitteenä, osoittaa, että maakuntakaavan valmistelu ei täytä edellä mainittujen maankäyttö- ja rakennuslain säännösten vaatimuksia. Kaupunginhallitus viittaa myös valituksen liitteenä olevaan muistioon, jossa yksityiskohtaisesti on vertailtu Porin kaupungin ja kuntien yhteisesti antamia lausuntoja sekä toisaalta maakuntahallituksen vastineita.

Satakuntaliiton vastineissa vedotaan toistuvasti siihen, että kaavaratkaisut on määrätty ylhäältä käsin ja että valmistelijoiden ja maakuntavaltuuston päätöksentekijöiden harkintavalta olisi sidottu yksittäisten ympäristöministeriön tai Lounais-Suomen ympäristökeskuksen viranhaltijoiden kannanottoihin. Miten viranomaisneuvotteluissa tai lausunnoissa esitetyt kannanotot itse kaavaratkaisussa otetaan huomioon, jää kuitenkin maakuntaliiton valtuuston ratkaistavaksi. Viranomaisten tai muiden tahojen valmistelun aikaiset kannanotot eivät ole päätöksentekijää sitovia. Mikäli maakuntavaltuusto on virheellisen ohjauksen perusteella ymmärtänyt toimivaltansa lainsäädännön antamia valtuuksia suppeammaksi, päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

Myös vapaan harkinnan alaan, kuten maakuntakaavaan, liittyvältä päätöksenteolta edellytetään päätösten perustamista oikeisiin tosiseikkoihin ja päätösten perustelemista niin, että jälkikäteenkin on nähtävissä ja kontrolloitavissa päätöksen todella tapahtuneen viranomaiselle kuuluneen harkintavallan nojalla ja rajoissa. Maakuntavaltuusto on tältä osin ylittänyt toimivaltansa rikkomalla edellä mainittuja harkintavallan rajoitusperusteita.

Alue- ja yksityiskohtaiset perustelut

Porin Metallinkylän kaupunginosan kohdalla tulkinta kaavamuotojen tehtävistä on poikkeuksellinen. Kantakaupungin alueella on voimassa Porin kantakaupungin yleiskaava 2025, jonka valmistelun yhteydessä kaupunkisuunnittelun ja omistajien tarpeisiin tehtiin kolme erillisselvitystä riskienhallinnasta, tekijänä Gaia Consulting Oy. Metallinkylän osalta riskikartoitukset tehtiin yhteistyössä TUKES:in kanssa. Kantakaupungin yleiskaavaa koskevasa päätöksestä ei valitettu. Tästä huolimatta maakuntakaava on TUKES:in kannanottoihin vedoten hyväksytty ristiriitaiseksi yleiskaavan suhteen. Maakuntakaavan tarkoitus ja toteuttamisen edellytykset jäävät tässä tilanteessa epäselviksi.

Yyterin sannot on Porin kaupungin ja koko maakunnan tunnetuin matkailukohde. Päätös, jonka mukaa Yyterin aktiivisimmin virkistyskäytössä oleva alue on osoitettu luonnonsuojelualueeksi, on vastoin Porin kaupungin, alueen maanomistajien, matkailuyritysten ja kuntalaisten tahtoa. Voimassa olevassa seutukaavassa Yyterin santojen alue on osoitettu virkistysalueeksi ja seutukaava on vahvistettu Natura-päätöksen jälkeen. Ympäristöministeriön vahvistuspäätöksessä on erikseen maininta siitä, miten Yyterin virkistysaluetta toteutetaan. Yyterin alueen osoittamista virkistysalueeksi ei kyseenalaistettu myöskään Meri-Porin yleiskaavan käsittelyn yhteydessä. Nyt maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi esitetty Yyterin santojen alue on lähes kokonaisuudessaan asemakaavoitettu ja asemakaavoista kaksi on laadittu Natura-päätöksen jälkeen. Toinen näistä koskee lomakylän aluetta ja toinen Yyterin kylpylähotellin aluetta. Jälkimmäinen asemakaava on erityisen tarkkaan valmisteltu yhdessä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Yyterin santojen alueen asemakaavoittaminen virkistysalueeksi on kyseenalaistettu vasta maakuntakaavan valmistelun yhteydessä, mutta Satakuntaliitto, Lounais-Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö eivät ole vastanneet kysymykseen, mitä käytännön ratkaisuja haetaan osoittamalla alue maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi. Näillä tahoilla on lisäksi erittäin ristiriitaiset näkemykset suojelun toteuttamisesta, mikä on tullut esille muun muassa 17.12.2009 käydyssä neuvottelussa.

Päätöksenteon valmistelussa, päätöksenteossa ja yhteydenpidossa alueen kiinteistönomistajien kanssa eri tahoille ei ole annettu riittävän selvää kuvaa siitä, mitä maakuntakaavan toteuttaminen tarkoittaisi eri osapuolille ja mitä vaikutuksia kaavan toteuttamisella on. Alueen maanomistajilla ja muilla oikeuden haltijoilla ei näin ollen ole ollut mahdollisuutta maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n tarkoittamalla tavalla seurata kaavoitusta ja esittää siitä omia näkemyksiään.

Porin kaupunki, alueen kiinteistönomistajat ja matkailuyrittäjät ovat kaikki omissa kannanotoissaan esittäneet, että alue tulee osoittaa maakuntakaavassa virkistysalueeksi, jolla suojelutarpeet on otettava huomioon. Tältä pohjalta voimassa olevia asemakaavoja voitaisiin tarkistaa ja alueelle laatia hoito- ja käyttösuunnitelma sekä tässä yhteydessä määräykset luonnonarvojen huomioonottamisesta.

Tähän mennessä virkistyskäyttö ei ole tuhonnut Yyterin santojen luontoa. Päinvastoin arvot ovat monipuolisempia kulutuksen takia. Ilman virkistyskäytön tuomaa kulutusta alueen dyynialue olisi hyvin kapea vyöhyke rannassa ja alue olisi suurimmaksi osaksi metsittynyttä. Dyynialue on vuosisatojen kuluessa vaihteittain siirtynyt merelle päin.

Porin kaupunki on kannanotoissaan toistuvasti perustellut edellä mainittuja asioita. Maakuntavaltuuston jäsenille ei kaupungin esittämistä näkökohdista ja perusteluista ole kerrottu. Myöskään kaupungin pyynnöstä huolimatta sen paremmin kaupungin edustajille kuin maakuntavaltuuston päättäjille ei ole kerrottu, miten maakuntakaava on tarkoitus toteuttaa. Tarvetta seutukaavan mukaisen virkistyskäytön ja seutukaavan perusteella laadittujen asemakaavojen muuttamiseksi ei ole sen paremmin kerrottu kuin perusteltukaan, joten maakuntakaavaa Yyterin santojen alueen osalta ei voi vahvistaa. Maakuntakaavan sisältö ja valmistelu eivät tältä osin täytä maankäyttö- ja rakennuslain edellytyksiä ja ne ovat myös ympäristöministeriön omien ohjeiden vastaisia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 210 §:n siirtymäsäännöksen perusteella alueella on voimassa seutukaava on 1.1.2010 alkaen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena maakuntakaavana. Tässä kaavassa Yyterin santojen alue on osoitettu virkistysalueeksi. Tässä vaiheessa viranomaisilla on siis maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n viranomais- ja ohjausvaikutuksen vuoksi alueiden käyttöä suunnitellessaan velvollisuus edistää sen maakuntakaavan toteuttamista, jossa Yyterin santojen alue on merkitty virkistysalueeksi.

Maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuten toimiva aluerakenne, eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota myös maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin sekä maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen. Satakunnan maakuntakaavaa on valmisteltu kuuden vuoden ajan. Samanaikaisesti on viimeksi kuluneina vuosina valmisteltu Porin kaupunkiseutusunnitelmaa niin sanotun PARAS - lainsäädännön mukaisesti. Kaikki 11 suunnitelman yksimielisesti hyväksynyt kuntaa ovat useaan otteeseen yhteisissä lausunnoissaan korostaneet kaupunkiseutusunnitelman ja maakuntakaavan yhteensovittamista siinä onnistumatta. Tämä osoittaa, että maakuntakaava-

van valmistelussa on ohitettu sekä tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen että muun lainsäädännön vaatimukset.

Porin kaupunki on kiinnittänyt huomiota erityisesti kaupunkikehittämisvyöhykkeen rajaukseen ja eriateisten keskusten osoittamiseen. Kuntien antamissa yhteisissä lausunnoissa on myös korostettu Luvian sisällyttämistä Porin taajaman kaupunkikehittämisvyöhykkeeseen. Valtatie 8 ja URPO -ratahanke sekä Luvian ja Porin rajalla oleva kaatopaikka ja muut erityisalueet ovat taajamavaikutukseltaan huomattavan laajoja. Tällä perusteella Pori ja Luvia pitäisi myös maakuntakaavan kaupunkikehittämisvyöhykkeiden osalta sisällyttää samaan vyöhykkeeseen. Porin kaupungin ja Luvian kunnan välistä yhteyttä ei ole tunnustettu kaupunkikehittämisvyöhykkeenä, vaikka maakuntakaavan selostuksessa korostetaan rannikon suuntaista vyöhykettä.

Maakuntakaavassa on keskuksista nostettu erilleen ainoastaan maakuntakeskus. Keskustatoimintojen alueet ja suurmyymälät ovat tulleet varsin myöhäisessä valmisteluvaiheessa mukaan maakuntakaavakarttoihin ja määräyksiin, joten näihin seikkoihin on ollut erittäin vaikea vaikuttaa. Keskusrakennetta ei maakuntakaavassa ole luokiteltu ja keskustatoimintojen alueet eivät noudata nykyistä yhdyskuntarakennetta tasapuolisesti. Porin kaupunki on kannanotoissaan korostanut 10 000 asukkaan ja huomattavan yrityskeskittymän sisältävän keskuksen eli Pihlavan alueen osoittamista keskustatoimintojen alueeksi. Samalla etäisyydellä maakuntakeskuksesta ovat Noormarkku ja Luvia, joiden aseman korostamista lausunnoissa on perusteltu niiden etäisyyden vuoksi. Maakuntakaava ei kohtele valtatie 2:n varrella olevaa taajamanauhaa tasapuolisesti. Tältä osin maakuntakaava ei myöskään täytä maakuntakaavan sisältövaatimuksia eikä hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisia vaatimuksia kuntien, asukkaiden ja maanomistajien tasapuolisesta kohtelusta.

Maakuntakaavaan ei myöskään liity riittäviä selvityksiä kaavan toteuttamisen edellytyksistä, kuten erityisesti Yyterin santojen aluetta koskevista perusteluista ilmenee. Erityisesti ja nimenomaisesti Yyterin santojen alueen osalta ei ole noudatettu niin sanottua kohtuuttomuuskieltoa.

9. Yhtiö E

Yhtiö vaatii maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista kokonaisuudessaan. Lisäksi yhtiö vastustaa Yyterin santojen osoittamista kaavassa luonnonsuojelualueeksi ja vaatii erikseen siltä osin maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista.

Vaatimustensa perusteluina yhtiö esittää muun muassa seuraavaa:

Yhtiö hallinnoi Porin Kaupungin ja yhtiön välisellä vuokrasopimuksella Top Camping Yyterin leirintäaluetta sekä Yyterin sannoilla ja leirintäalueella sijaitsevaa pinta-alaltaan noin 55 hehtaarin suuruista aluetta rakennuksineen. Alue koostuu Yyterin kaupunginosassa korttelissa x sijaitsevan tontin määräalasta sekä Porin kaupungin omistamien tilojen x ja xx määräaloista.

Alueen maanomistajilla ja muilla oikeuden haltijoilla ei ole ollut mahdollisuutta maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n tarkoittamalla tavalla seurata kaavoitusta ja esittää siitä omia näkemyksiään. Asian valmistelussa tapahtui virhe, koska alueen yrittäjiä ja maanomistajia ei informoitu kaavamuutoksesta. Maanomistajia ja muita oikeuden haltijoita on kielletty osallistumasta kuulemistilaisuuteen, joka järjestettiin Varsinais-Suomen ympäristökeskuksen Porin toimipisteessä 17.12.2009.

Maakuntavaltuustolla pitää olla päätöksensä perusteeksi maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n edellytykset täyttävä valmistelu sekä 9 §:n edellytykset täyttävät selvitykset. Tämä ei ole toteutunut valituksenalaisessa päätöksenteossa. Päätöksentekoprosessi, jolla Yyterin sannot on kaavassa osoitettu luonnonsuojelualueeksi, on ollut lainvastainen.

10. Yhtiö F

Yhtiö vaatii maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista Yyterin hiekkarannan osalta ja asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi.

Vaatimustensa perusteluina yhtiö esittää muun muassa seuraavaa:

Kaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n edellyttämiä sisältövaatimuksia. Kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. On selvää, että tällaista haittaa aiheuttaa asemakaavaan merkityn yleisen virkistysalueen muuttaminen luonnonsuojelualueeksi.

Alueelle on Natura 2000-alueiden muodostamisen jälkeen hyväksytty kaksi lainvoimaista kaavaa (seutukaava ja asemakaava), joissa Yyterin hiekkaranta on merkitty yleiseksi virkistysalueeksi. Kansalaisten ja yhteisöjen on voitava luottaa lainvoimaisiin, muutaman vuoden ikäisiin kaavoihin. Tuoreiden kaavojen muuttaminen näin merkittävästi on kohtuutonta hallinnon mielivaltaa ja lisäksi murentaa kansalaisten luottamusta asemakaavamääräysten järkipärisyyteen. Maakuntakaavan mukaisen luonnonsuojelualueen käyttö- ja muista rajoituksista ei ole ennakoon haluttu antaa tietoa eikä myöskään ole haluttu saada asianosaisten kuten alueen omistajien ja muiden toimijoiden mielipiteitä rajoituksista, mikä on kohtuutonta ja loukkaavaa. Suojelumääräystä kaavaan ajava viranomainen on tietoisesti valinnut asianomistajien oikeuksia loukkaavan menettelytavan kieltäytymällä tiedottamasta etukäteen rajoitusten vaikutuksista heidän toimintaansa. Virkistysalueen muuttaminen luonnonsuojelualueeksi on varmasti vaikutuksiltaan huomattava.

Kaavan valmistelu ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaisia vuorovaikutuksia koskevia vaatimuksia. Yyterin hiekkarannan maanomistajia eikä rannan muita toimijoita ei ole asiassa kuultu kertaakaan kaavoituksen valmistelun yhteydessä. Kun maakuntakaava asetettiin yleisesti nähtäväksi, yhtiö on tehnyt kaavasta Yyterin osalta muistutuksen Satakunnan Yrittäjät ry:n kautta, jolle ei ole etukäteen tiedotettu maakuntakaavan huomattavasta poikkeavuudesta voimassa oleviin juuri valmistuneisiin kaavoihin eikä ole haluttu kertoa muutoksen merkittävästä käytännön vaikutuksesta kaikkeen alueella tapahtuvaan toimintaan. Asianomistajien mahdollisuutta saada tietoa tästä itseään koskevasta merkittävästä asiasta on tietoisesti valmistelun aikana vaikeutettu erikseen kieltämällä osallistuminen aluetta koskeviin kokoontumisiin.

Tiettävästi maakuntakaavan muilla alueilla vastaavissa asioissa on järjestetty tilaisuuksia, joissa maanomistajia/asianosaisia on kuultu etukäteen valmistelun yhteydessä. Heillä on ollut mahdollisuus saada tietoa etukäteen ratkaisujen käytännön vaikutuksista ja he ovat voineet kertoa kantansa valmistelijoille ja vaikuttaa etukäteen syntyvään kaavaan. Tämän menettelytavan tietoinen sivuuttaminen Yyterissä rikkoo törkeästi kansalaisten oikeutta hallinnon tasavertaisuuteen ja yhdenmukaisuuteen.

Kokonaisuutena huomioiden kaavan valmistelussa ja hyväksymisessä on törkeästi rikottu hyvää hallintotapaa.

11. Yhtiöt G ja H

Yhtiöt vaativat maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista ja maakuntakaavan muuttamista Porin Yyterin hiekkaranta-alueen osalta sekä asian palauttamaan uudelleen valmisteltavaksi.

Vaatimustensa perusteluina yhtiöt esittävät muun muassa seuraavaa:

Kaavan valmistelu ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaisia vuorovaikutuksia koskevia vaatimuksia. Asianomaisia, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, ei ole kuultu valmisteluvaiheessa. Kuuleminen on tässä tapauksessa oleellista, koska maakuntakaavan muuttaminen voi merkittävästi vaikuttaa alueen matkailupalvelujen toimintaedellytyksiin. Uuden kaavan merkinnöissä ja mahdollisissa rajoituksissa tulisi huomioida alueella jo olevien matkailupalvelujen toimintaedellytysten säilyminen. Kaava ei voi oleellisesti vähentää tai rajoittaa kaavan osoittamien matkailupalveluiden alueiden käyttömahdollisuuksia.

Yhtiö G:n omistamaa kiinteistöä on muokattu vuoden 2008 jälkeen merkittävillä yksityisillä investoinneilla maakunnan matkailuelinkeinoa edistävään muotoon. Yhtiön osakkeenomistajat ovat maakuntakaavan muutoksen valmisteluun liittyvän puutteellisen vuorovaihtamisen vuoksi epätietoisia siitä, miten muutos maakuntakaavassa vaikuttaa heidän investointeihinsa ja maakunnan matkailuun.

Yhtiö H harjoittaa yhtiö G:n omistaman kiinteistön alueella merkittävää matkailutoimintaa yksityisen rahoituksen turvin. Yritys työllistää tällä hetkellä kaksi Satakuntalaista suoraan ja lisäksi välillisesti muutamia. Yhtiön osakkeenomistajat sekä henkilöstö ovat huolissaan siitä, onko yrityksen toiminnan jatkuvuudelle edellytyksiä maakuntakaavan muutoksen jälkeen.

12. Henkilö I

Henkilö I vaatii maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista Yyterin hiekkarannan osalta ja asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi.

Vaatimustensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Kaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia sisältövaatimuksia. Kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. On selvää, että tällaista haittaa näille tahoille aiheuttaa asemakaavan mukaisen yleisen virkistysalueen muuttaminen luonnonsuojelualueeksi.

Alueelle on Natura 2000-alueiden muodostamisen jälkeen hyväksytty kaksi lainvoimaista kaavaa (seutukaava ja asemakaava), joissa Yyterin hiekkaranta on merkitty yleiseksi virkistysalueeksi. Kansalaisten ja yhteisöjen on voitava luottaa lainvoimaisiin, muutaman vuoden ikäisiin kaavoihin. Tuoreiden kaavojen muuttaminen näin merkittävästi on kohtuutonta hallinnon mielivaltaa ja lisäksi murentaa kansalaisten luottamusta asemakaavamääräysten järkiperäisyyteen. Maakuntakaavan mukaisen luonnonsuojelun käyttö- ja muista rajoituksista ei ole ennakoon haluttu antaa tietoa eikä myöskään ole haluttu saada asianosaisten kuten alueen omistajien ja muiden toimijoiden mielipiteitä rajoituksista, mikä on kohtuutonta ja loukkaavaa. Suojelumääräystä kaavaan ajava viranomainen on tietoisesti valinnut asianomistajien oikeuksia loukkaavan menettelytavan kieltäytymällä tiedottamasta etukäteen rajoitusten vaikutuksista heidän toimintaansa. Tämä kaikki lisää kaavaratkaisun kohtuuttomuutta.

Kaavan valmistelu ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaisia vuorovaikutuksia koskevia vaatimuksia. Yterin hiekkarannan maanomistajia eikä rannan muita toimijoita ei ole asiassa kuultu kertaakaan kaavoituksen valmistelun yhteydessä. Kun maakuntakaava asetettiin yleisesti nähtäväksi, yhtiö on tehnyt kaavasta Yterin osalta muistutuksen Satakunnan Yrittäjät ry:n kautta, jolle ei ole etukäteen tiedotettu maakuntakaavan huomattavasta poikkeavuudesta voimassa oleviin juuri valmistuneisiin kaavoihin eikä ole haluttu kertoa muutoksen merkittävästä käytännön vaikutuksesta kaikkeen alueella tapahtuvaan toimintaan. Asianomistajien mahdollisuutta saada tietoa tästä itseään koskevasta merkittävästä asiasta on tietoisesti valmistelun aikana vaikeutettu erikseen kieltämällä osallistuminen aluetta koskeviin kokoontumisiin.

Tietävästi maakuntakaavan muilla alueilla vastaavissa asioissa on järjestetty tilaisuuksia, joissa maanomistajia/asianosaisia on kuultu etukäteen valmistelun yhteydessä. Heillä on ollut mahdollisuus saada tietoa etukäteen ratkaisujen käytännön vaikutuksista ja he ovat voineet kertoa kantansa valmistelijoille ja vaikuttaa etukäteen syntyvään kaavaan. Tämän menettelytavan tietoinen sivuuttaminen Yterissä rikkoo törkeästi kansalaisten oikeutta hallinnon tasavertaisuuteen ja yhdenmukaisuuteen.

Kokonaisuutena huomioiden kaavan valmistelussa ja hyväksymisessä on törkeästi rikottu hyvää hallintotapaa.

13. Henkilö J

Henkilö J vaatii maakuntakaavasta poistettavaksi Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen melualuemerkinnät me1 ja me2.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Asiasta ei ole tehty riittäviä selvityksiä ja tutkimuksia. Lisäksi tehdyt meluselvitykset ovat Puolustuslaitoksen yksipuolisesti tilaamia. Meluselvitysten pitää ehdottomasti olla tasapuolisuuden vuoksi jonkun puolueettoman tahon tekemiä. Merkinnöille ei siten ole mitään perustetta. Näillä merkinnöillä ei vähennetä melua, vaan seurauksena on alueen asukkaiden elämän hankaloittaminen ja elinkeinon harjoittamisen vaikeutumisen. Isot ja liian suurta melua tuottavat aseet eivät kuulu ihmisasutusten lähelle. Alueita, jolla ne eivät hankaloita ihmisten elämää, löytyy kyllä riittävästi Pohjois- ja Itä Suomesta. Järeillä aseilla ampuminen on siirrettävä sinne. Näin myös melu vähenee Pohjankankaan ampuma-alueella.

Lisäksi Pohjankankaan harjoitus- ja ampuma-alue sijaitsee hyvin merkittävän pohjavesialueen päällä ja aivan sen päällä ammutaan järeillä aseilla. Tämä on jätetty täysin huomioida kaavassa. Asia vaatii hyvin tarkat ja perusteelliset selvitykset ja selvityksen tekijän on oltava täysin ulkopuolinen taho.

Kaavaa laadittaessa ei ole esitetty tarpeeksi selviä ja tarkkoja selvällä suomen kielellä annettuja selvityksiä siitä, miten tällainen kaava tulee vaikuttamaan asukkaiden elämään aivan käytännössä ja konkreettisella tasolla. Melualuearajausten sisällä asuu hyvin paljon ihmisiä ja myös paljon nuoria elämänsä rakentavia perheitä. On myös paljon perheitä, jotka suunnittelevat paluumuuttamista kotikonnuilleen ja synnyinseudulle. Myös valittaja itse perheineen on tulossa Honkajoen Saunaluomankylään.

14. Henkilö K

Henkilö K vaatii maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen melualuemerkintöjen osalta.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Kaava ei merkintöjen osalta perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin, vaan yksinomaan Puolustusvoimien teettämiin tutkimuksiin. Maankäyttö- ja rakennuslaissa vaaditaan myös vaikutusten selvittämistä alueen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, mutta nämä selvitykset ovat erittäin puutteelliset. Merkintöjen vaikutus alueen asukkaiden elinkeinonharjoittamiselle ja sen kehittämiseksi on selvittämättä ja tämä tuo kohtuutonta epävarmuutta alueen asukkaiden jokapäiväiseen elämään. Maankäyttö- ja rakennuslaissa kielletään kohtuuttoman haitan aiheuttaminen alueen asukkaille. Kohtuutonta haittaa on jo aiheutettu koko alueelle ja varsinkin niille joiden maat kuuluvat melualueiden sisälle.

Valittaja pyytää myös selvittämään, miksi Kankaanpään kaupungin alueelle ei ole ulotettu me-merkintöjä, vaikka puolustuslaitoksen teettämissä tutkimuksissa myös Kankaanpään kaupungin alueella meluarvot ovat ylittyneet selvästi. Tämä asettaa maanomistajat täysin eriarvoiseen asemaan. Valittaja asettaa kyseenalaiseksi maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämän kohtuullisuuden ja luottamuksen. Tasapuolisuuden vuoksi tutkimusten tekijän ja teettäjän pitäisi olla täysin puolueeton ulkopuolinen taho. Jos mittaukset osoittavat ammunnan melun olevan liian kova kyseisellä alueella, ammunnat on siirrettävä muualle Suomeen harvaan asutummalle alueelle, jollainen varmasti löytyy esimerkiksi Pohjois-Suomesta. Isot aseet on siirrettävä sellaiselle alueelle, jossa ne eivät häiritse eivätkä hankaloita alueen asukkaiden elämää ja elinkeinonharjoittamista. Näin toimittaisiin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden linjauksen mukaisesti.

Melualuemerkinnöillä ei ehkäistä melun aiheuttamaa haittaa, mutta melua vähennetään viemällä isot aseet väljemmin asutulle alueelle. Yhä suurenevien aseiden tärinävaikutusta elinoloihin ja elinkeinonharjoittamiseen ampuma-alueen laidoilla ei ole huomioitu lainkaan. On täysin järjetöntä ampua näin keskellä ja lähellä suurta asutusta. Asiakirjoissa on haluttu antaa eri tahoille sellainen kuva, että kyseisten alueiden asutus on vähäistä ja hiipuvaa. Myös alueen ikärakenteesta on haluttu antaa tahallisesti väärä kuva. Tosiasiassa alueet ovat erittäin elinvoimaisia ja lukuisilla tiloilla on juuri suoritettu tai ollaan pian suorittamassa sukupolvenvaihdos. Nuoria perheitä on paljon. Tämä on helposti todettavissa seu-tuun paikan päällä tutustuttaessa. Nuoret tilalliset haluaisivat jatkaa edellisten sukupolvien arvokasta työtä ja kehittää tilojansa siihen mittaan, että siitä saa perheelle leivän. Valittaja ihmettelee nuorten jaksamista tässä epämääräisessä tilanteessa.

Alueen luonnon monimuotoisuutta ei ole otettu huomioon eikä ole tehty riittäviä luontoselvityksiä. Pohjankankaan ampuma-alue sijaitsee tärkeiden pohjavesialueiden päällä ja siellä ammutaan isoilla aseilla. Valittaja viittaa vesilain 18 §:ään ja ympäristönsuojelulain 8 §:ään, jotka kieltävät pohjaveden muuttamisen ja pilaamisen. Melualuemerkinnät toteutu-essaan turvaavat lainvastaisen toiminnan jatkossakin. Puolustusvoimien omien tutkimusten mukaan muun muassa alumiinipitoisuudet ovat korkeat harjoitus- ja ampuma-alueen ve-dessä. Jokaista kansalaista patistetaan lakimuutoksilla ja vastuullisella toiminnalla turvaa-maan omalta osaltaan pohjaveden laatu tulevillekin sukupolville. Harjualueet ovat erittäin kauniita ja ne tulisi säilyttää edes tällaisinaan eikä tuhota niitä enempää turvaamalla yhä suurenevien aseiden käyttö. Valittaja pyytää myös selvittämään, voidaanko tärkeän pohja-vesialueen päällä jatkaa järeillä aseilla ampumista ilman ympäristölupaa.

Vaikutuksia ei ole pystytty selvittämään tarkasti asukkaille maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Todellisuudessa merkintöjen vaikutukset selviävät vasta tulevaisuudessa lupia haettaessa ja elämän jatkuessa melualueiden sisällä. Lisäksi lain mukaan kaikkia osapuolia on kuunneltava ja tiedotettava asiasta tasapuolisesti. Näin ei ole käsittäkseni toimittu, vaan osassa neuvotteluja on ollut kutsuttuna vain osa alueen edustajista.

Satakuntaliiton tehtävänä on pyrkiä pitämään koko seutu elinvoimaisena ja asuttuna. Jos melumerkinnät toteutuvat, alue tyhjenee asutuksesta ja elinkeinonharjoittajista, koska asuminen ja kehitys tehdään kaavamerkinnöillä mahdolliseksi. Valittaja katsoo, että Satakuntaliitto ei ole toiminut oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Valittajan kotitila on jäämässä melualuemerkintöjen sisälle. Hän on suunnitellut rakentavansa asuinrakennuksen kotimailleen. Vaikka välimatkaa ampuma-alueen laitamille on valittajan nykyisestä asuinpaikasta noin 10 kilometriä, melu ja tärinä on joskus melkoisen häiritsevää.

15. Henkilö L

Henkilö L vaatii Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen melualueiden (me1 ja me2) poistamista maakuntakaavasta.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Melualueviivat tulisivat aiheuttamaan kohtuutonta haittaa alueen asukkaille, varsinkin maatalousväestölle, sekä Pohjankankaan pohjavesialueelle.

Laaja ja arvokas pohjavesialue saastuu ampuma-aseiden panoksista liukenevien myrkyllisten aineiden vuoksi ja ajoneuvojen päästöjen laskeutuessa hiekkakankaan läpi pohjaveteen. Jos rynnäkkökivääristä/panoksesta irtoaa 6 grammaa lyijyä, voi kysyä, paljonko sitä irtoaa, kun on kyse isoista aseista/panoksista. Myös suolampeen haudatut vanhenneet ammuksiset ja muut tarvikkeet leviävät liuetessaan laajalle ympäristöön suomaastoissa olevien "vesisuonien" mukana. Myöskin kauniit jäkäläkankaat alueella ovat tuhoutumassa raskaiden panssareitten mullistaessa maan ympäri.

Pohjankankaan pohjavesialue alkaa Kauhajoen Nummijärvestä ja jatkuu Hämeenkyröön saakka.

16. Henkilö M ja 17. Henkilö N

Henkilöt M ja N vaativat samansisältöisissä valituksissaan maakuntakaavasta poistettavaksi Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen melualuemerkinnät (me1 ja me2).

Vaatimuksensa perusteluina valittajat esittävät muun muassa seuraavaa:

Kaavaa valmisteltaessa ei ole tehty maankäyttö ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiä riittäviä selvityksiä ja tutkimuksia, vaan ne perustuvat yksipuolisesti Puolustuslaitoksen tilaamiin meluselvityksiin. Kankaanpään kaupungin alueelle ei näitä kaavamerkintöjä ole ulotettu, vaikka puolustuslaitoksen tekemän mittauksen mukaan myös Kankaanpään kaupungin alueella ovat melurajat selvästi ylittyneet. Näin ollen perusteluita melualuemerkinnöille ei ole myöskään Pohjankankaan harjoitusalueen pohjoisosissa. Lisäksi tällaisen mittauksen tekijän pitäisi olla tasapuolisuuden vuoksi puolueeton taho.

Melualuemerkinnöillä ei vähennetä melua, vaan hankaloitetaan ja rajoitetaan alueen asukkaiden elämää. Mikäli ampumatoiminnasta aiheutuu liian iso melu kyseiselle alueelle, ammunnat on sijoitettava muualle paikkoihin, joissa se ei häiritse asukkaiden elämää ja

elinkeinoa. Näin isot aseet pitää sijoittaa pysyvästi esimerkiksi Rovajärvelle, jossa on paljon paremmin tähän toimintaan soveltuvat alueet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan kaavoituksessa on pyrittävä ehkäisemään melun aiheuttamaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Viemällä isot aseet pois keskeltä asutusta saadaan melu vähenemään.

Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalue sijaitsee tärkeän pohjavesialueen päällä, mitä ei ole lainkaan huomioitu. Vesilain 18 §:n ja ympäristösuojelulain 8 §:n mukaiset pohjaveden muuttamis- ja pilaamiskiellot koskevat myös Puolustusvoimien toimintaa. Jo nyt Puolustusvoimien omien mittausten mukaan alumiinipitoisuudet ovat Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen pohjavedessä todella korkeat.

Kaavan laatija ei ole pystynyt esittämään riittävässä laajuudessa ja riittävällä tarkkuudella asukkaille kaavan vaikutusta heidän elinoloihinsa ja ammatin harjoittamiseen tulevaisuudessa. Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön vaatimus kaavan vaikutusten selvittämisestä kansantajuisesti ei siten ole toteutunut ja tiedot ovat olleet puutteelliset. Myöskään asukkailta ei ole kuultu riittävässä laajuudessa ja tiedotus asiasta on ollut puutteellista.

Melualuumerkintöjen osalta ei ole lainkaan huomioitu tärinän vaikutusta elinoloihin harjoitusalueen laitamilla. Isot aseet aiheuttavat väkisinkin haitallista melua joka on terveysriski sekä ihmisille että eläimille. Merkinnät tulee poistaa kaavasta ja alueelle sijoittaa sellaiset aseet, jotka paremmin sopivat keskelle asutusta.

Maakuntakaavan melumerkintöjen seurauksena Pohjankankaan ampuma-alueella käytetään enemmän ja enemmän isoja aseita. Tämä taas johtaa siihen, että nuoret maanviljelijät, joita Saunaluoman ja Pukaran kylissä on paljon, eivät pysty kehittämään maatilojaan ja harjoittamaan ammattiaan. Satakuntaliiton selvitys alueen ikärakenteesta on virheellinen. Alueella asuu paljon nuoria perheitä. Uusia asuinrakennuksia ja tuotantorakennuksia on runsaasti ja rakentaminen on vilkasta. Asia on helposti todettavissa paikan päällä. Melumerkinnöillä rajoitetaan Suomessa vapaata ammatinharjoittamista, koska merkintöjen tarkoittamilla alueilla ei kaikkia eläinlajeja saa kasvattaa. Myöskään kaikkia kasvilajeja ei pysty viljelemään, koska aina ei pelloilleen pääse ammuntojen vuoksi.

Valittajat kyseenalaistavat sen, että kaavamerkinnöillä voidaan sijoittaa alueelle toimintoja, jotka vaatisivat ympäristöluvan. He pyytävätkin ennen kaavan vahvistamista selvittämään, voidaanko pohjavesialueella harjoittaa tämänlaajuista ympäristölle vaarallista toimintaa ilman ympäristölupaa.

Satakuntaliiton tehtävänä on pitää seutukunta asuttuna ja elinvoimaisena. Melualuumerkinnöillä tyhjennetään asutuksesta Pohjois-Satakunta tehokkaasti, koska kaavoituksella ja rajoituksilla tehdään asuminen alueella mahdottomaksi. Ampuma-alueen laajentuminen ja mahdolliset maanostot sekä pakkolunastukset on täysin jätetty kertomatta, vaikka ne todennäköisesti ovat seuraava askel.

18. Henkilö O

Henkilö O vaatii maakuntakaavasta poistettavaksi melurajoitukset (me1 ja me2) Niinisalon varuskunnan Pohjankankaan harjoitusalueen ulkopuolelta.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Melumerkinnöissä ei ole selvitetty, miten melua voitaisiin rajoittaa tai vähentää, mihin lain ja hyvien eettisten arvojen mukaan pitäisi ensisijaisesti pyrkiä, vaan asetetaan rajoituksia Pohjankankaan ympäristön asutukselle ja elinkeinoille.

Maakuntakaavassa vastuu ja kärsimykset sysätään Pohjankankaan ympäristön asukkaille. Pelkästään Pohjankankaan pohjoisosissa melualueiden alle jää satojen ihmisten koti. Alueilla asuu runsaasti nuoria, joista monet saavat elinkeinonsa maataloudesta. Kotieläintilojen kehittäminen tulee melualuemerkintöjen vuoksi mahdottomaksi.

Maakuntakaavan laatiminen on ollut puolueellista ja Pohjankankaan ympäristön asukkaiden mielipiteitä ei ole huomioitu. Vain Kankaanpään kaupunkia ja Niinisalon varuskuntaa on kuunneltu.

Melualuumerkinnät perustuvat ainoastaan yksittäiseen Niinisalon varuskunnan teettämään tutkimukseen. Maakuntakaavaan tulevien merkintöjen pitäisi perustua riittäviin puolueetomiin tutkimuksiin, sillä merkinnöistä aiheutuu huomattavaa haittaa asutukselle ja elinkeinoille. On muun muassa käsittämätöntä, että melualue on niin iso pohjoisempaan Karvian ja Honkajoen alueilla verrattuna eteläpähän, missä tuliasemat ovat. Käsittääkseni suurin melu aiheutuu juuri tuliasemista. Kaava perustuu tutkimukseen jossa pohjankankaan eteläpäässä ei ole ollut lainkaan edes melumittauspisteitä. Melumittauksia on tehty kolmena päivänä syksyllä 2006. Virkasalon tuliasemasta nro 5 ammuttaessa melutaso oli lähimmissä taloissa Saunakylässä noin 110 dB. Tämä melutaso ylittyy Saunakylän alueella aina Leppikulmaan asti. Tällaisia melutasoja ei voi mitenkään hyväksyä asutetuilla alueilla.

Maakuntakaavassa tavallaan hyväksytään yhä isompien ja isompien tykkien ja raketinheitimien tuominen Pohjankankaalle. Tämä tekisi asumisen Pohjankankaan ympäristössä ennen pitkää sietämättömäksi, mitä kehitystä ei saa sallia maakuntakaavassa.

Melunaiheuttajan tulisi teettää meluntorjuntasuunnitelma, kun melusta aiheutuu haittaa näin laajasti. Tämä ei olisi liikaa vaadittu ja siitä olisi hyötyä ympäristön asutukselle. Niinisalon varuskunnan tulisi myös ehdottomasti hakea ympäristölupa pohjankankaan ampuma-alueelle.

Pohjankankaalla on Natura-alueita ja suojelualueita sekä lampia. Pohjankankaalla asuu muun muassa harvinaisia lintulajeja ja liito-oravia. Pohjankangas on kauttaaltaan erinomaista pohjavesialuetta, jonka virtaama on 7 600 m³ vuorokaudessa. Tätäkään asiaa ei ole huomioitu maakuntakaavassa. Maakuntakaavassa tulisi huomioida myös Pohjankankaan harjumaisemissa kulkeva osittain valaistu ylimaakunnallinen ulkoilureitti. Pohjankangas olisi täydellinen paikka tuulivoimapuistolle.

19. Henkilö P

Henkilö P vaatii maakuntakaavasta poistettavaksi melurajoitukset (me1 ja me2) Niinisalon varuskunnan Pohjankankaan harjoitusalueen ulkopuolelta.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Melualuumerkinnät aiheuttaisivat ylitsepääsemättömiä haasteita alueen elinkeinojen ja asutuksen kehittämiseksi. Merkintöjen avulla voitaisiin käytännössä estää alueelta kaikenlainen toiminta, jonka katsotaan olevan herkkää melulle. Maakuntakaavassa ei ole pyritty millään tavalla estämään melun ja tärinän syntymistä Pohjankankaan ampuma-alueella. Suomen lain mukaan melun aiheuttaja on vastuussa lähialueilleen aiheuttamasta harmista ja melun syntyä pitää ensisijaisesti pyrkiä estämään. Nyt on toimittu täysin päinvastaisesti.

Pohjankankaan ympäristön asukkaille luodaan rajoituksia ja muuta harmia melun takia. Tällainen toiminta on täysin lain ja etiikan vastaista. Valittaja ilmoittaa valittavansa asiasta niin kauan, kunnes asia etenee riittävän lainkuuliaiselle taholle.

Maakuntakaavan laatiminen on ollut puolueellista ja Pohjankankaan ympäristön asukkaiden mielipiteitä ei ole huomioitu. Maakuntakaavan teossa on kuunneltu vain Kankaanpään kaupunkia ja Niinisalon varuskuntaa.

Melualuumerkinnät on laadittu Niinisalon varuskunnan tilaaman meluselvityksen perusteella. Maakuntakaavassa kohtuutonta haittaa aiheuttavien merkintöjen pitäisi perustua puolueettomien tahojen teettämille puolueettomille tutkimuksille.

Maakuntakaavassa hyväksytään yhä isompien ja isompien aseiden tuominen Pohjankankaan ampuma-alueelle. Tästä johtuen asuminen Pohjankankaan ympäristössä tulee ennen pitkää mahdottomaksi ja tällainen kehitys pitää estää.

Maakuntakaavassa ei ole lainkaan huomioitu Pohjankankaan ympäristöarvoja. Pohjankangas on Suomen parhaita pohjavesialueita. Tykkien ja raketinheittimien ammuksentekot aiheuttavat valumia ja tulevat ennen pitkää pilaamaan pohjavedet.

Valittaja on vuonna 2009 aloittanut omakotitalon rakentamisen Honkajoelle Saunaluoman kylään. Suunnitelmissa on jatkaa vanhempien lypsykarjatilan pitämistä ja kehittää sitä. Maakuntakaavan melualuumerkinnät aiheuttavat kohtuutonta harmia näille suunnitelmille. Keskenäinen talo ja vanhempien maatila sijaitsevat melualuumerkintöjen sisällä.

20. Henkilö Q

Henkilö Q vaatii maakuntakaavasta poistettavaksi melurajaukset (me1 ja me2) Niinisalon varuskunnan Pohjankankaan harjoitusalueen ympäriltä Karvian, Honkajoen ja Kankaanpään kuntien alueelta.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Merkinnät eivät perustu voimassa oleviin lakeihin tai asetuksiin. Satakuntaliitto ei ole esittänyt riittävää näyttöä tai perustetta merkintöjen rajauksille. Riittäviä tutkimuksia ja selvityksiä ei melusta ole tehty koko alueella. Kerran osalla aluetta tehdyt mittaukset eivät anna asiasta oikeata kuvaa. Mittaukset pitäisi tehdä eri vuodenaikoina, erilaisissa tuuliolosuhteissa ja eri ilmanpaineissa. Melualueiden kartallinen määrittelykin on melun aiheuttajan eli Puolustusvoimien laatima. Tutkimus on tehtävä puolueettomasti, ympäristöministeriön toimesta ja niin, ettei melun tuottaja ole tietoinen mittauspisteistä ja mittausajankohdista. Muutoin se voi tietoisesti ohjata melua haluamaansa suuntaan tuli- ja maalialueiden sijainnilla sekä ammuksien vahvuuksilla. Oikeudenmukaisuuden vuoksi mittauksia on tehtävä useita ja myös eri vuodenaikoina koko alueen ympärillä, myös Kankaanpään keskustan ja Niinisalon ympärillä. Samassa yhteydessä on tehtävä myös tärinä tutkimukset.

On kohtuutonta rajoittaa alueen asukkaiden elinoloja tällaisilla kaavamerkinnöillä, jotka on tehty vain melun tuottajan ehdoilla. Melun tuottajalle pitäisi laittaa rajoituksia. On tehtävä bunkkereita, meluvalleja ja sisäpiippuja ja säilytettävä metsiä alueiden ympärillä. Isommilla aseilla ammunnat on suoritettava isommilla harjoitusalueilla. Pohjankankaan harjoitusalue on liian lyhyt ja kapea käytössä olevalle kalustolle. Asutusta on joka puolella harjoitusalueita.

Kotien ja tilojen arvot ovat romahtaneet jo nyt, kun kaavaa on valmisteltu ja siitä on konkreettista näyttöä. Tämä herättää kysymyksen korvausvelvollisesta. Valittaja on asunut tilallaan 65 vuotta ja sukupolven vaihdos on tekeillä. Tulevaisuuden suunnitelmat lyödään nyt kertaheitolla maan rakoon. Alueen asukkaita ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan muiden ihmisten kanssa. Tässä prosessissa on jo nyt tuhottu monen ihmisen terveys ja tulevaisuus. Melun tuottajalle on ehdottomasti ensin asetettava velvoitteet ja rajoitteet.

21. Henkilö R

Henkilö R vaatii maakuntakaavasta poistettavaksi melurajaukset (me1 ja me2) Niinisalon varuskunnan harjoitusalueen ulkopuolelta yksityisten mailta.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Melurajaukset eivät perustu lakiin. Maakuntakaavan valmistelussa alueen asukkaiden etu ja asema kokonaan sivuutettu eikä kaavan valmistelu ei ole tapahtunut maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa vuorovaikutuksen hengessä. Kaavan valmisteluvaiheessa ei ole tehty rakennuslain 9 § mukaan vaadittavia riittäviä selvityksiä ja mittauksia koko aluetta kattavasti. Asia vaatii paremmat selvitykset.

Valittaja viittaa valituksensa liitteisiin, joista ilmenee, ettei Pohjankankaan eteläpään melua ole mitattu, vaikka tuliasemia on koko ampuma-alueella. Tehdystä meluselvityksestä ilmenee, että koeampumalaitoksen ampuessa 155 k tykillä 95 desibelin melu leviää Kankaanpään kaupunkiin asti. Tätä mittauksia ei ole huomioitu meluviivoissa.

Riittävän kattavaksi selvitykseksi ei riitä Rambol Oy:n osalla aluetta tehdyt yhden kerran mittaukset. Maakuntakaavan valmistelussa ei ole noudatettu melu- ja tärinähaitan osalta maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämää ympäristövaikutusten selvittämistä. Valittaja viittaa asiassa Promethor Oy:n lausuntoon. Ammuntoja on harjoitusalueella Puolustusvoimien antamien tietojen mukaan vuoden jokaisena päivänä, joista asukkaita häiritseviä on noin kymmenenä päivänä vuodessa. Asukkaita häiritsevät isoilla aseilla ammunnat, joita on tuotu yhä lähemmäksi asutusta. Meluntuottaja on velvollinen vähentämään haitallista melua maalialueita ja tuliasemia sijoittamalla, mihin päästäisiin ampumalla vähän pienemmillä aseilla. Pohjankankaan harjoitusalue on kapea ja joka puolella on asutusta. Meluviivat eivät pysäytä eikä vähennä melua vaan mahdollisesti jopa rohkaisevat melun tuottajaa. Valittaja viittaa valitukseen liitettyyn kuvaan, joka osoittaa, kuinka lähelle asutusta ja kylää on tuotu tuliasemia.

Maakuntakaavan valmistelu ollut erittäin puutteellista ja yksipuolista eikä tätä koskevia Pohjankankaan ampuma-alueen välittömässä läheisyydessä asuvien moneen kertaan esittämiä mielipiteitä ei ole huomioitu. Alueen asukkaat ovat asuneet kotejaan vuosikymmeniä ja nyt kodit ja maat aiotaan tehdä melualueeksi.

Melualueviivat harjoitusalueen ympärillä yksityisten maanomistajien mailla tuottavat kohutuutonta haittaa elinkeinoille ja asettavat alueen asukkaat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vastaisesti eriarvoiseen asemaan muihin maanomistajiin nähden. Merkinnät näivettävät vähitellen alueen elinkeinoelämän ja asutuksen.

Pohjankankaan harjoitusalue on yhden Suomen tärkeimmän ja parhaimman pohjavesialueen päällä ja alueesta iso osa on Natura-alueita eikä alueella ole ympäristölupaa. Nämä seikat on sivuutettu liian pienellä huomiolla. Alueelle tulisi hakea ympäristölupa ja laatia meluntorjuntasuunnitelma sekä ottaa huomioon alueella vuosikymmeniä asuneet ihmiset, heidän turvallisuutensa ja terveystensä. Harhalaukauksiakin on tullut. Lisäksi tulisi päättää ku-

ka korvaa maankäyttöön liittyvät rajoitukset ja arvonalennukset yksityisten mailla. Näihin asioihin pitäisi saada vastaus. Vakavasti tulisi etsiä vaihtoehtoa näiden isojen aseiden sijoittamiseen parempaan paikkaan, jossa niistä ei olisi haittaa siviileille.

22. Henkilö S

Henkilö S vaatii melualueiden mel1 ja mel2 poistamista maakuntakaavasta Pohjankankaan harjoitusalueen osalta.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Merkinnät eivät perustu lakiin ja ovat siten voimassaolevan lain vastaisia. Meluselvitys on tehty yksipuolisesti ja puutteellisesti varuskunnan teettämän tutkimuksen mukaisesti ja liian pienellä aikajaksolla. Melua ei ole mitattu tasapuolisesti joka puolelta aluetta. Kankaanpään kaupungin alue on jätetty pois kokonaan melualueen ulkopuolelle, vaikka sielläkin on kova melu.

Melu ei ole tasaista ja jatkuvaa vaan syklistä, joskus pitkiäkin aikoja poissaolevaa ja sitten toisinaan valtavan kovaa. Ammunnat tuodaan liian lähelle asutusta ja kyläkuntaa. Maali-alue oli ihan lähellä yksityisen rajaa kuten 21.10.2009 kello 19.30–20.00 välisenä aikana. Kysyttäessä varuskunnasta ilmoitettiin tykin olleen 152H55 ja niitä oli 12 kappaletta. Maali-alue oli ollut kohti kylää.

Toimintaan on ehdottomasti saatava ympäristölupa ja ympäristö sekä alueen asutus on otettava huomioon. Olisi väärin, jos kylän kehitys pysähtyy erilaisten rajoitteiden vuoksi. Saunaluoman kylällä on vaihtumassa tai on jo vaihtunut sukupolvi miltei jokaisessa talossa uusien isäntien ja emäntien jatkaessa maanviljelystä ja karjanhoitoa. Asiaan on saatava selkeys. Yksipuolisesti ja puutteellisin selvityksin tehdyt melualue-rajaukset on poistettava. Alueelle liian suuret asetet on vietävä isommille alueille. Rovajärvellä on yli kymmenkertainen alue tähän verrattuna.

Hämeenkaan-Pohjankankaan pohjavesialue on Suomen toiseksi tärkein. Alueen sopivuus ammuotoihin epäilyttää maaperän saastumisen vuoksi. Lounais-Suomen ympäristökeskus on määritellyt Pohjankankaan ampuma-alueen suurimmaksi uhkaksi tälle pohjavesialueelle. Toiminta on jatkuvasti lisääntynyt alueella. Pohjavesi on suojeltava vielä sen ollessa puhdas. Myös sen puhdistamismahdollisuus ja korvausvelvollinen herättävät kysymyksiä.

Pohjankankaan Natura-alueiden säilyttämismahdollisuus on kyseenalaista. Alueella on metsojen pesimäalueita ja muita luontokohteita kuten liito-oravien pesimäpaikkoja. Alueen harjumaastolla olisi käyttöä muuhunkin tarkoitukseen. Esimerkiksi tuulivoimalat sopisivat hyvin tälle alueelle eivätkä saastuttaisi luontoa tai häiritsisi luonnon eläimiä.

Pohjankankaan pohjoisosassa ampuma-alueen ulkopuolella kulkee ulkoilureitti. Se on tehty kylätoimikunnan toimesta talkootyönä ja sillä on tärkeä merkitys kyläkunnalle ja myös ylimaakunnallinen merkitys. Reitin käyttö uhkaa loppua tältä alueelta kokonaan. Alueen kangasmaasto on kaunista jäkäläkangasta monine lähteineen, puroineen ja vaihtelevine maisemoineen. Se olisi tärkeää säilyttää virkistys- ja retkeilykäytössä ja rauhoittaa muutenkin armeijan käytöltä, jonka vuoksi siellä on usein leirillä tuhansia ihmisiä kerrallaan.

23. Yhdistys T

Yhdistys T vaatii maakuntakaavasta poistettavaksi melurajaukset (me1 ja me2) Niinisalon varuskunnan Pohjankankaan harjoitusalueen ulkopuolelta Honkajoen, Karvian ja Kankaanpään kuntien alueella. Lisäksi Puolustusvoimien Pohjankankaan harjoitusalueen ympäröivä alue on osoitettava maakuntakaavassa merkinnällä kk3. Merkintään on liitettävä suunnittelumääräys, jossa määritetään alueen käytön suunnittelussa erityisesti huomioitavaksi ympäristöhaittojen vähentäminen asukkaiden elinympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden kehittämiseksi ja alueen kulttuurihistorian, matkailu- ja virkistysverkostojen toiminnallisuuden huomioiminen alueellisena kokonaisuutena.

Vaatimustensa perusteluina yhdistys esittää muun muassa seuraavaa:

Merkinnät eivät perustu voimassa oleviin lakeihin tai asetuksiin. Yhdistys viittaa valitukseen liitettyyn Insinööritoimisto Kari Pesonen Oy:n asiantuntijalausuntoon ja toteaa, ettei Suomessa ole voimassa olevia säädöksiä Puolustusvoimien ampumamelun ohjearvoista eikä melun vaikutusten arviointiohjeita. Satakuntaliitto ei ole esittänyt maankäyttö- ja rakennuslain 29 §:n edellyttämää riittävää näyttöä tai perustetta sille, että yleisluonteiseen maakuntakaavaan tulisi merkitä melualueet. Myöskään 9 §:n edellyttämiä riittäviä tutkimuksia ei ole tehty koko aluetta kattavasti.

Riittäväksi perusteeksi melumerkinnöille ei voida katsoa, että ne merkitään niitä melun ohjearvoja ja ohjeita noudattaen, jotka Puolustusvoimat toiminnan harjoittajana on omalle toiminnalleen esittänyt. Satakuntaliitto ei ole maankäyttö- ja rakennuslain, ympäristönsuojelulain, terveysuojelulain ja naapuruussuhdelain mukaan velvollinen noudattamaan ohjearvoja, jotka Puolustusvoimat toiminnanharjoittajana on esittänyt oman tutkimuksensa tuloksena. Riittävän kattavaksi selvitykseksi eivät riitä Puolustusvoimien toimeksiannosta tapahtuneet Ramboll Oy:n kerran osalla aluetta suorittamat melumittaukset, joita ei ulotettu esimerkiksi lainkaan Kankaanpään kaupungin taajama-alueelle. Yhdistys viittaa valitukseen liitettyyn Promethor Oy:n lausuntoon ja katsoo, ettei maakuntakaavan valmistelussa ole noudatettu melu- ja tärinähaitan osalta maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämää ympäristövaikutusten selvittämistä.

Meluselvityksen laskentamallina on käytetty teollisuusmelun pohjoismaista mallia. Lähes identtinen laskentamalli on esitetty ISO 9616:1996-standardissa (osat 1 ja 2), josta todetaan ettei laskentamenetelmä ole käyttökelpoinen lentomelun eikä sotilas- tai vastaavaan räjähdystyyppisten melujen arviointiin.

Voimassa olevan Puolustusvoimien ampumamelun ohjearvoja koskevan lainsäädännön sekä arviointiohjeistuksen puuttuminen asettaa tavallista suurempia vaatimuksia kaavan valmistelun yhteydessä tehtäville selvityksille ja selvitysten tulosten perustellulle esittämiselle. Lisäksi Lounais-Suomen ympäristökeskuksen Pohjankankaan harjoitusalueelle edellyttämä ympäristöselvitys on vielä tekemättä, joten näin siltäkin osin ympäristövaikutukset on huomioimatta kaavan valmistelussa.

Melualueen me2 kaavamääräyksessä on erityinen velvoite varata melun aiheuttajalle tilaisuus lausunnon antamiseen, mikä menettely on täysin poikkeava ympäristöä haittaavan melun tuottamista koskevaan lakiin nähden, jossa velvoitetaan melun tuottajaa estämään ympäristöhaitta. Sen lisäksi määräyksen tekstissä esiintyvä määrite "melulle herkkä toiminto" on epäselkeä rajoite, joka kohdistetaan kohtuuttomasti vain melun tuottajan naapurustolle. Valtioneuvoston meluntorjuntaa koskevassa periaatepäätöksessä vuodelta 2007 edellytetään melua aiheuttavien ongelmien ennaltaehkäisyä ja meluntorjunnan huomioon ottamista läpäisevästi kaikkea melua aiheuttavaa toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaes-

sa. Siinä ei siis aseteta velvoitteita ja rajoituksia olemassa olevalle naapurustolle vaan melun tuottajalle.

Maakuntakaavan laadinta tulee kaikilta osiltaan perustua lakiin, riittäviin tutkimukseen ja selvityksiin, mikä ei meluhaitan ja tärinän osalta ole toteutunut.

On kohtuutonta rajoittaa maakuntakaavoituksella haja-asutusalueella noin 400:n ihmisen työtä ja asumista, jotka perustuvat pääasiassa maanviljelykseen ja karjalouteen sen vuoksi, että alueella kuuluu haittaavaa ammuttamelua keskimäärin kymmenenä päivänä vuodessa. Harjoitusalue on Puolustusvoimien antaman tiedon mukaan vuoden kaikkina päivinä käytössä. Tähän verraten tulisi jokainen kaupunkitaajama kaavoittaa meluherkäksi alueeksi ja rajoittaa uuden asumisen syntyminen niihin.

Pohjankankaan harjoitusalueen ulkopuolelle merkityt melualuemerkinnät vaikuttavat maakunnan pohjoisosan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin tuottaen kohtuutonta haittaa ja lisäksi asettavat alueen asukkaat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vastaisesti eriarvoiseen asemaan muihin maanomistajien nähden. Maakuntakaavan me-rajauksen sisään jäävillä maatiloilla esimerkiksi Karviassa ja Honkajoella isäntien keski-ikä on noin 30 vuotta. Tämä edellyttää Puolustusvoimien Pohjankankaan harjoitusalueen ympäröivän alueen kehittämisen turvaamiseksi kk3 -merkintää Säskylän ja Niinisalon tapaan.

Maakuntakaavan valmistelu ei ole toteutunut maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämässä vuorovaikutteisessa hengessä. Alueen asukkaat eivät ole lukuisista pidetyistä tilaisuuksista huolimatta saaneet näkemyksiään toteutumaan kuten valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa edellytetään. Näiden tavoitteiden mukaan aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin. Lisäksi erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.

Alueidenkäyttötavoitteiden esittely on tullut keskusteluun vain kansalaisten vaatimilta osin. Keskustelutilaisuudet kansalaisten ja kaavoittajan välillä ovat Pohjois-Satakunnassa keskittyneet Niinisalon varuskunnan yhteistyöryhmän kokouksiin, johon Satakuntaliiton edustus on kutsuttu paikalle ja johon vain tietyt kansalaiset ovat saaneet varuskunnan toimesta kutsun. Tilaisuuksien keskustelu on kohdistunut vain osaan alueidenkäyttötavoitteista ja niissä on keskitytty Puolustusvoimien aseman korostamiseen kaavan laadinnassa. Tämä on johtanut satoihin muistutuksiin.

Maakuntakaavan valmistelu tuli kansalaisten tietoon paikallislehdestä keväällä vuonna 2007 Honkajoen kunnan virkamiesten toimesta. Siihen mennessä Satakuntaliitto, Niinisalon varuskunta ja Kankaanpään kaupunki olivat käyneet maakuntakaavasta keskinäisiä neuvotteluja ainakin vuodesta 2004. Kaavan laatijan tulee huolehtia tasapuolisesta neuvonpidosta neuvottelun vaikutusten kohdistuessa neljän kunnan alueelle.

24. Yhteisellä valituskirjelmällä henkilöt U ja V sekä yhdistys W

Henkilöt U ja V sekä yhdistys W vaativat maakuntakaavan kumoamista Pohjankankaan ampumakenttäalueen melualuemerkintöjen me1 ja me2 osalta rakentamisrajoitteineen. Lisäksi pohjankankaan alueen vedenottamot on merkittävä kaavakarttaan. Kaavaan on lisättävä velvoite, jonka mukaan Puolustusvoimien ampumatoiminnan turvallisuuteen ja ympäristövaikutuksiin kiinnitetään erityistä huomiota. Kaavaan lisätään myös merkintä, joka

turvaa ampumakenttäalueen ympäristön turvallisuuden ja viihtyvyyden sekä pohjaveden suojelun ja käytön myös tulevaisuudessa.

Vaatimustensa perusteluina valittajat esittävät muun muassa seuraavaa:

Kaavan melualuemerkinnöillä on oleellinen merkitys alueen maatalouselinkeinon ja asuin-ympäristön tulevalle kehitykselle. Maakuntakaavan melualuemerkinnät rakentamisrajoit-teineen vievät pohjan ja mahdollisuuden maatilayrityksen kehittämislle ja alueen raken-nekehitykseltä.

Melualuemerkinnät eivät perustu voimassa oleviin lakeihin ja asetuksiin. Ne perustuvat Puolustusvoimien teettämiin selvityksiin ampumatoiminnan aiheuttamasta melusta ja tästä johdettuihin melualueisiin. Suomessa ei ole säädöksiä Puolustusvoimien ampumamelun ohjearvoista eikä melun vaikutusten arviointiohjetta. Maakuntakaavan melualueiden poh-jana olevasta Ramboll Oy:n tekemästä melukartoituksesta ilmenee, että melualueet on las-kettu teollisuusmelun pohjoismaista mallia käyttäen. Sen soveltuvuutta ampumamelun mallinnukseen tulee epäillä.

Maakuntakaavoitusprosessissa ei ole tutkittu eikä huomioitu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti melualueiden merkitsemisen seurauksena alueelle syntyviä ympäristö-, yh-dyskuntataloudellisia, sosiaalisia, kulttuurillisia ja mahdollisia muita vaikutuksia.

Melualueiden toteuttamisvastuu on avoin. Maakuntakaavan toteuttamisvastuu on alueen kunnilla, joten niillä on myös taloudellinen vastuu. Kaavamerkinnän ja rakentamisrajoituk-sen perustana on Puolustusvoimien toiminnan aiheuttama ympäristöhaitta kolmen kunnan alueella. Siten valtion korvausvastuu kaavan toteuttamisesta on selvitettävä.

On kohtuutonta, että kaavamääräyksessä melun aiheuttajalle on varattu mahdollisuus lau-sunnon antamiseen rakennettaessa tai suunniteltaessa melualueille uusia melulle herkkiä toimintoja. Lisäksi termi "melulle herkkä toiminto" on tulkinnanvarainen. Se on määritel-tävä tarkemmin, jos melualueisiin sisällytetään rakentamisrajoitus.

Ensisijaisesti ennen melualueiden merkitsemistä maakuntakaavaan ja niiden toteuttamista tulee huomioida valtioneuvoston periaatepäätös meluntorjunnasta ja sen tuomat meluntor-juntakeinot. Periaatepäätös lähtee siitä, että meluntorjunnassa ehkäistään melua sen läh-teestä, estetään melun leviäminen, sijoitetaan toiminnot melun kannalta tarkoituksenmu-kaisesti ja suojataan melulle altistuvia kohteita. Puolustusvoimien tulee selvittää ampuma- ja harjoitusalueiden melualueet ja toteuttaa toiminnassaan melua vähentäviä ratkaisuja. Asuntoja rakennettaessa ja peruskorjattaessa huolehditaan siitä, etteivät sisämelutasot ylitä valtioneuvoston antamia ohjearvoja.

Melualuemerkinnät eivät ole oikea keino täyttää Puolustusvoimien aluetarpeita. Melu-aluemerkinnät riistävät alueen kiinteistönomistajia ja elinkeinoharjoittajia, rikkovat heidän kansalaisoikeuksiaan ja vapauttaan asua ja harjoittaa elinkeinoaan. Puolustusvoimilla on lain suomat keinot turvata toimintansa ja aluetarpeensa. Kansalaisten etujen mukaista ei ole käyttää maakuntakaavaa välineenä valtion edun ajamiseen yksittäisten kansalaisten edun kustannuksella. Melualuemerkintää voisi jopa verrata korvauksettomaan lunastustoimenpi-teeseen. Alueen elinkeinoharjoittajan/asukkaan toimintaoikeudet rakentamisen osalta ovat rajoitettuja sen mukaan, mitä melun tuottaja asiasta harkitsee.

Meluntorjunnan ja pohjaveden suojelun lähtökohdat huomioon ottaen tulee epäillä raskai-den tykki- ja raketinheitinammuntojen soveltuvuutta Pohjankankaan haavoittuvalle pohja-

vesialueelle, josta pohjavettä johdetaan myös Pohjanmaalle. Monen satakuntalaisen ja hämäläisen kunnan pohjaveden alkulähde on Pohjankankaalla.

Maakuntakaavan valmistelu ja laadinta eivät ole toteutuneet maankäyttö- ja rakennuslain hengen mukaisesti. Alueen asukkaiden näkökantoja ei ole huomioitu maakuntakaavaprosessissa mitenkään missään vaiheessa. Jopa yksittäinen kunta on sivuutettu prosessin alkuvaiheessa. Ainoa yhteistyökanava on ollut Niinisalon varuskunnan yhteyteen perustettu yhteistyöryhmä, johon on kutsuttu suppea edustus alueen kyläyhdistyksistä. Lisäksi ovat olleet yksipuoliset lakisääteiset tiedonantotilaisuudet kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen valmistuttua. Näissä tilaisuuksissa esiin tulleet alueen asukkaiden näkökannat on sivuutettu ja korostettu Puolustusvoimien tarpeita myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen lähtökohdasta. Kuitenkin maakuntakaavaprosessissa on jätetty melualueiden osalta huomioimatta valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla, joilla edellytetään erityisesti huomioitavan olemassa olevien rakenteiden hyödyntämisen ja elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamisen sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.

Melualuemerkinnät aiheuttavat alueen asukkaille kohtuutonta haittaa ja asettavat heidät maankäyttö- ja rakennuslain 28§:n vastaisesti eriarvoiseen asemaan muihin maanomistajiin nähden.

25. Kylätoimikunnan puolesta henkilö X

Henkilö X vaatii kylätoimikunnan puolesta maakuntakaavasta poistettavaksi melualueita (me1 ja me2) koskevat merkinnät.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Niinisalon varuskunnan ammunnoista aiheutuva melu on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti. On ollut päiviä, jolloin pauke on ollut aivan kohtuutonta. Kylän asukkaista tunnetaan, että ammutapaikat olisivat tulleet yhä lähemmäksi kylää. Maatalouden harjoittaminen alkaa käydä mahdottomaksi. Pelko harhalaukauksista ja lisääntyvä melu aiheuttavat kohtuutonta haittaa kylän asukkaille.

Ampumatoiminta on tuotu liian lähelle asutusta. Maakuntakaavan melualueerajaukset eivät saa ulottua yksityismaille. Kaavamerkinnöillä ei melua saada vähenemään, vaan melun aiheuttajan on otettava tämä huomioon melun voimakkuudessa. Pohjankankaan ampumalueelle on sijoitettava sellainen ampumatoiminta, joka soveltuu paremmin keskelle asutusta.

Kaavamerkinnät rajoittavat toimintaa alueella kohtuuttomasti. Alueen kyläyhteisö on kehittynyt viime vuosina huomattavasti ja kyliin on muuttanut nuoria uusia asukkaita. Monessa talossa on tehty sukupolvenvaihdos ja uusia asuinrakennuksia rakennetaan koko ajan. Maakuntakaavan merkinnöillä vaikeutetaan näiden nuorten viljelijöiden tulevaisuutta ja elinkeinoa. Mikäli melualuemerkinnät vahvistetaan, maatalouden harjoittaminen uhkaa loppua alueella. Tämä on vastoin hallitusohjelmaa, jossa tähdätään maaseudun elävöittämiseen.

26. Yhteisellä valituskirjelmällä henkilö Y asiakumppaneineen

Valittajat vaativat M- ja ep- viivojen poistamista maakuntakaavasta.

Vaatimustensa perusteluina valittajat esittävät muun muassa seuraavaa:

M-viivat ovat merkityksettöminä. Niiden sisältö on samankaltainen kuin aikoinaan epäviivojen, jotka poistettiin epämääräisinä vailla tarkoitusta olevina viivoina.

Nämä epämääräiset viivat rajoittavat kylien elämää ja niiden kehittymistä sekä uudisrakentamista. Kylät Pohjankankaan ympärillä ovat vauraita ja ne saavat elinkeinonsa maanviljelyksellä ja karjankasvatuksella. Elinkeinona on myös yritystoiminta. Sukupolvenvaihdokset ovat kylillä menossa ja suurelta osin jo tehty. Satakuntaliiton selvityksen mukaan kylät ovat vanhemman sukupolven asuttamia, mikä ei pidä paikkaansa. Kylille on saapunut nuoria paluumuuttajia kotitiloilleen. Sukupolvenvaihdosten myötä lisääntyvät myös lapsiperheet, jotka vaativat oman rauhallisen ja turvallisen elinympäristönsä.

Byrokraattisesti ja itsekeskeisesti toimiva Satakuntaliitto tekee maakuntakaavaan epätarkkoja viivoja ja niitä on runsain määrin. Kartoilla näkyvät heikosti kylien rajat. Kartasta ei ole saatavissa tietoa, mitä tiloja viivat koskevat eikä myöskään niiden merkitys.

Asioista ei ole keskusteltu asianosaisen itsensä kanssa. Kuulluksi tulemiseen ei riitä asioiden näkyminen vain kuntien ilmoitustauluilla tai yhdistys T:n ja yhteistyöryhmien kautta. Osallistujienkin määrä on rajattu näihin tilaisuuksiin, joten nämä menettelyt eivät vastaa tarkoitettuja toimintatapoja.

M-viivojen lisäksi tulee poistaa kaavasta muutkin epäedulliset ja merkityksettömät viivat, ellei melua saada pidettyä viivojen sisäpuolella ja kalusto sellaiseksi, jolla voi toimia vain näiden alueiden mittakaavassa. Melu Pohjankankaan alueella on kasvanut vuosikymmenten aikana tykkien koon ja määrän kasvaessa, mutta käyttöalue kokonaisuutena ei ole laajentunut. Varoalueiden koon vastaaminen näitä toimintoja on kyseenalaista. Melu kantautuu naapuripitäjiin saakka. Hakatun puuston vuoksi äännet maastosta kantavat pitkälle.

Pohjankankaan alueella on Natura-alueita ja se epäilyttää, miten Puolustusvoimat ovat huomioineet ne käyttäessään maastoa kokonaisvaltaisesti, kun ympäristöluvituskkin vielä puuttuu. Valittajat viittaavat myös EU:n ympäristön ja luonnon suojelua koskeviin tavoitteisiin.

Tärinä on kasvanut järeiden aseiden myötä. Tehdyt mittaukset eivät vastaa tarkoitustaan, koska ne ovat olleet lyhytkestoisia. Jokainen vuodenaika aiheuttaa erilaisen tärinän. Valittajien koti on aivan ampuma-alueen kupeessa. Sinne lensi 35 kiloa painava kranaatti vuonna 2002 harhalaukauksena. Seuraukset olivat merkittävät materiaalisesti, mutta henkisiä vahinkoja ei noteerattu minkään arvoisiksi. Tärinät tuntuvat kovina ja myös rakennuksien perustuksissa. Sisätiloissa taulut keikkuvat ja astiakaapeissa helisee. Peijarinneva, jonne tykkien ammuksia ammutaan, on pohjavesialuetta. Se on ollut vuosikymmenet kovassa käytössä ja tykityksessä olevana alueena. Valittajat viittaavat valitukseensa liittämiin valokuviiin, joista ilmenee maaston kunto virkistysalueella tapahtuneitten harjoitusten jälkeen.

Kylä on myös saanut EU:lta rahoitusta, jolla kyläyhteisöä on kehitetty. Sillä on tehty muun muassa patikkareittejä ja rakenteita yleisen virkistystarpeisiin. Tämä on tapahtunut yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa. Satakuntaliitto on unohtanut kehittyvät kylät -hankkeet. Asioita hoidetaan ja kaavoitetaan vain Puolustusvoimien tarpeisiin. Myös kylien asukkailla on tulevaisuuden suunnitelmia ja visioita vuosikymmeniksi eteenpäin.

Alueellinen kehitys tulee huomioida. Satakuntaliiton tulee kaavaa laatiessaan tehdä kaavoitusta yhteistyömenetelmällä kylien asukkaiden, kuntien sekä yhteistyötahojen kanssa. Ennen kaikkea Pohjois-Satakuntaa omana osa-alueenaan tulee kehittää ilman Puolustusvoimien alueiden lisälaajennuksia.

Pohjankankaan maastoon, ympäristöön ja asutuksen keskelle eivät sovellu rypäleammukset. Niiden vaarallisuus tulee huomioida suunnittelussa. Pohjankangas varoalueineen ei ole riittävä tällaiseen toimintaan. Rauhan aikana nykyiset Puolustusvoimien harjoitusjärjestelyt perustuvat vanhaan järjestelmään.

27. Karvian kunnanhallitus

Karvian kunnanhallitus vaatii maakuntakaavan vahvistamatta jättämistä melualuerajausten me1 ja me2 osalta.

Vaatimuksensa perusteluina kunnanhallitus esittää muun muassa seuraavaa:

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Lisäksi on kiinnitettävä erityisesti huomioita myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Meluviivojen merkitseminen konkretisoi rakentamisrajoitukset. Se merkitsee pitkälle menevää rajoitusta omaisuudensuojaan. Omaisuuden arvo tulee laskemaan melualuerajausten sisälle jäävällä alueella eikä maanomistajilla ole mahdollisuutta kohdistaa korvausvaatimusta kenellekään lukuun ottamatta hylätyn rakennuslupahakemuksen perusteella maksettua korvausta.

Satakuntaliiton mukaan merkinnät eivät sinänsä rajoita alueella olevaa nykyistä toimintaa. Ne rajoittavat kuitenkin alueella toimivien maatalousyrittäjien mahdollisuuksia laajentaa toimintaansa. Rajaukset vaikuttavat todennäköisesti negatiivisesti myös alueiden sisällä olevan elinkeinotoiminnan mahdollisuuksiin saada investointi- ja kehittämisavustuksia toimintaansa. Melualueiden vaikutuksen arvioinnissa ei ole lainkaan selvitetty tai huomioitu edellä mainittuja asioita, joten kaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain vastaisesti.

Kunnanhallitus viittaa vaikutusten selvittämistä koskevaan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ään ja säännöksen tulkintaa koskevaan oikeuskirjallisuuteen todeten, että kyse on merkittävästi alueen käyttöä muuttavasta kaavasta, jolloin edellytetään seikkaperäisiä ja laaja-alaisia selvityksiä. Melualueiden merkitseminen kaavaan muuttaa alueiden käyttöä merkittävästi. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisten kaavan pohjana olevien selvitysten tulee antaa riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa ihmisten oloihin ja elinympäristöön.

Melutasojen ohjearvoja ei ole määritelty lainsäädännön tasolla ja asiaa koskeva tutkimus on osin puutteellista. Pohjankankaan melualueiden määrittelyn perusteena olevan selvityksen (Ramboll Finland Oy 2007) mukaan raskaiden aseiden ampumarjoituksia on noin 40–60 päivänä vuodessa. Kyse on siis hyvin satunnaisesta melusta, josta alueen ihmiset eivät pidä haitallisena. Melun vaikutukset esimerkiksi tuotantoeläimiin on selvitetty puutteellisesti ja asia vaatii vielä huomattavaa lisäselvitystä. Tuotantoeläinten osalta melu saattaa olla sillä tasolla, että tiettyjä tuotantoeläinlaitoksia ei alueelle tule sijoittaa.

Melualuerajausten pohjana olevat mittaukset ovat myös puutteellisia. Melun ympäristövaikutusten arviointi pohjautuu laskentamalleihin, joilla melupäästötietojen perusteella ja huomioiden melun vaimenemisesta riippuvat seikat, lasketaan melutasot ympäristössä. Melun vaimenemiseen vaikuttavat seikat riippuvat sääolosuhteista ja ympäristön akustisista ominaisuuksista. Kunnanhallitus viittaa valitukseen liitettyyn selvitykseen (Erkki Björk, Melun ympäristövaikutusten arviointi) ja toteaa, että näiden olosuhteiden huomioiminen on usein puutteellista. Akustiset olosuhteet vaihtelevat vuodenajan mukaan ja sääolosuhteiden vaihtelu on jatkuvaa. Lisäksi kunnanhallitus viittaa Promethor Oy:n lausumaan Ramboll

Finland Oy:n ympäristömeluselvityksestä todeten, että mittauksissa saadut arvot ovat olleet useimmiten 5–10 dB mallinnettuja arvoja alhaisemmat. Lisäksi laskentamallin mukainen keskiäänitaso voi toteutua suotuisissa sääoloissa tykistöharjoituspäivinä eli noin 40–50 kertaa vuodessa. Jos lasketaan koko vuoden päiville tasoitettu keskiäänitaso ottaen huomioon muut päivät hiljaisina, alenee keskiäänitaso noin 8 dB. Tällöin toiminnan laskelmallilla arvioitu melualue jää harjoitusalueen sisäpuolelle. Melualueiden merkitseminen maakuntakaavaan edellyttäisi siis alueella suoritettavia tarkentavia mittauksia. Melualueen määrittämistä harjoitusalueen ulkopuolella voidaan pitää perusteettomana maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisena.

Melualue- ja meluherkkien toimintojen sijoittumisen estäminen melualueelle voidaan hoitaa rakennuslupakäytännön myötä tapauskohtaisesti. Melumittauksia tulee tämentää ja mallinnuksen perusteella karttaan voidaan informatiivisessa tarkoituksessa merkitä melualueet ja lupamenettelyn kautta valvoa rakentamista alueelle. Rakennusluvan myöntäminen on kuitenkin tapauskohtaista harkintaa ja vastuu on joka tapauksessa luvan myöntävällä viranomaisella. Kaavan merkityshän on ohjeellinen ja siksi kaavalla ei voida rajoittaa maankäyttöä niin, että syntyy tosiasiallinen korvausvelvollisuus maan arvon laskusta.

28. Honkajoen kunnanhallitus

Honkajoen kunnanhallitus esittää seuraavat vaatimukset:

- 1) Maakuntavaltuuston päätös on kumottava ja kaava on palautettava uudelleen valmisteltavaksi.
- 2) Maakuntakaavaan uudet suojelualuevaraukset on poistettava.
- 3) Melualuemerkinnät Pohjankankaan osalta on poistettava.
- 4) Maakuntakaavaan on sisällytettävä voimassa olevan Seutukaava 5:n mukaiset turvetuotantoalueet ja uudet alueet, jotka ovat otettu käyttöön viimeisten vuosien aikana.
- 5) Pieksunkankaan maa-ainesten ottoalue on palautettava kaavaan.
- 6) Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen (luo) rajausta tulee poistaa kokonaisuudessaan Honkajoen kunnan alueelta tai se tulisi rajata koskemaan olemassa olevaa Natura-aluetta.
- 7) Arvokas geologinen muodostuma on poistettava Pesämäen alueelta.

Vaatimustensa perusteluina kunnanhallitus esittää muun muassa seuraavaa:

Kaavan valmistelu

Kaavan valmistelussa on tapahtunut virheitä ja puutteita ja kaava on lainvastainen. Kaavan valmisteluun liittyvien teemaraporttien valmistelussa ei ole hyödynnetty kuntien asiantuntemusta oman alueensa osalta eivätkä kunnan edustajat ole saaneet käyttöönsä valmisteluaineistoa. Teemaraporteissa on edelleen runsaasti virheitä ja puutteita, joita ei ole korjattu, muun muassa Honkajoen kunnanhallituksen palautteista huolimatta. Teemaraportit pohjautuvat suurelta osin vanhentuneisiin tietoihin ja kartta-aineistoon, joka on tullut ilmi muun muassa suojelualueiden osalta.

Annettuihin lausuntoihin on annettu ylimalkaisia vastineita perehtymättä niihin riittävän tarkasti. Tältä osin valmistelu ei ole maankäyttö- ja rakennuslain mukaista. Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen osalta Satakuntaliitto on vuosina 2004–2005 käynyt kaavan valmisteluun liittyviä neuvotteluja Kankaanpään kaupungin ja Niinisalon varuskunnan edustajien kanssa. Honkajoen, Jämijärven ja Karvian kuntien edustajia ei ole kutsuttu näihin työpalaveriin, vaikka harjoitusalue sijaitsee myös niiden alueella. Maakuntakaava si-

sältää runsaasti harjoitusaluetta koskevia merkintöjä ja kaavamääräyksiä kuten meluviiva- ja mp-aluemerkinnän. Satakuntaliitto ei ole pyynnöstä huolimatta antanut kopioita työpala-verien muistioista.

Maakuntakaavan yhtenä keskeisenä lähtökohtana oli seutukaavaa yleispiirteisempi kaava. Kaavan suuresta mittakaavasta huolimatta kaavamerkintöjä on runsaasti ja ne ovat suurelta osin päällekkäisiä. Lisäksi kaavaehdotuksessa on otettu käyttöön uudenlaisia kehittämisperiaatemarkintöjä, joiden sisältö on epämääräinen ja tulkinnallinen. Kaavamerkintöjen, määrysten ja niiden sisällön on oltava yksiselitteisiä ja selkeitä.

Kaavan valmistelussa ei ole otettu huomioon kaavan vaikutuksia alueen kehittämisedellytyksiin eikä kaavan vaikutusta elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain 28.3 §:n edellyttämällä tavalla, erityisesti maa-ainestenoton, turvetuotannon ja maanviljelyn sekä metsätalouden osalta. Valtion viranomaisten näkökohdat on huomioitu seikkaperäisesti, mutta vähemmälle huomiolle on jäänyt nykyinen toiminta kunnan alueella. Tältä osin kaavaa voidaan katsoa rajoittavaksi ja kehitystä estäväksi suunnitelma.

Suojelualueet

Merkittävät alueidenkäyttöratkaisut tehdään oikeudellisesti sitovalla tavalla ensimmäistä kertaa usein juuri maakuntakaavoituksen yhteydessä. Tästä syystä on tärkeää, että maakuntakaava perustuu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kaavassa on kolme uutta suojelualuevarausta, jotka perustuvat vuonna 1995 tehtyyn luontokartoitukseen. Uudet suojelualueet ovat Polvenkeidas, Majakangas ja Vahokeidas ja niiden yhteispinta-ala on 243 hehtaaria. Suojelualuerajauksia on muutettu luontoselvitykseen nähden. Esityksestä on rajattu pois Metsähallituksen omistuksessa oleva Polvenkeitaan ja Majakankaan suojelualue ja ne osoitettu ampuma- ja harjoitusalueeksi perustelematta sitä miltään osin. Maakuntakaavassa on esitettävä perusteet aluevarausten tarpeellisuudesta ja lainmukaisuudesta sekä kaavan toteuttamisen vaikutukset.

Maakuntakaavaan ei tule sisällyttää seutukaava 5:een ja valtakunnallisiin suojeluohjelmiin sekä Naturaan nähden uusia suojelualueita, ellei niistä ole maanomistajan kanssa sovittu. Vanhojen suojeluohjelmien toteuttaminen on edelleen kesken eikä uusien suojelualueiden rahoituksesta ole selvyttä.

Satakunnan maakuntakaavassa ei ole Honkajoen kunnan aluetta lukuun ottamatta uusia suojelukohteita. Maakuntakaavassa esitetyillä suojelualueilla on selkeitä oikeudellisia vaikutuksia. Uusien suojelukohteiden (S) määräyksessä on osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Kun maanomistajalle syntyy kaavasta näin selkeitä oikeudellisia vaikutuksia, olisi näiden kohteiden osalta pitänyt maanomistajille toimittaa selkeät aluerajaukset ja informaatio kaavan vaikutuksesta. Satakuntaliitto ei ole kuullut suojelualueiden maanomistajia maakuntakaavan valmistelun aikana.

Maakuntakaavan suuri mittakaava sekä se, että kaavaa ei ole laadittu pohjakartalle, vaikeuttavat aluevarausten sijoittumisen määrittämistä. Kaavaehdotuksessa ei ole kiinteistörajoja ja siksi maanomistajien sekä kunnan eri viranomaisten on melko mahdotonta selvittää omia alueitaan koskevat merkinnät. Oikeusturvan kannalta tilanne on kyseenalainen.

Suojelualueen rajauksia ei kaavan perusteella voi tehdä, vaan kunnassa on jouduttu paikantamaan esitetty suojelualue asiantuntija-apua käyttäen. Honkajoen kunnan toimesta suojelualueen maanomistajille on lähetetty 5.6.2008 kirje, jossa on kerrottu uudesta suojelu-

aluevarauksesta. Niiden osalta ei ole esitetty riittäviä asia- ja laillisuusperusteita. Lisäksi yksityisten maanomistajien oikeusturvaa on loukattu.

Melualue

Ramboll Oy:n tekemä meluselvitys on osin puutteellinen ja virheellinen, mikä todetaan muun muassa itse selvityksessä. Tarkempien johtopäätösten tekemiseksi olisi tehtävä lisätutkimuksia. Selvityksen virheellisyyksistä ja puutteista on Promethor Oy antanut valitukseen liitetyn asiantuntijalausannon. Lounais-Suomen Ympäristökeskus on tehnyt 27.2.2009 päätöksen, jonka mukaan Pohjankankaan harjoitus- ja ampuma-alueella harjoitettava toiminta edellyttää ympäristölupaa, joka on haettava 1.10.2009 mennessä. Koska ympäristölupapäätös on oikeudellisesti sitovampi kuin maakuntakaavan merkinnät, tulisi maakuntakaavasta poistaa melualuetta koskevat merkinnät. Melualuemäärittely tulisi tehdä vasta sen jälkeen kun tiedetään ympäristöluvan ehdot.

Puolustusministeriön laatima maankäytön suunnitteluohje ei ole oikeudellisesti sitova, jonka perusteella maakuntakaavaan tulisi ottaa ampumamelua koskeva melualue -merkintä. Kunnanhallitus viittaa valitukseen liitettyyn Kari Pesosen laatimaan asiantuntijalausuntoon, joka käsittelee muun muassa ampumamelua koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistusta. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei ole määräyksiä meluhaitasta. Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen meluntorjunnasta ja sen mukaan runsaasti asutulla alueella on ryhdyttävä meluntorjuntatoimenpiteisiin, jos keskimääräinen melutaso ylittää 65 dB.

Melualuumerkinnät Pohjankankaan osalta on poistettava, koska merkinnän perusteena olevat selvitykset ovat puutteellisia ja tutkimuksen perusteet ovat virheelliset. Melualueen määrittämiselle ei ole olemassa ampumamelun osalta oikeudellisesti sitovia ohjeita ja määräyksiä. Lisäksi maakuntakaavasta on poistettava määräykset, jotka estävät olemassa olevien tila- ja asumiskeskusten laajentamisen sekä tyhjillään olevien tilojen käytön.

Turvetuotanto

Turvetuotanto on tärkeä elinkeino Pohjois-Satakunnassa. Turvetta ajetaan Porin ja Tampereen seudulle merkittäviä määriä. Valtioneuvosto on asettanut kotimaisen energiankäytön lisäämisen yhdeksi keskeiseksi tavoitteekseen energiapolitiikassa.

Satakunnan Maakuntakaava supistaa turvetuotantoalueita Pohjois-Satakunnassa Seutukaava 5:een verrattuna merkittävästi. Maakuntakaavassa Honkajoen kunnan alueelta on poistettu kolme seutukaavaan sisältyvää turvetuotantoaluetta. Satakunnan maakuntakaavan tavoitteena tulisi olla kotimaisen energiankäytön lisääminen.

Maa-ainesten ottoalueet

Kaavasta on poistettu Pieksunkankaan maa-ainesten ottoalue. Poistoa on perusteltu sillä, että maa-ainesten ottoalue sijaitsee pohjavesialueella. Vain pieni osa alueesta sijaitsee pohjavesi alue 2:n alueella.

Luo -merkintä

Luo- aluumerkintä on osoitettu alueille, jossa sijaitsee maa-ainestenotto-, turvetuotanto- ja metsätalousalueita. Merkintä ei sovellu tämän tyyppiseen ympäristöön, vaan se voi vaarantaa alueen elinkeinotoimintojen kehittämisen. Merkinnän tosiasiallinen vaikutus selviää todellisuudessa siinä vaiheessa, kun alueellinen ympäristöviranomainen tulkitsee sen merkityksen lupamenettelyn yhteydessä. Kunnan alueella on jo nykyisellään laajat Natura-

verkostoon kuuluvat suoalueet, mikä riittää merkittävien luontoarvojen säilymiseen kunnan ja maakunnan alueella.

Arvokas geologinen muodostuma

Pesämäen aluetta kehitetään valtakunnallisena, maakunnallisena ja seudullisena moottoriurheilun harrastusalueena ja alueella on odotettavissa maastonmuokkauksia vaativia toimintoja.

29. Henkilö Z

Henkilö Z vaatii maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista merkintöjen me1 ja me2 osalta. Kaava on palautettava kaupunkikehittämisen kohdealueiden osalta uuteen valmisteluun. Lisäksi tielinjauksen siirtomerkintä Niinisalosta Karviaan johtavan tien eteläpäässä on poistettava kaavasta.

Vaatimustensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Maanomistajille ja elinkeinonharjoittajille aiheutuu maankäyttö- ja rakennuslain 28.4 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa ja maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Maakuntakaavan valmisteluprosessi on ollut kohtuuttoman raskas yksittäiselle kansalaiselle ja valittaja on joutunut kohtaamaan ylimielisyyttä ja kylmäkiskoisuutta Satakuntaliiton virkamiesten taholta. He ovat tulkinneet valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita mieltymystensä mukaisesti. Valittaja on saanut nyhtää itseään koskevaa tietoa ja on tullut jossain määrin kuulluksi, mutta hänen näkemyksiään ei ole huomioitu. Avoimuus ja vuorovaikutus on haudattu tämän projektin osalta.

Virkamiesten henkilökohtaiset missiot tuntuvat korostuneen liikaa. Kaavaa sanotaan valmistellun kuusi vuotta, mutta valittaja vaatii ottamaan huomioon, että hän itse kansalaisena kuuli häntä raskaasti uhkaavasta kaavasta vasta kolmisen vuotta sitten. Maakuntakaavaprosessissa tavallinen ihminen on joutunut käyttämään satoja tunteja ja satoja euroja oman oikeudellisen asemansa turvaamiseksi.

Melualuemerkinnot perustuvat Puolustusvoimien teettämiin selvitykseen ampumatoiminnan melusta ja melualueista. Suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle melulle, on epämääräinen. Suomessa ei ole voimassa olevien säädösten nojalla annettuja Puolustusvoimien ampumamelun ohjearvoja eikä melun arviointiohjeita. Kaavassa ei ole myöskään määritelty, mitä tarkoitetaan melulle herkällä toiminnalla. Tilanne on elinkeinonharjoittajille kohtuuton, sillä se aiheuttaa epävarmuutta ja vie tulevaisuudensuonaa maaseudun elinkeinojen kehittämiseltä. Kaavaa laadittaessa ei ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain 28.3 §:n edellyttämällä tavalla merkintöjen vaikutusta elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Melualuemerkinnot asettavat maanomistajat eriarvoiseen asemaan.

Myöskään melualueen toteuttamisvastuuta ei ole selvitetty. Maakuntakaavan toteuttamisvastuu on kunnilla, joten niillä on myös taloudellinen vastuu kaavan toteuttamisesta. Puolustusvoimien alueen kyseessä ollessa ei ole selvitetty, missä määrin valtio on valmis ottamaan vastuun melualueiden toteuttamisesta.

Kaupunkikehittämisen kohdealueista ei ole informoitu tai keskusteltu. Ne lisättiin kaavaan aivan loppumetreillä ja esimerkiksi Kankaanpään osalta vain sen vuoksi, ettei melualueiden vaikutus heikentäisi sen kehittymistä, kuten tapahtuu muun muassa Karvian ja Honka-

joen alueilla Pohjankankaan harjoitusalueen läheisyydessä. Karvialla tulee olla yhtäläinen oikeus vaatia kehittämisen kohdealuemerkintöjä omalle alueelleen.

Tielinjaussiirroilla Pohjankankaan harjoitusalueen hyväksi on voimakas näivettävä vaikutus koko seutukunnalle.

30. Yhdistys AA ja yhdistys AB

Yhdistys AA ja yhdistys AB vaativat merkintöjen me1 ja me2 poistamista maakuntakaavasta. Kaavasta on poistettava myös uudet ja yksityismaiden suojelualueet (S) Natura- ja muiden suojelualueiden ulkopuolisilta alueilta, melutasoltaan hiljaiset alueet (hil) sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (luo).

Vaatimustensa perusteluina valittajat esittävät muun muassa seuraavaa:

Maakuntakaava on maanomistajien kannalta kohtuuton ja näin ollen maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Valittajien edustamien elinkeinojen näkökulmaan sisältyvät myös luonnonvarojen kestävä käytön periaate sekä alueiden kulttuuriset ja ympäristölliset arvot. Maanomistajan on vaikea hahmottaa nykymuotoisen maakuntakaavan oikeusvaikutuksia. Maakuntakaavan ohjausvaikutus viranomaistoimintaan on laajentunut aiempaan lainsäädäntöön verrattuna. Vaikutus maanomistajaan on siis joka tapauksessa tosiasiallinen, vaikka se onkin rakennuskielto- ja suojelumääräyksiä lukuun ottamatta välillinen. Kiinteistörajojen ja maanomistajaluetteloiden puuttuminen vaikeuttavat kohtuuttomasti maanomistajan mahdollisuutta selvittää omille maille kohdistuvat merkinnät ja niiden oikeusvaikutukset. Myös kaavamerkintöjen runsaus, päällekkäisyys ja uudenlaisten, alueiden erityisominaisuuksia tai kehittämisperiaatteita osoittavien merkintöjen käyttöönotto sekä kaavan suuri mittakaava vaikeuttavat kaavan hahmottamista. Oikeusturvan kannalta tilanne on kyseenalainen. Tämä johtaa maankäyttö- ja rakennuslain vastaiseen kohtuuttomuuteen maanomistajalle.

Melualuumerkinnät perustuvat Puolustusvoimien teettämän selvitykseen ampumatoiminnan melusta ja melualueista. Suomessa ei kuitenkaan ole voimassa olevien säädösten nojalla annettuja Puolustusvoimien ampumamelun ohjevoja eikä melun arviointiohjeita. Suunnittelumääräys, jonka mukaan "alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle melulle", on epämääräinen. Kaavassa ei ole myöskään määritelty, mitä tarkoitetaan melulle herkällä toiminnalla. Tilanne on elinkeinonharjoittajille kohtuuton, sillä se aiheuttaa epävarmuutta ja vie tulevaisuuden uskoa maaseudun elinkeinojen kehittämiseltä. Kaavaa laadittaessa ei ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain 28.3 §:n edellyttämällä tavalla melualuumerkintöjen vaikutusta elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Melualuumerkinnät asettavat maanomistajat eriarvoiseen asemaan. Myöskään melualueen toteuttamisvastuuta ei ole selvitetty. Maakuntakaavan toteuttamisvastuu on kunnilla, joten niillä on myös taloudellinen vastuu kaavan toteuttamisesta. Puolustusvoimien alueen kyseessä ollessa ei ole selvitetty, missä määrin valtio on valmis ottamaan vastuun melualueiden toteuttamisesta.

S-alueiden laajentaminen on ristiriidassa METSO- ohjelman vapaaehtoisuuteen perustuvan suojeluperiaatteen kanssa. Alueellisten ympäristökeskusten tuli toteuttaa vanhat suojeluohjelmat vuoden 2009 loppuun mennessä, jonka jälkeen puustoisten elinympäristöjen suojelu toteutetaan maanomistajien vapaaehtoisilla METSO -sopimuksilla. S- alueiden suojeluperusteita ei ole yksilöity kaikille alueille. Tilanne on ristiriidassa nykyisten suojeluperiaatteiden kanssa ja maanomistajalle kohtuuton. S-alueiden perusteena oleva Satakunnan luon-

nonsuojeluselvytys 1995–1998 ei ole enää ajan tasalla. Kohteiden luontoarvoja ei ole kattavasti tarkistettu maastokäynnein. Luontoarvojen inventointimenetelmää ja inventoinnin lopputulosta ei voida pitää luotettavana.

Luo -merkinnän sisältö ja oikeusvaikutukset ovat epämääräiset. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että kaavamerkinnät perustuvat riittäviin (luonto)selvityksiin. Useiden luon-alueisiin sisällytettyjen alueiden ja niiden rajausten perusteita ei ole riittävästi selvitetty. Merkinnän tosiasiallinen merkitys elinkeinotoiminnalle selviäisi vasta viranomaisten tulkinnan kautta muun muassa ympäristölupia käsiteltäessä.

Hil- merkinnän sisältö ja oikeusvaikutukset ovat epämääräiset. Merkintä on maakuntakaavassa tarpeeton. Ajatus hiljaisista alueista toteutuu jo sellaisten suojelualueiden kohdalla, joita ei saa käsitellä. Vaikka merkintä sallii maa- ja metsätalouden harjoittamisen, sitä saatettaisiin viranomaisten tulkinnan mukaan käyttää muun elinkeinopolitiikan ohjausvälineenä.

Satakuntaliiton vastineet ja valittajien vastaselitykset

Satakuntaliitto on antanut vastineen lausuntojen ja valitusten johdosta sekä vastineen Porin kaupunginhallituksen vastaselityksen (8) johdosta.

Valittajille on annettu tilaisuus vastaselityksen antamiseen Satakuntaliiton vastineen johdosta.

Vastaselityksen ovat antaneet:

Nakkilan kunnanhallitus (5), Harjavallan kaupunginhallitus (6), yhtiö D (7), Porin kaupunginhallitus (8), henkilö J (13), henkilö M (16), henkilö P (19), henkilö Q (20), henkilö R (21), henkilö S (22), yhdistys T (23), henkilöt U ja V sekä yhdistys W (24), kylätoimikunnan puolesta henkilö X (25), Karvian kunnanhallitus (27), Honkajoen kunnanhallitus (28) ja yhdistys AA ja yhdistys AB (30).

Valittajat uudistavat asiassa aikaisemmin esittämänsä ja esittävät lisäksi muun muassa seuraavaa:

Nakkilan kunnanhallitus (5) toteaa, että maakuntakaava ei ole Nakkilan osalta vastannut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista maakunnan keskusverkkoa eikä kaava ole maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukainen. Kaava ei myöskään ole kestävä kehityksen mukainen eikä täytä maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n mukaisia alueidenkäytön suunnittelun tavoitteita ja on Nakkilan kunnan kehittämisstrategian vastainen.

Harjavallan kaupunginhallitus (6) toteaa, että kaupungin ydinkeskustan toimintoja ei voida hajauttaa Kokemäenjoen yli, jolloin kahden erillisen alueen etäisyys toisistaan olisi yli kilometri eikä ydinkeskustan toimintoja voida hajauttaa näin. Väitteet rautatien, Siltatien ja valtatie 2:n estevaikutuksesta eivät pidä paikkaansa. Alueelle on olemassa kevyen liikenteen väylät. Hyvän liikenteellisen sijaintinsa vuoksi rautatien eteläpuolinen alue soveltuu myös vähittäiskaupan suuryksikön rakentamiseen. Lähimmät kerrostalot ovat 300 metrin etäisyydellä alueesta. Rautatiellä liikkuvat sähköjunat eivät saastuta ja jatkuvakokoiseksi hitsatun radan melukin on vähentynyt. Ikkunoiden melun eristävyys riittää eristämään melua. Valtatie 2 on alueen kohdalla rakennettu useita metrejä maanpintaa alemmas. Meluntorjunta ei ole ongelma.

Maakuntakaavaa laadittaessa tehdyn aluerakennetta koskevan selvityksen luokitus osoitti Harjavallan aseman seutukeskuksena, johon vaikuttivat muun muassa työssäkäyntialue, asiointi ja palvelutaso. Satakunnan kauppaa koskevan selvityksen mukaan Harjavalta on vetovoimainen varsinkin päivittäistavaroiden ostopaikkana. Samalla todetaan ydinkeskusta-alueen olevan suhteellisen tiiviisti rakennettu. Tällä perusteella kaupunki hakeekin laajenemisaluetta.

Porin kaupunginhallitus (8) toteaa, että maakuntakaavan valmistelussa on edetty muodollisesti asioita kirjaten, mutta sisällön ja vuorovaikutuksen kannalta menettelyt ovat olleet näennäisiä. Uusia asioita on tullut esiin ehdotukseen asti ja maakuntakaavaa on hyväksymisen jälkeen muutettu. Porin kaupungin taholta on toistuvasti puututtu vaikutusten arvioinnin ylimalkaisuuteen.

Metallinkylän osalta Porin kaupunginhallituksen valitus tarkoittaa KM-merkinnän rajausta, joka on esitetty huomattavasti suppeammaksi kuin kantakaupungin tuoreessa yleiskaavassa. Asemakaavoituksen osalta tämä aiheuttaa turhaa ristiriitaa.

Yyterin osalta maakuntakaavan ratkaisuihin liittyy monta ristiriitaa. Kaupunki on esittänyt alueen asemakaavoittamista virkistysalueeksi, jolla luontotyypit huomioidaan ja alueelle tehdään hoito- ja käyttösuunnitelma. Samalla, kun alue halutaan maakuntakaavassa suojelualueeksi, ely-keskus pyrkii saamaan yksityisiä maanomistajia tekemään omistamilleen asemakaavan mukaiselle liiketontille ja virkistysalueille yksityisiä rauhoitushakemuksia. Mikään osapuoli, Satakuntaliitto, ely-keskus tai ympäristöministeriö, ei ole vastannut kysymyksiin, miten mitä maakuntakaavan suojelualuumerkintä vaikuttaa asemakaavoitukseen ja miten rauhoitus sovitetaan asemakaavan mukaisen tontin juridiikkaan. Metsähallitus neuvottelee viereisellä Natura-alueella yhtiö B:n maiden ostamisesta liitettäväksi Selkämeren kansallispuistoon. Metsähallituksen, ely-keskuksen ja ympäristöministeriön edustajat ovat ilmoittaneet, ettei varsinaisia Yyterin santoja ole tarkoitus liittää kansallispuistoon.

Porin kaupunkiseutusuunnitelma on ollut maakuntakaavan valmisteluun nähden hyvissä ajoin käytettävissä. Kuntien näkökulmasta ei ole perusteltua syytä esittää maakuntakaavassa siitä poikkeavia päämääriä. Kaupunkiseutusuunnitelmassa Luvia kuuluu 100 000 asukkaan Porin taajaman kehittämisvyöhykkeeseen. Selvitys Kauppa Satakunnassa on hyvä pohja keskusverkon ja kaupan kehittämisen ratkaisuihin, mutta valintoja ei ole tehty sen aineiston perusteella. Huonosti valmisteltu maakuntakaava on raskas pohja kunnille, joiden on edistettävä sen toteuttamista.

Henkilö J (13) toteaa, ettei hän henkilökohtaisesti sitä kysytyäänkään ole saanut ymmärrettävää vastausta kaavoituksen merkityksestä asukkailla. Yleisötilaisuuksia ei ole järjestetty lupauksista huolimatta Honkajoella 8.6.2008 järjestetyn lisäksi. Tämän vuoksi valittaja katsoo, ettei laissa tarkoitettu tiedottamista ja kaavan vaikutusten selvittämistä ole toteutettu. Ympäristöluvan tarpeellisuuteen liittyvät vaatimukset koskevat myös kaavan laatijaa.

Henkilö N (16) toteaa, ettei Kankaanpään alueen taajamasta melua ei ole mitattu lainkaan. Myöskään tärinää ei ole mitattu. Pohjavesialueet, luonto ja uhanalaisten eläinten pesimäalueet on otettava kaavoituksessa huomioon. Selvitysten ulkopuolelle ovat jääneet muun muassa ajoneuvojen öljypäästöistä ja ihmisten omasta toiminnasta aiheutuva riski pohjavedelle.

Henkilö Q (20) toteaa, että hänellä on omakohtaista kokemusta Pohjankankaan melualueiden vaikutuksesta alueella yritettyään myydä mummonmökkiä ja ostajien peräydyttyä kaupanteosta melualueiden vuoksi. Myös tilan jatkaja epäroi sukupolvenvaihdosta, kun asioita

ei voi suunnitella vuosiksi eteenpäin. Valittaja haluaa tietää, kuka korvaa haitan ja millä tavoin korvaus tapahtuu.

Yhdistys T (23) toteaa, että tavoitteena on oltava ohjeistus, jolla melun tuottajaa ohjataan estämään aiheuttamansa meluhaitta ympäristölle. Satakuntaliiton tunnustama kaavan melu- aluerajauksen epätarkkuus kaavassa ja maastossa, kuntien alueidenkäyttöä koskeva vastuu sekä rakennusvalvontaviranomaiselle jäävä laintulkinnan vastuu eivät voi olla maakunta- kaavan laatimisen perusta. Puolustusvoimien ympäristöluvan käsittelyn keskeneräisyys olisi tullut ottaa huomioon. Ympäristöselvitys on tekemättä ja vaikutusarvioinnin pohjana tulisi olla Pohjankankaan harjoitusalueen ympäristöluvan määräykset. Kaavaa laadittaessa ei ole otettu huomioon, että melualuerajauksen sisällä elinkeinona on maatalous ja karjankas- vatus. Maatalousyrittäjälle maan käyttäminen elinkeinonsa harjoittamiseen on ehdoton välttämättömyys. Melurajaukset heikentävät mahdollisuuksia saada tiloille investointi- ja kehittämisavustusta tai jopa pankkilainaa.

Henkilö U ja V sekä yhdistys W (24) katsovat, että melualuemerkintöjen sijasta tulisi löy- tää merkintä, joka turvaa ampumakenttäalueen ympäristön turvallisuuden ja viihtyvyyden. Melumerkinnän merkitys voisi olla korkeintaan informatiivinen eli osoittaa alueella olevan ajoittain melua rakentamisrajoitusten sijasta. Ylimääräisiä kuluja ja epätietoisuutta aiheu- tuu siitä, että vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä on selvitet- tävä alueen melutaso.

Ei voi pitää hyväksyttävänä sitä, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaatimus muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamien vaati- musten huomioon ottamisesta toteutetaan asumisen ja rakentamisen rajoittamiselle tapaus- kohtaisen harkinnan perusteella. Valittajat katsovat valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoit- teisiin viitaten, ettei olemassa olevien kotieläintilojen eikä muunkaan alueen elinkeinotoi- minnan kehittämistä saa maakuntakaavalla vaarantaa. Lounais-Suomen ympäristökeskus on vuonna 2009 velvoittanut Puolustusvoimat hakemaan Pohjankankaan ampuma- ja har- joitusalueen toiminnalle ympäristöluvan. Kaavaa ei tule vahvistaa ennen kuin päätöstä koskevaan valitukseen on annettu hallinto-oikeuden päätös.

Karvian kunnanhallitus (27) toteaa, että melualueisiin liittyvät rajoitukset vaikuttavat to- dennäköisesti negatiivisesti alueen elinkeinotoiminnan mahdollisuuksiin saada investointi- ja kehittämisavustuksia toimintaansa. Kunnanhallituksen valitukseen liitetystä Promethor Oy:n lausunnosta ilmenee, etteivät Puolustusvoimien ohjeessa mainitut desibelirajat vält- tämättä ylity kaavaan merkityillä alueilla.

Honkajoen kunnanhallitus (28) katsoo, että virkamiestyönä tehty selvitys alueen kehit- tämisedellytyksistä ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28.3 §:n vaatimuksia. Satakunta- liitto ei ole esittänyt perusteluita, miksi kaikkia Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen kuntien edustajia ei ole kutsuttu ampuma-alueen asioita käsitteleviin työkokouksiin eikä annettu kokousmuistioita kunnan edustajille.

Kunnanhallitus haluaa tietää, miksi suojelualueita on supistettu merkittävästi, mikäli luon- toselvityksissä esitetyt alueet ovat luontoarvoltaan arvokkaita. Honkajoen kunnan alueelle osoitettu merkittävän suuri luo-alue ja merkinnän epämääräisyys ja tulkinnallisuus aiheut- tavat alueen asukkaille ja maanomistajille suurta epätietoisuutta. Näillä alueilla on toimivia turvetuotantoalueita ja myös uusia alueita on suunnitteilla.

Yhdistys AA ja yhdistys AB (30) toteavat, että maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mu- kainen periaate "rahat tai lupa" on vain yksi tekijä arvioitaessa maakuntakaavan kohtuulli- suutta maanomistajan kannalta. Epäselvää on, tulkitaanko esimerkiksi uuden kotieläin-

suojan rakentaminen maakuntakaavan perusteella toiminnan jatkamiseksi vai kielletyksi uudisrakentamiseksi. Melun aiheuttajan Puolustusvoimien lausuntomahdollisuus muiden suunnitelmista, mahdollisesti melulle herkistä toiminnoista, on kohtuuton.

S-alueisiin liittyvät kesällä 2005 tehdyt selvitykset sekä eräiden alueiden osalta vain nykytilan selvittäminen eivät ole riittävä selvitystaso. S -alueiden suojeluperusteita ei ole kaikkialta osin yksilöity. METSO -sopimukseen perustuva suojele perustuu vapaaehtoisuuteen. Tilaanne on ristiriitainen nykyisten suojeluperiaatteiden kanssa ja on maanomistajalle kohtuuton.

Valituksen peruutus

Yhdistys D (7) on ympäristöministeriöön 17.9.2010 saapuneella kirjeellään peruuttanut valituksensa.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

Sisäasiainministeriö

Maakuntakaavaa koskevan ehdotuksen ollessa nähtävillä kaavaehdotuksesta on maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 13 §:n mukaisesti pyydetty lausunto maakuntakaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta. Tässä yhteydessä myös sisäasiainministeriölle ja Satakunnan pelastuslaitokselle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen. Satakunnan pelastuslaitos ei ole antanut lausuntoa ja sisäasiainministeriö on ilmoittanut, ettei sillä ole ollut lausuttavaa kaavaehdotuksesta.

Kaavan vaikutusten arvioinnissa on kiinnitetty huomiota myös kaavan vaikutuksiin ihmisten elinolosuhteiden terveellisyyteen ja turvallisuuteen. Kaavassa on osoitettu energiahuollon ja vaarallisia kemikaaleja valmistavien tai varastoitavien laitosten suojavyöhykkeet maakuntakaavan edellyttämällä tarkkuustasolla, mikä edistää pelastustoimen järjestelyä ja sen palvelutason ylläpitämistä.

Opetusministeriö

Merkinnät ja määräykset käsittävä maakuntakaavan osa sisältää sen sivulla 5 Museoviraston tarkoittaman esitysteknisen virheen. Ympäristöministeriö viittaa maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla maakuntakaavan merkinnät ja määräykset sisältävään osaan tekemäänsä oikaisunluonteiseen korjaukseen siten kuin jäljempänä oikaisunluonteista korjausta koskevasta kohdasta ilmenee.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maakuntakaavalla ei lähtökohtaisesti ohjata maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamista, vaan se tapahtuu sitä koskevan erityislainsäädännön mukaisesti. Maakuntakaavalla ei voida myöskään sitovasti ohjata maa-ainesten ottamista, vaan se ratkaistaan maa-ainelain mukaisessa lupamenettelyssä.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon maakuntakaavan luonne yleispiirteisenä alueiden käyttöä koskevana suunnitelmana ja sen merkitys kuntien kaavoituksen ohjaajana. Maakuntakaavan vaikutusten arviointi ei edellytä vaikutusten arviointia

jonkin yksittäisen elinkeinon osalta. Kaavan toteuttamisen vaikutuksia on arvioitu muun muassa talouteen, maisemaan ja luontoon kohdistuvien vaikutusten osalta.

Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) ja maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) koskeviin merkintöihin ei liity maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukaista rakentamisrajoitusta eivätkä merkinnät rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista näillä alueilla. Sama koskee luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita (luo). Näillä alueilla tapahtuvaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaa muun muassa rakentamisen sijoittelun osalta merkintöihin liittyvä merkintöjen tavoitteita tukeva suunnittelumääräys.

Maakuntakaavassa voidaan maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n mukaan antaa maakuntakaavamääräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-alueita suunniteltaessa tai rakennettaessa. Tämän vuoksi ja ottaen myös huomioon kaavalle asetettava selkeyden vaatimus hallintopäätöksenä kaavamääräykseen ei ole tarpeen sisällyttää sen kuvausta, mitä kaavamerkintä ja siihen liittyvä määräys eivät rajoita. Kaavaselostuksessa on todettu, että maa- ja metsätalouden harjoittaminen on mahdollista. Lisäksi on selostettu tarkemmin rakentamisen sijoittamista koskevia merkintään liittyviä tavoitteita. Kaavaselostuksella on huomattava merkitys kaavan sisällön, oikeusvaikutusten ja myös sen lainmukaisuuden tulkinnessa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään. Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa luonnonarvojen vaalimiseen.

Luonnonarvojen vaaliminen edellyttää, että maakuntakaavoituksessa otetaan huomioon valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen lisäksi myös vähintään seudullisesti merkittävät luonnonarvot. Luonnonsuojelulain (1996/1096) nojalla suojeltaviksi alueiksi (SL) osoitetaan ensisijaisesti luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Luonnonarvoiltaan valtakunnallisesti merkittävien suojelualueiden lisäksi myös maakunnallisesti merkittävillä suojelualueilla ja -kohteilla voi olla luonnonsuojelulain 10 §:ssä tarkoitettuja luonnonarvoja, joiden perusteella ne voidaan osoittaa maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL) tai -kohteeksi (sl) ja toteuttaa luonnonsuojelulain nojalla. Maakuntakaava on yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaava yleispiirteinen ja eri tarpeet yhteen sovittava alueiden käyttöä koskeva suunnitelma eikä se ole riippuvainen mahdollisesti käytettävissä olevista muunlaisista luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen tarkoitettuista menettelyistä. METSO -ohjelma ja muut vapaaehtoisen suojelun menetelmät osaltaan täydentävät ja monipuolistavat suojelualueiden verkostoa. Jos etenkin METSO -ohjelman mukaisia alueita rauhoitetaan pysyvästi tai hankitaan valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin, niiden osoittamista maakuntakaavassa on pidettävä peruteltuna.

Maakuntakaavassa osoitetut uudet suojelu- ja luonnonsuojelualueet perustuvat Natura 2000 -verkostoon ja kaavaa laadittaessa tehtyyn Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvitykseen. Selvityksen laadintaan on osallistunut muun muassa eri viranomais- ja edunvalvontatahojen edustajia. Selvityksestä saadun palautteen johdosta valmisteluaineistoon on myös tehty monia muutoksia. Myös kaavan valmisteluvaiheessa asiasta on pidetty keskustelutalouksia muun muassa paikallisten tuottajayhdistysten ja Lounais-Suomen metsäkeskuksen kanssa. Kaavan ratkaisuja tukee myös Suomen ympäristökeskuksen Suomen luontotyyppien vuonna 2008 julkaisema uhanalaisuusarviointi, jonka mukaan muun muassa soiden luontotyyppit ovat voimakkaasti uhanalaistuneet eteläisessä Suomessa.

Suojelualueen merkinnällä (S) kaavassa osoitettujen Natura 2000 -verkostoon sisältyvien alueiden toteutus tapahtuu verkoston hyväksymistä koskevassa valtioneuvoston päätöksessä todetulla tavalla. Muiden suojelualueiden toteuttaminen tapahtuu yksityiskohtaisemman maankäytön suunnittelun yhteydessä, jossa yhteydessä on otettava huomioon maanomistajan kohdistuvan kohtuuttoman haitan kieltö. Maakuntakaavassa ei ole mahdollista määrätä yksityiskohtaisemman suunnittelun aikataulua.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Harkitessaan maakuntakaavan palvelujen ja kaupallisten palvelujen aluevarausten vahvistamisedellytyksiä ympäristöministeriö tutkii, täyttääkö maakuntakaava niiden osalta eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaatimukset. Ne koskevat muun muassa yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, henkilöautoliikenteen tarvetta vähentävää liikennejärjestelmää sekä palvelujen saatavuuden edistämistä. Uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta ja vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Ympäristöministeriö on jättänyt vahvistamatta Poriin ja Raumalle sijoittuvia maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksiköitten aluevarauksia (KM1 ja km) muun muassa sillä perusteella, etteivät ne täytä ympäristön ja talouden kannalta kestäviä liikenteen järjestelyjä siten kuin jäljempänä vahvistamatta jätettäviä aluevarauksia koskevasta kohdasta ilmenee.

Lausumat valituksista muilta osin kuin ampuma- ja harjoitusalueiden ja niiden melualueiden osalta

Lausuman raukeaminen peruutetun valituksen johdosta

Yhdistys D on ympäristöministeriöön 17.9.2010 saapuneella kirjeellä peruuttanut valituksensa. Tämän johdosta enemmän lausuman antaminen valituksen johdosta raukeaa.

Henkilö A asiakumppaneineen (1)

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään. Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai

virkestyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Maakuntakaavassa osoitetut uudet suojelu- ja luonnonsuojelualueet (S, SL) perustuvat Natura 2000 -verkostoon ja kaavaa laadittaessa tehtyyn Satakunnan viher- ja virkestysverkostelvitykseen, jossa on selvitetty muun muassa luonnonarvoiltaan arvokkaat alueet. Ilmiönsuo on laaja, pinta-alaltaan 415 hehtaarin suuruinen. Siitä maakuntakaavan suojelualueeseen kuuluvat sen Satakunnan puoleiset eteläinen ja pohjoinen osa, joiden pinta-ala on yhteensä lähes 300 hehtaaria. Suo on tältä osaltaan yhtenäinen ojittamaton, karu lyhytkorsiräme ja -neva. Suon läntinen Huhtamonharjuun rajoittuva osa on pitkälti täysin luonnontilainen. Suon luonnonarvot perustuvat erityisesti sen luonnontilaisuuteen, uhanalaisuuteen ja harvinaisuuteen sekä sen kaltaisten soiden vähäisyyteen Satakunnassa. Edellä mainitussa selvityksessä Huittisten Ilmiönsuo on todettu luonnonarvoiltaan arvokkaaksi. Alueen luonnonarvojen merkitystä korostaa myös se, että soiden luontotyypit ovat Etelä-Suomessa voimakkaasti uhanalaistuneet.

Valittajien omistamat tilat, joita maakuntakaavan luonnonsuojelualuemerkintä koskee, ovat henkilö A:n asiakumppaneineen omistamat. Ilmiönsuon ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Isosuon luonnonsuojelualueen varaukset sijoittuvat muodoltaan pitkänomaisten tilojen kumpaankin päähän eivätkä ne pirsto tilojen yhtenäisiä peltoalueita ja niihin rajoittuvia metsäalueita.

Luonnonsuojelualue tullaan toteuttamaan luonnonsuojelulain mukaisesti ja sen toteuttajana on valtio. Toteuttamiskeinoina ovat kauppa, vaihto tai lunastus. Alue on mahdollista toteuttaa myös yksityisenä luonnonsuojelualueena korvausta vastaan, jolloin alueen omistusoikeus ei siirry.

Ilmiönsuo ulottuu Pirkanmaan maakuntaan kuuluvan Punkalaitumen puolelle. Ilmiönsuon Punkalaitumen puoleiselle alueelle ei ole Pirkanmaan maakuntakaavassa osoitettu aluevarausta eikä muutakaan merkintää. Pirkanmaan maakuntavaltuuston toukokuussa 2011 hyväksymässä turvetuotantoalueita koskevassa vaihemaakuntakaavassa ei Ilmiönsuolle ole osoitettu turvetuotantoa mahdollistavaa merkintää. Huittisten puolelle sijoittuu enin osa Ilmiönsuota ja se muodostaa yksinäänkin luonnonarvoiltaan arvokkaan alueen.

Ympäristöministeriö katsoo, että Ilmiönsuon luonnonsuojelualueetta (SL) koskeva varaus on perusteltu ja täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta eikä ole muutoinkaan lainvastainen. Maakuntakaavasta ei tältä osin voida katsoa aiheutuvan myöskään valittajille maanomistajina kohtuutonta haittaa.

Yhtiö B (2)

Ympäristöministeriö hylkää valituksen

Perustelut

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue

Maakuntakaavassa on osoitettu alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä kolme luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo). Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan merkittävät yhtenäiset ja laaja-alaiset luontokokonaisuudet, joilla on useita erilaisia luonto- ja ympäristöarvoja. Merkintä sallii muun muassa maa- ja metsätalouskäytön, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asutuksen, matkailupalveluiden kehittämisen sekä jokamiehenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäyttö ja siellä suoritettavat toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että alueen luonnon monimuotoisuuden arvot säilyvät. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppisiä ja edistävät niiden säilymistä.

Kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeillä alueilla on merkitystä myös luontomatkailun kehittämis- ja vetovoima-alueina. Luo -merkintä on luonteeltaan informatiivinen ja alueiden monimuotoisuutta ja monipuolisuutta korostava. Merkintä ei rajoita alueen käyttöä maa- ja metsätalouteen, pysyvään ja loma-asutukseen tai virkistykseen.

Merkinnän tarkoittamat alueet perustuvat maakuntakaavaa laadittaessa tehtyyn Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvitykseen. Haapakeitaan luo1-alueella sijaitseva Siikaisten kunnan tila, jonka yhtiö on ilmoittanut omistavansa, on kiinteistötietojärjestelmästä saatavien tietojen mukaan valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnassa. Tila sijaitsee laajalla valtakunnallisen soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvalla Haapakeitaan alueella, joka kuuluu myös Natura 2000 -verkoston alueeseen.

Arvokkaat geologiset muodostumat

Maakuntakaavassa on osoitettu maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat geologiset muodostumat alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä (ge). Nämä alueet käsittävät maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat harjualueet (ge1), maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat kallioalueet (ge2) sekä maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat moreenialueet (ge3). Ge1-alueita koskevaan merkintään liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueella olevat maa-aineslain tarkoittamat maisema- ja luonnonarvot sekä mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien erityistavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä ai-

kävällillä sekä sovitettava yhteen kiviaineshuolto- ja suojelutarpeet. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön.

Arvokkaiden geologisten muodostumien alueet perustuvat harjualueiden osalta valtakunnalliseen harjunsuojeluohjelmaan sekä kahteen Satakunnan seutukaava 5:n taustaselvitykseen. Arvokkaat kallioalueet perustuvat seutukaavan 5:n taustaselvitykseksi tehtyyn maisemaluokitus selvitykseen ja Turun ja Porin läänin arvokkaiden kallioalueiden selvitykseen. Maakuntakaavaa laadittaessa on Satakuntaliiton toimesta tehty maa-ainesvaroja ja pohjavettä koskeva selvitys, jonka yhteydessä on tarkasteltu myös edellä mainittujen seutukaavaa varten tehtyjen selvitysten ajantasaisuutta. Arvokkaat moreenialueet perustuvat valtakunnallisesti arvokkaita moreenimuodostumia koskevaan selvitykseen (SY14/2007).

Maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokasta harjualueita tarkoittava merkintä (ge1) sijoittuu vain pienelle osalle yhtiön Siikaisten Leppijärven kylässä omistaman pinta-alaltaan noin 500 hehtaarin suuruisen tilan aluetta.

Vaikka maa-ainesten ottamisen edellytykset selvitetään maa-aineslain mukaisessa lupamenettelyssä, maakuntakaava toimii lupaharkinnan tukena. Arvokasta geologista muodostumaa tarkoittava merkintä osoittaa, että maa-aineisten oton alueella voidaan katsoa tarkoittavan maa-aineslain 3 §:ssä tarkoitettuja haitallisia seurauksia. Maakuntakaavassa on osoitettu aluevarauksina merkittävät maa-aineisten ottamiseen soveltuvat alueet (EO) muun muassa pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamista tarkastelevan selvityksen (POSKI -projekti) Satakunnan loppuraportin ja edellä mainitun maa-ainesvarojen ja pohjavettä koskevan selvityksen perusteella.

Lausunnon pyytäistä koskeva velvollisuus

Lausuntojen pyytämisestä maa-aineslupahakemuksen käsittelyn yhteydessä on säädetty maa-ainesasetuksen (926/2005) 4 §:ssä. Sen mukaan maa-aineslain mukaisesta hakemuksesta on pyydettävä lausunto muun muassa maakuntakaavoitusta hoitavalta kuntayhtymältä, jos lupahakemuksen tarkoittamalla alueella on huomattavaa merkitystä maakuntakaavoituksen kannalta. Ympäristöministeriö katsoo, ettei luo- ja ge-alueiden suunnittelumääräyksiin ole tarpeen lisätä lainsäädäntöön perustuvaa lausuntovelvoitetta.

Melutasoltaan hiljaisten alueiden kaavamääräys

Alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä maakuntakaavassa on osoitettu melutasoltaan hiljaisia alueita (hil). Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan arvokkaat melutasoltaan hiljaiset alueet. Merkintä sallii maa- ja metsätalouskäytön sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asutuksen. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen säilymiseen siten, että luonnon äänien ja hiljaisuuden kokeminen on mahdollista.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden mat-

kailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta. Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä.

Melutasoltaan hiljaisen alueen merkinnällä maakuntakaavassa on osoitettu alueita, joilla luonnonäänet hallitsevat äänimaisemaa. Alueella on mahdollisuus havainnoida luonnon ääniä ja äänimaiseman yleistä levollisuutta ja ihmisen toiminnasta aiheutuvat äänet on siellä satunnaisia ja vähäisiä. Ihmisen toiminnasta syntyvät äänet liittyvät tyypillisesti maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, luonnon virkistyskäyttöön, luontomatkailuun tai veneilyyn. Melu on merkittävä elinympäristön laatua, viihtyisyyttä ja terveyttä heikentävä tekijä. Meluongelman myötä hiljaisuuden arvostus on kasvanut.

Maakuntakaavaa laadittaessa on tehty Satakunnan hiljaisia alueita koskeva selvitys (Melutasoltaan hiljaiset alueet, HiljaPiSa-projekti). Selvityksen perusteella maakuntakaavassa on osoitettu viisi melutasoltaan hiljaista aluetta. Yhtiön Ulvilassa Paluksen ja Saarijärven kylissä omistamien tilojen alueista pääosa sijoittuu Joutsijärven melutasoltaan hiljaiselle alueelle. Pääosa yhtiön Siikaisten Leppijärven kylässä omistamasta tilasta sijoittuu Mustasaa-renkeitaan suoalueen melutasoltaan hiljaiselle alueelle.

Maakuntakaava toimii yksityiskohtaisempaa alueidenkäytön suunnittelua ohjaavana suunnitelmana. Edellytykset maa-ainesten ottamiseen selvitetään maa-aineslain mukaisessa lupamenettelyssä ja luvan saamisen edellytyksenä on, ettei ottamistoiminnasta aiheudu lain 3 §:n mukaisia haitallisia seurauksia, jotka kohdistuvat alueen maisemakuvaan, luonnonarvoihin pohjaveteen. Melutasoltaan hiljaisia alueita koskevaan kaavamääräykseen liittyvään suunnittelumääräykseen ei siten ole tarpeellista lisätä mainintaa mahdollisuudesta maa-ainesten ottamiseen ja murskaukseen.

Yyterin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Valtioneuvoston vuonna 1995 tekemän periaatepäätöksen mukainen valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita koskeva inventointi on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien erityistavoitteiden mukaisesti otettava huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Tämän mukaisesti maakuntakaavassa on osoitettu tähän inventointiin sisältyvä Yyterin alue alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueella merkinnällä (vma). Merkintään liittyvä suunnittelumääräys edellyttää muun muassa, että kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon sen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Maakuntakaavaa laadittaessa on selvitetty tuulivoimaloiden sijoittumismahdollisuuksia meri- ja rannikkoalueelle. Selvityksen perusteella Porin Tahkoluodon merialueelle on osoitettu tuulivoimaloiden alue (tv).

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo), arvokasta geologista muodostumaa (ge) sekä Yyterin valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueella (vma) koskevat kaavamerkinnot sekä melutasoltaan hiljaista aluetta (hil) koskeva kaavamääräys ovat perusteltuja ja täyttävät maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevat maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen sekä vesi- ja maa-ainesvarojen kestävästä käytöstä sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön

vaalimisen osalta. Maakuntakaavasta ei voida myöskään katsoa aiheutuvan yhtiölle maanomistajana kohtuutonta haittaa.

Yhtiö C (3)

Puutteellista vuorovaikutusta koskeva väite

Ympäristöministeriö hylkää väitteen.

Perustelut

Maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaan kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavoja valmistelevalle viranomaiselle on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että osallisilla eli alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti mielipiteensä asiassa. Tapa, jolla tämä tilaisuus mielipiteen esittämiseen maakuntakaavaa valmisteltaessa on varattu, on todettu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Maakuntakaavaa koskeva luonnos on valmisteluvaiheessa ollut yleisesti nähtävillä Satakuntaliiton jäsenkunnissa 12.5.–18.6.2008 välisenä aikana. Tällöin pidettiin myös kaikille avoimia seutukuntakohtaisia kaavan esittelytilaisuuksia. Kaavaa koskeva ehdotus on ollut maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaisesti yleisesti nähtävillä jäsenkunnissa 19.5.–18.6.2009 välisenä aikana. Myös tällöin pidettiin kaikille avoimia seutukuntakohtaisia kaavan esittelytilaisuuksia.

Maakuntakaavan laadintaan liittyvät vuorovaikutusta koskevat säännökset eivät edellytä asukkaiden ja maanomistajien tai muiden osallisten kuulemista henkilökohtaisesti, vaan kuuleminen tapahtuu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukaisessa vuorovaikutusmenettelyssä. Ympäristöministeriö katsoo, ettei osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestämisessä kaavaa laadittaessa ole tapahtunut menettelyvirhettä.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Valittajayhtiön omistama tontti (Kuparipuiston alue) Porin Metallinkylässä sijaitsee noin viiden kilometrin etäisyydellä Porin keskustasta. Alueella sijaitsee kaksi vaarallisia kemikaaleja käsittelevää ja varastoivaa laitosta. Nämä on maakuntakaavassa osoitettu kohde-merkinnällä t-1, joka merkinnän kuvauksen mukaan tarkoittaa merkittäviä teollisuus- ja varastoalueita, joille saa sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia ja joita koskee EU-direktiivi 96/82/EY vaarallisten aineiden aiheuttamien suuronnettomuusriskien torjunnasta (Seveso II -direktiivi). Merkintään liittyvä suunnittelumääräys edellyttää, että alueen suunnittelussa otetaan huomioon näistä laitoksista ja niihin liittyvistä toiminnoista lähiympäristölle ja alueelle sijoitettaville toiminnoille mahdollisesti aiheutuvat riskit.

Muilta osin Kuparipuiston alueelle on osoitettu muun muassa teollisuus- ja varastotoimintojen aluetta (T). Kuparipuiston alueen läntisin Ulvilantiehen rajoittuva alue on osa maakuntakaavassa osoitettua laajempaa vähittäiskaupan suuryksiköitten aluetta (KM). T-1-alueille on kaavassa osoitettu suojavyöhyke sv-1, joka ulottuu 1,5 kilometriä näiden laitosten ulkopuolelle. Suojavyöhykettä koskevaan merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan suunnittelussa on otettava huomioon alueella sijaitsevista laitoksista tai vaarallisten kemikaalien valmistuksesta, varastoinnista tai kuljetuksesta ympäristölle ja alueelle sijoittuville toiminnoille mahdollisesti aiheutuvat riskit. Suojavyöhyke toimii samalla konsultointivyöhykkeenä. Tämän vuoksi suunnittelumääräys edellyttää, että suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen sijoittamista suojavyöhykkeelle tulee palo- ja pelastusviranomaiselle sekä tarvittaessa Turvatekniikan keskukselle (TUKES) varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Seveso II -direktiivin 12 artiklan mukaan jäsenvaltion on huolehdittava, että suuronnettomuuksien ehkäisemisen ja niiden seurausten rajoittamisen tavoite otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa. Tähän tavoitteeseen on pyrittävä valvomalla muun muassa olemassa olevien tuotantolaitosten läheisyydessä toteutettavia uusia rakennushankkeita, uusia liikenneväyliä, yleisessä käytössä olevia kohteita tai asuinalueita silloin kun tuotantolaitoksen sijainti tai alueen uudet järjestelyt saattavat lisätä suuronnettomuuden vaaraa tai pahentaa sen seurauksia. Jäsenvaltion on huolehdittava, että muun muassa maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon tarve säilyttää pitkällä aikavälillä riittävä etäisyys direktiivissä tarkoitettujen tuotantolaitosten sekä muun muassa asuinalueiden ja yleisessä käytössä olevien alueiden välillä, jotta henkilöihin kohdistuvia vaaroja ei lisättäisi.

Seveso II -direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön kemikaaliturvallisuus- sekä maankäyttö- ja rakennuslainsäädännöllä. Maakuntakaavoituksen osalta keskeistä direktiivin täytäntöön panossa ovat maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n nojalla annetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Tavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä kiinnitetään huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit on sijoitettava riittävän etäälle muun muassa asuinalueista ja yleisten toimintojen alueista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Alueesta on tehty yleis- ja asemakaavoitusta varten turvallisuusriskikartoitus (Gaia Group, 2007), jonka tavoitteena on ollut tuottaa kaavavalmisteluun näkemys konkreettisista suojaetäisyyksistä Metallinkylän teollisesta toiminnasta maankäytön suunnittelun pohjaksi. Selvityksestä ilmenee, että Turvatekniikan keskus (TUKES) on antanut Porin kantakaupungin yleiskaavaa 2025 koskevasta yleiskaavaehdotuksesta lausunnon. Lausunnossa on katsottu, ettei Metallinkylän länsipuolista aluetta tulisi varata yksityisten palvelujen ja hallinnon alueeksi, monikäyttöalueeksi eikä kaupallisten palvelujen alueeksi, jolle saisi sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön.

Johtopäätös

Kun otetaan huomioon edellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevista erityistavoitteista ja niiden huomioon ottamisesta maakuntakaavaa laadittaessa sanottu, Metallinkylän teollisuus- ja varasto-toimintojen alueen (T) varausta on pidettävä laajuudeltaan perusteltuna. Maakuntakaava täyttää tältä osin maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen, tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä elinkeinoelämän toimintaedellytysten osalta. Maakuntakaavasta ei tältä osin voida katsoa aiheutuvan myöskään valittajayhtiölle kohtuutonta haittaa

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin niiden muuttamisesta koskevan vaikutuksen osalta.

Jämijärven kunnanhallitus (4)

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Maakuntakaavassa on osoitettu alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä kolme luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo), joista Jämijärven - Mertiöjärven alue (luo-2) on yksi. Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan merkittävät yhtenäiset ja laaja-alaiset luontokokonaisuudet, joilla on useita erilaisia luonto- ja ympäristöarvoja. Merkintä sallii muun muassa maa- ja metsätalouskäytön, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asutuksen, matkailupalveluiden kehittämisen sekä jokamiehenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäyttö ja siellä suoritettavat toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että alueen luonnon monimuotoisuuden arvot säilyvät. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppisiä ja edistävät niiden säilymistä. Jämijärven - Mertiöjärven osalta merkintään liittyy lisäksi suunnittelumääräys, jonka mukaan erityistä huomiota tulee kiinnittää alueen suo-, metsä- ja vesiluonnon huomioon ottamiseen suunnittelussa.

Kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeillä alueilla on merkitystä myös luontomatkailemisen kehittämis- ja vetovoima-alueina. Luo -merkintä ei ole alueen pääasiallista käyttötarkoitusta osoittava aluevaraus, vaan se on luonteeltaan informatiivinen ja alueiden monimuotoisuutta ja monipuolisuutta korostava. Merkintä ei rajoita alueen käyttöä esimerkiksi pysyvään ja loma-asutukseen tai virkistykseen.

Merkinnän tarkoittamat alueet perustuvat maakuntakaavaa laadittaessa tehtyyn Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvitykseen. Valtakunnallisesti merkittävän Hämeenkaan harjumaiseman reunamuodostuman pohjoispuolelle sijoittuva Jämijärven - Mertiöjärven alue on luonnon ja maisemakuvultaan monipuolinen sekä maatalouskulttuuriltaan rikas luontokokonaisuus. Poikkeuksellista alueella ovat runsas tihkupintaisuus, lähteikköisyys sekä Hämeenkaan harjumuodostumasta purkautuvan pohjaveden seurauksena hiekkakan-kaaseen veden uurtamat lähdepurot. Lähteikkövaikutteisuus keskittyy ensisijaisesti alueen kaakkoisosaan Mielahden eteläpuolelle. Hämeenkaan ja etenkin Jämin alueeseen, jonka osalta kunnanhallituksen valituksessa on pyydetty poistettavaksi luo1-rajaus, liittyy valtakunnallisesti merkittävää ympärivuotista retkeily- ja virkistyskäyttötoimintaa. Alueella on myös harrasteilmailua palveleva lentopaikka.

Maakuntakaavassa on sovitettu yhteen Jämin alueeseen ja sen lähiympäristöön liittyvät hyvin monenlaiset tarpeet. Alueen pääkäyttötarkoitus on virkistysalue (V3), jolla on voimassa 33 §:n 1 momentin mukainen rakentamisrajoitus. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan virkistysalueiden suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota alueen virkistyskäytön ja virkistyskäytön kehittämisedellytysten turvaamiseen. Rakentamismääräyksen mukaan alueilla sallitaan yleistä ulkoilu-, retkeily- ja virkistyskäyttöä palvelevan rakentamisen lisäksi jo olemassa olevien rakennusten korjaus-, muutos- ja laajentamistyöt. Jämin aluetta koskee lisäksi rakentamismääräys, jonka mukaan alueella sallitaan lisäksi matkailua palveleva rakentaminen. Virkistysalueelle on kohdemerkinnällä osoitettu matkailupalvelujen alue (rm) ja lentoliikenteen alue (ll). Jämin alue kokonaisuutena on osoitettu matkailun kehittämisyöhykkeenä ja merkittävänä matkailun ja virkistyskäytön kehittämiskohdeyöhykkeenä (mv1).

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä Jämijärven - Mertiöjärven alueen eteläosa kattaa Jämin alueen pohjoisosan ja Mielahden välisen alueen, joka on luonnon- ja ympäristöarvoiltaan erityisen monimuotoinen alue. Tämä on maakuntakaavassa otettu huomioon muun muassa luonnonsuojelua (ls) ja arvokasta geologista muodostumaan koskevin merkinnöin (ge1). Jämin alueen pohjoisosa kuuluu myös laajaan Natura 2000-verkoston alueeseen ja pohjavesialueeseen (pv).

Maakuntakaavan lähtökohtana Jämin alueen osalta on alueen valtakunnallinen merkitys monipuolisena ympärivuotisen virkistys- ja matkailun alueena ja sen kehittämismahdollisuudet. Tätä tavoitetta tukevat aluetta koskevat virkistysalue- ja matkailupalvelujen aluevaraukset sekä edellä selostetut suunnittelu- ja rakentamismääräykset. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta koskeva merkintä osoittaa alueen ominaisuutta, joka omalta osaltaan on myös virkistys- ja matkailun vetovoimatekijä. Alueen kehittämiseen liittyvät tavoitteet ja luo-2-alueen suunnittelumääräyksen vaatimus erityisen huomion kiinnittämisestä alueen suo-, metsä- ja vesiluontoon tulevat yhteen sovitettavaksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta koskeva merkintä (luo-2) ja sen rajaus Jämin osalta on perusteltu ja täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen ja muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten osalta.

Nakkilan kunnanhallitus (5)

Vaatus maakuntakaavaan tehtävästä muutoksesta oikaisunluonteisena korjauksena

Ympäristöministeriö hylkää vaatimuksen.

Perustelut

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Oikaisunluonteinen korjaus voi koskea vain kaavakarttaan tai kaavamerkintöihin tai -määräyksiin tehtävää teknisluotoista korjausta tai täydennystä kuten esimerkiksi kirjoitusvirheen luonteista asiaa, jolla ei ole vaikutusta kaavan sisältöön. Vähäinen muutos voi koskea kaavan sisältöön liittyvää virheellisyyttä tai puutetta, joka on vain vähäinen. Vähäisellä muutoksella ei voida kaavan vahvistamisen yhteydessä puuttua maakuntakaavan ratkaisun sisältöön laajemmin.

Nakkilan kunnan keskustaajaman alueiden osoittamista maakuntakaavaan keskustatoimintojen alueen aluevarauksena (C) tai kohdemerkinnällä (c) maakuntakaavan vahvistamisen yhteydessä ei ole pidettävä oikaisunluonteisena korjauksena. Vaaditun muutoksen tekeminen merkitsisi myös laajempaa puuttumista maakuntakaavan sisältöön kuin maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin tarkoittama vähäisen muutoksen tekeminen vahvistavalle viranomaiselle maakunnan liiton suostumuksellakaan sallisi.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Keskustatoimintojen alueen merkinnällä (C) on tarkoitettu osoitettavaksi keskustahakuisien palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen. Keskustatoimintojen alueelle sijoittuu yleensä myös asumista. Merkintää käytetään pääsääntöisesti osoittamaan lähinnä kaupunkitasoisten tai aluerakenteen kannalta vastaavia seudullista merkitystä omaavien taajamien keskusta-alueita. Keskustatoimintojen alueille on mahdollista sijoittaa myös vähittäiskaupan suuryksiköitä, joten merkinnän käyttöä on arvioitava myös siltä kannalta. Taajamatoimintojen alueen merkinnällä (A) on tarkoitettu osoitettavaksi muun muassa rakentamisalueita asumiseen ja muille taajamatoimintoille kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle sekä virkistys- ja puistoalueita.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevien erityistavoitteiden mukaan vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Tästä voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaisena.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä

kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Maakuntakaavaa laadittaessa on tehty Satakunnan aluerakennetta koskeva selvitys, jossa on tutkittu kuntien palvelurakennetta ja -tasoa, asiointisuuntautuneisuutta sekä vetovoimaisuutta. Selvityksen perusteella maakuntakaavassa on määritelty maakunnan keskusverkko sekä kaupunkien ja muiden taajamien keskustatoimintojen alueet. Kaavaa laadittaessa on tehty myös kaupallisia palveluja koskeva selvitys, jossa on tarkasteltu vähittäiskaupan lisätilatarvetta ja sijoittumismahdollisuuksia.

Nakkila on Porin vaikutusalueen lähivyöhykkeellä sijaitseva pienehkö kunta. Nakkilan keskustaajama on edellä mainitun Satakunnan aluerakennetta koskevan selvityksen perusteella määritelty kuntakeskustasoiseksi taajamaksi, joka palvelee lähinnä oman kunnan palvelukysyntää. Keskustatoimintojen aluevarausten perusteena ovat ensisijaisesti alueen olemassa olevan yhdyskuntarakenteen lähtökohdat, joille ovat tunnusomaisia monipuoliset keskustahakuiset palvelut ja muut toiminnot. Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentin mukaan maakuntakaavassa osoitetaan aluevarauksia vain siltä osin kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Maakuntakaavassa ei siten ole tullut osoittaa paikallisesti merkittäviä toimintoja.

Nakkilan olemassa olevan keskustaajaman painopiste sijoittuu Kokemäenjoen rantojen ja Pori - Tampere -rautatien väliselle alueelle. Valtatien 2 itäpuolinen alue on osoitettu maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena (A) lukuun ottamatta valtatie ja rautatien väliselle alueelle sijoittuvia työpaikka- sekä teollisuus- ja varastotoimintojen alueita (TP ja T). Taajamatoimintojen alue jatkuu laajahkona myös valtatie länsipuolella. PARAS-hankkeen mukaisella kaupunkiseutusuunnitelmalla tai kunnan kehittämisstrategialla ei ole oikeudellisesti sitovaa vaikutusta alueidenkäytön suunnitteluun. Maakuntakaava mahdollistaa Nakkilan keskustaajaman kehittämisen kuitenkin myös Porin seudun rakennemallin tavoitteiden mukaisesti.

Kaupallisia palveluja koskevassa selvityksessä Nakkila on katsottu paikalliskeskukseksi eikä selvitys tue sen kaupallisten palvelujen voimakkaampaa kehittämistä. Maakuntakaavan taajamatoimintoja koskevaan merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan taajamatoimintojen alueille palveluverkon tarpeiden perusteella osoittaa uusia vähittäiskaupan suuryksiköitä silloin, kun kyseiset yksiköt ovat merkitykseltään paikallisia. Jollei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta, merkitykseltään paikallinen kaupan suuryksikkö on tämän suunnittelumääräyksen mukaan muissa kunnissa kuin Porissa kooltaan alle 3 000 kerrosneliömetriä. Lisäksi päivittäistavarakaupan osalta suuryksikön laajuus on arvioitava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutustarkastelujen ja ostovoiman kasvun perusteella.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavan ratkaisu Nakkilan keskustaajaman osalta on perusteltu ja täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen ja muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta. Maakuntakaava täyttää tältä osin myös kestävä kehityksen vaatimuksen ja muut maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:n sekä 5 §:n mukaiset alueiden käytön suunnittelun tavoitteet.

Harjavallan kaupunginhallitus (6)

Vaatus maakuntakaavaan tehtävästä muutoksesta oikaisunluonteisena korjauksena

Ympäristöministeriö hylkää vaatimuksen.

Perustelut

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentissa tarkoitettuja oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella tehtäviä vähäisiä muutoksia koskevien edellytysten osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä Nakkilan kunnanhallituksen valituksen (5) johdosta lausuttuun. Harjavallan rautatieaseman eteläpuolisen sekä valtatie 2 ja kantatien 43 risteuksen välisen alueen osoittamista maakuntakaavassa joko keskustatoimintojen alueeksi (C) tai taajamatoimintojen alueeksi (A) kaavan vahvistamisen yhteydessä ei ole pidettävä oikaisunluonteisena korjauksena. Vaaditun muutoksen tekeminen merkitsisi myös laajempaa puuttumista maakuntakaavan sisältöön kuin maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin tarkoittama vähäisen muutoksen tekeminen vahvistavalle viranomaiselle maakunnan liiton suostumuksellakaan sallisi.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Valituksen kohteena oleva alue sijoittuu Pori - Tampere -radan ja valtatie 2:n väliselle kapeahkole alueelle Harjavallan keskustan halki kulkevan kantatien 43 molemmin puolin. Harjavallan keskusta sijoittuu rautatien toiselle puolelle ja asutuksen painopiste Kokemäenjoen molemmin puolin. Maakuntakaavassa alue on osa laajempaa palvelujen aluetta (P), jolla sijaitsee tällä hetkellä muun muassa maakunnallisesti merkittävä sairaala-alue ja pienyritystoimintaa. Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan julkisten palvelujen ja hallinnon alueita ja alueelle voidaan sijoittaa myös paljon tilaa vaativan kaupan yksiköitä.

Keskustatoimintojen alueen merkinnällä (C) on tarkoitettu osoitettavaksi keskustahakuisien palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen. Keskustatoimintojen alueelle sijoittuu yleensä myös asumista. Merkintää käytetään pääsääntöisesti osoittamaan lähinnä kaupunkitasoisten tai aluerakenteen kannalta vastaavia seudullista merkitystä omaavien taajamien keskusta-alueita. Keskustatoimintojen alueille on mahdollista sijoittaa myös vähittäiskaupan suuryksiköitä, joten merkinnän käyttöä on arvioitava myös siltä kannalta. Taajamatoimintojen alueen merkinnällä (A) on tarkoitettu osoitettavaksi muun muassa rakentamisalueita asumiseen ja muille taajamatoiminnoille kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle sekä virkistys- ja puistoalueille.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevien yleistavoitteiden mukaan olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat elinkei-

noelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina.

Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Tästä voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutus selvitykseen perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Maakuntakaavaa laadittaessa on tehty Satakunnan aluerakennetta koskeva selvitys, jossa on tutkittu kuntien palvelurakennetta ja tasoa, asiointisuuntautuneisuutta sekä vetovoimaisuutta. Selvityksen perusteella on maakuntakaavassa määritelty kaupunkien ja muiden taajamien keskustatoimintojen alueet ja niiden alueellinen ulottuvuus. Kaavaa laadittaessa on tehty myös kaupallisia palveluja koskeva selvitys, jossa on tarkasteltu vähittäiskaupan lisätilatarvetta ja sijoittumismahdollisuuksia.

Keskustatoimintojen alueellinen ulottuvuus määräytyy ensisijaisesti alueen olemassa olevan yhdyskuntarakenteen lähtökohdista, joille ovat tunnusomaisia monipuoliset keskustahakuiset palvelut ja muut toiminnot. Rautatie ja valtatie muodostavat kysymyksessä olevalle alueelle estevaikutuksen kaupungin olemassa olevaan Harjavallan keskustaan nähden ja vaikeuttaisivat kyseiselle alueelle sijoittuvien palvelujen saavutettavuutta. Selvitykset eivät osoita, että kaupallisten palvelujen sijoittuminen alueelle myöskään tukisi olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Se myös lisäisi henkilöautolla tapahtuvaa asiointia ja voisi vaikuttaa haitallisesti olemassa olevan keskustan palvelutarjontaan.

Alueet on lähtökohtaisesti kaavoitettava siihen tarkoitukseen, mihin ne parhaiten soveltuvat. Taajamatoimintojen sijoittaminen tälle rautatien ja valtatie väliselle alueelle, jonka lisäksi halkaisee kantatie, mahdollistaisi sinne muun muassa uusien asuinalueiden tai muiden melulle herkkien toimintojen sijoittamisen. Kun otetaan huomioon valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden riittävää melusuojausta koskeva vaatimus, liikennemelu asettaisi alueen yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle erityiset vaatimuksensa.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että valituksen kohteena olevaa aluetta koskeva palvelujen alueen (P) varaus on perusteltu. Maakuntakaava täyttää tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen ja muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen ja teknisen huollon järjestelyjen sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta.

Ympäristöministeriön on vahvistettava maakuntakaava, jos se täyttää sille asetetut sisältövaatimukset ja on muutoinkin lainmukainen. Maakuntakaavaa tai siihen sisältyvää yksit-

täistä ratkaisua ei voida jättää vahvistamatta silläkään perusteella, että olisi olemassa jonkin muun sisältöinen maakuntakaavan sisältövaatimukset täyttävä ratkaisu.

Vuonna 2004 hyväksytyssä keskustan osayleiskaavassa kyseinen alue on osoitettu toimitilarakennusten alueeksi. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin niiden muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Porin kaupunginhallitus (8)

Väite, joka koskee maakuntakaavan muuttamista hyväksymisen jälkeen

Ympäristöministeriö hylkää väitteen.

Perustelut

Hyväksyessään maakuntakaavan maakuntavaltuusto on samalla oikeuttanut Satakuntaliiton viraston tarvittaessa tekemään maakuntakaava-aineistoon teknisluonteisia korjauksia. Kaupunginhallituksen valituksessa ei ole yksilöity väitettä kaavaan tehdyistä muutoksista. Satakuntaliiton ilmoituksen mukaan kaavaan tehdyt korjaukset ovat koskeneet muun muassa kirjoitus- tai värivirheitä sekä aikamuoto- ja päivämäärävirheitä, joilla ei ole vaikutuksia maakuntakaavan sisältöön. Korjaustarpeet ovat tulleet esiin kaava-aineiston tarkistustyössä ennen sen lopullista painotyötä.

Maakuntavaltuuston valtuutukseen perustuva kaavan sisältöön vaikuttamattomien esittämisteknisten puutteiden ja virheiden korjaaminen nopeuttaa asian käsittelyä, kun asiaa ole tarpeen siitä syystä saattaa maakuntavaltuuston käsiteltäväksi. Maakuntakaavakartassa on Satakuntaliiton hallintojohtaja Jukka Mäkilän virkavastuullaan antama vakuutus, että maakuntakaavakartta on maakuntavaltuuston päätöksen mukainen.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavaa ole sisällöllisesti muutettu sen hyväksymisen jälkeen.

Menettelyä koskevat väitteet

Ympäristöministeriö hylkää väitteet.

Perustelut

Vuorovaikutus maakuntakaavan valmistelun aikana

Maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyn vuorovaikutuksen osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö C:n valituksen (3) johdosta lausuttuun ja katsoo, ettei asiassa ole tapahtunut menettelyvirhettä. Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukaisten valmistelu- ja ehdotusvaiheen kuulemisten lisäksi maakuntakaavaa laadittaessa on oltu laajasti vuorovaikutuksessa kuntien ja muiden osallisten kanssa. Kaavan eri aihealueista on laadittu erillisselvityksiä, jossa yhteydessä on myös kuultu eri sidosryhmiä kuten kuntia (teemaraporttimenettely) ja annettu palautteesta vastine. Kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtävillä olon yhteydessä on pidetty myös kaikille avoimia seutukuntakohtaisia kaavan esittelytilaisuuksia, joissa kaavan sisällöstä on voinut keskustella ja tehdä sitä koskevia kysymyksiä.

Selvitysten riittävyys maakuntavaltuustolle annettujen tietojen osalta

Valituksessa on väitetty, että maakuntakaava on riittäviä selvityksiä edellyttävän maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastainen. Asiasyhteyden perusteella, jossa väite on esitetty, sen on katsottava koskevan maakuntavaltuustolle päätöksentekoa varten toimitettuja kaavan valmistelun aikana annettuja lausuntoja ja muistutuksia koskevaa selvitystä.

Valtuutetuille on maakuntakaavan hyväksymistä koskevan käsittelyn aikana selostettu lausuntojen ja muistutusten sisältö. Lausuntojen ja muistutusten suuren määrän vuoksi niistä on käsittelyn helpottamiseksi yleisen käytännön mukaisesti laadittu lyhennelmä, josta ilmenevät keskeiset esitetyt asiat. Tämän lisäksi valtuutetuilla on ollut tilaisuus kokouspaikalla tutustua muistutuksiin ja lausuntoihin alkuperäisenä. Vastineet lausuntoihin, mielipiteisiin ja muistutuksiin ovat olleet ennen maakuntavaltuuston kokousta nähtävissä myös Satakuntaliiton internet-sivuilla heti sen jälkeen, kun maakuntahallitus on ne hyväksynyt. Kaavan valmistelun aikana valtuutetuilla on lisäksi ollut mahdollisuus saada tietoja esitetyistä mielipiteistä ja lausunnoista myös heille järjestetyissä seminaareissa ja esittelytilaisuuksissa. Valtuutetuilla on katsottava olleen riittäväksi katsottavat tiedot päätöksenteon perusteeksi ja valtuuston päätös perustuu tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin selvityksiin. Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä ei ole säännöksiä lausuntoihin annettavien vastineiden sisällöstä. Siitä päättää maakuntahallitus. Maakuntavaltuuston harkinnassa on ollut, missä määrin muistutukset ja lausunnot on otettu huomioon.

Maakuntavaltuuston päätösvalta

Maakuntakaavan laatiminen ja hyväksyminen on maakunnan liiton tehtävä. Maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset. Maankäyttö- ja rakennuslain 17 §:n mukaan ympäristöministeriö edistää, ohjaa ja valvoo maakuntakaavoitusta ja 31 §:n mukaan vahvistaa maakuntakaavan. Ohjatessaan maakuntakaavan laatimista ympäristöministeriö tuo esiin niitä vaatimuksia, joita valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset kaavalle asettavat. Ympäristöministeriö ei voi määrätä kaavan sisällöstä, vaan siitä päättää maakuntavaltuusto.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke ja keskusverkko

Maakuntakaavassa on osoitettu Kokemäenjokilaakson kehittämisen kohdevyöhykkeen merkinnällä (kk1) Kokemäenjokilaakson valtakunnallisesti merkittävä, monikeskuksinen aluerakenteen kehittämisvyöhyke. Merkinnän kuvauksen mukaan vyöhykkeelle kohdistuu työpaikka- ja teollisuustoimintojen, taajamatoimintojen, joukkoliikenteen ja palvelujen sekä virkistysverkoston pitkän aikavälin alueidenkäytöllisiä ja toiminnallisia yhteensovittamis- ja kehittämistarpeita. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen kilpailukyyn ja vetovoimaisuuden kasvua edistetään korostamalla alueen keskuksien kehittämistä. Suunnittelulla tulee edistää alueen ominaispiirteitä ja liikenne-, energia- ja virkistysverkkojen toiminnallisuutta seudullisena kokonaisuutena.

Kehittämisperiaatteita koskevilla merkinnöillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja joihin tästä syystä kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita. Kehittämisperiaatteet voivat koskea maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä alueidenkäyttökysymyksiä, joihin liittyvät yksityiskohtaisemmat aluevaraustarpeet tai muuten alueiden käyttöön liittyvät järjestelyt on tarkoituksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaatemerkintöjen merkintätapa, sisältö ja tulkinta ovat lähtökohtaisesti maakuntakaavan aluevarausmerkintöjä yleispiirteisempiä ja ohjausvaikutukseltaan välillisempiä.

Kokemäenjokilaakson kehittämisen kohdevyöhyke (kk1) käsittää Porin, Harjavallan, Nakkilan ja Kokemäen valtakunnallisesti merkittävän yhtenäisen taajamarakenteen keskeisen alueen, jolle tunnusomaista on muun muassa sen teollinen historia. Siitä syystä myös nykyisin Porin kaupunkiin kuuluvan Noormarkun alueen voidaan katsoa kuuluvan vyöhykkeen piiriin.

Valtatie 8 välittää valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä useamman kunnan kautta. Pääradan yhteystarvetta osoittava merkintä (URPO-rata) tarkoittaa pitkän tähtäyksen kehittämistavoitetta ja sen toteuttamiseen ja sijaintiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Luvia sijoittuu selkeästi erilleen Kokemäenjokilaakson taajamarakenteesta eikä Luvian ja Porin väliseen yhdyskuntarakenteen kehittämiseen liity vastaavia yhteensovittamisen tarpeita, vaikka Luvian ja Porin rajalle sijoittuu maakuntakaavassa osoitettu seudullisesti merkittävä jätteenkäsittelyalue.

Luvia kuuluu rannikkokuntana laajaan rannikon suuntaiseen matkailun kehittämisvyöhykkeeseen (mv-3). Se käsittää merkittävät luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeet, joihin kohdistuu luontomatkailun, luonnon virkistyskäytön, ulkoilu- ja muden reitistöjen sekä luonnonsuojelun kehittämis- ja yhteensovittamistarpeita. Tämä mahdollistaa muun muassa merelliseen sijaintiin liittyvien kehittämismahdollisuuksien ja kilpailutekijöiden hyödyntämisen kunnan omalla suunnittelulla.

Keskustatoimintojen alueen merkinnällä (C) on tarkoitettu osoitettavaksi keskustahakuisen palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen. Keskustatoimintojen alueelle sijoittuu yleensä myös asumista. Merkintää käytetään pääsääntöisesti osoittamaan lähinnä kaupunkitasoisten tai aluerakenteen kannalta vastaavien seudullista merkitystä omaavien taajamien keskusta-alueita. Keskustatoimintojen alueille on mahdollista sijoittaa myös vähittäiskaupan suuryksiköitä, joten merkinnän käyttöä on arvioitava myös siltä kannalta.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevien yleistavoitteiden mukaan olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina.

Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Tästä voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutusselvityk-

siin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävän kehityksen mukaista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Maakuntakaavaa laadittaessa on tehty Satakunnan aluerakennetta koskeva selvitys, jossa on tutkittu kuntien palvelurakennetta ja -tasoa, asiointisuuntautuneisuutta sekä vetovoimaisuutta. Selvityksen perusteella on maakuntakaavassa määritelty kaupunkien ja muiden taajamien keskustatoimintojen alueet ja niiden alueellinen ulottuvuus. Kaavaa laadittaessa on tehty myös kaupallisia palveluja koskeva selvitys, jossa on tarkasteltu vähittäiskaupan lisätilatarvetta ja sijoittumismahdollisuuksia. Keskustatoimintojen alueellinen ulottuvuus määräytyy ensisijaisesti alueen olemassa olevan yhdyskuntarakenteen lähtökohdista, joille ovat tunnusomaisia monipuoliset keskustahakuiset palvelut ja muut toiminnot.

Pihlavan alue sijaitsee noin 15 kilometrin etäisyydellä Porin ydinkeskustasta. Alueella on yritystoimintaa ja kerrostalovaltaista asutusta sekä omakotiasutusta. Pihlava sijaitsee selkeästi erillään ydinkeskustan rakenteesta. Maakuntakaavassa ei sen keskusverkkoa koskevan ratkaisun mukaisesti ole Poriin ydinkeskustan lisäksi osoitettu muita keskustatoimintojen alueita. Valtatie 2:n varrella keskustatoimintojen alueet on osoitettu vain kuntien keskus- ja taajamien alueille lukuun ottamatta Nakkilan keskustaaajaman aluetta, joka on osoitettu taajamatoimintojen alueena. Tämän ratkaisun voidaan katsoa tukevan maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen tavoitteita ja kestävän kehityksen vaatimuksia.

Maakuntakaavassa Pihlavan alue on osoitettu taajamatoimintojen alueena (A). Taajamatoimintojen alueen merkinnällä on tarkoitettu osoitettavaksi muun muassa rakentamisalueita asumiseen ja muille taajamatoiminnoille kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle sekä virkistys- ja puistoalueita. Maakuntakaavan taajamatoimintojen aluevaraus mahdollistaa Pihlavan alueen ja muidenkin paikalliskeskusten edelleen kehittämisen asutuksen, työpaikkojen ja palvelujen keskuksena.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukainen kaupunkiseutusuunnitelma ei syrjäytä maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaista velvollisuutta ottaa alueidenkäytön suunnittelussa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja muut maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevat lain 28 §:n vaatimukset. Maakuntakaavan on kuitenkin katsottava osaltaan tukevan Porin kaupunkiseutusuunnitelman toteuttamista.

Ympäristöministeriö katsoo, että kaupunkikehittämisen kohdealueen (kk1) rajausta, maakuntakaavan keskusverkkojärjestelmä sekä keskustatoimintojen aluevaraukset (C) ovat perusteltuja.

Porin Metallinkylän alue

Ympäristöministeriö viittaa Porin Metallinkylän vähittäiskaupan suuryksikköjen aluevarauksen (KM) rajauksen osalta edellä yhtiö C:n valituksen (3) johdosta lausuttuun ja katsoo, että varauksen rajausta on perusteltu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin niiden muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Asemakaavoitusta alueella ohjaa voimassa oleva yleiskaava.

Yyterin santojen alue

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään. Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa luonnonarvojen vaalimiseen.

Yyterin santojen alue on osa laajempaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta Preiviikinlahti (FI0200080), joka on sisällytetty verkostoon luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisena SCI -alueena. Preiviikinlahden arvoa lisää myös sen tärkeys virkistyskäyttökohteena. Yyterin alue hiekka- ja uimarantoinen on erittäin tärkeä luontomatkailu- ja -harrastuskohde. Yyterin hiekkarannat ovat pohjoismaiden pisimmät ja rannan dyynialue on laajuutensa vuoksi arvokas. Yyterin sannat on yksi harvoista paikoista Suomessa, jossa on nähtävissä kaikki dyynikehityksen vaiheet ja siellä on poikkeuksellisesti lehtomainen runsas kasvillisuus. Yyterin santojen alue kuuluu siihen Preiviikin Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen osa-alueeseen, joka valtioneuvoston päätöksen mukaisen kyseisen Natura 2000 -verkostoa koskevan ehdotuksen mukaisesti on tarkoitettu toteutettavaksi luonnonsuojelulain nojalla.

Maakuntakaavassa Yyterin santojen alue on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL1). Kaikkea maakuntakaavan luonnonsuojelualueita koskee suojelumääräys, joka kieltää alueen suojeluarvoja vaarantavat ja heikentävät toimenpiteet ja hankkeet. Suojelumääräys on voimassa siihen saakka, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi. Yyterin santojen aluetta koskee lisäksi suunnittelumääräys, joka velvoittaa alueen käyttöä suunniteltaessa ottamaan huomioon luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n säännökset sekä alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kiinnittämisen erityistä huomiota alueen geologisiin ja ekologisiin ominaisuuksiin, maiseman ominaispiirteisiin sekä kulttuuriperintöön. Alueen erityinen merkitys virkistys- ja matkailun kannalta on otettu huomioon antamalla lisäksi aluetta koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan suunnittelulla tulee turvata ja edistää valtakunnallisesti merkittävän virkistys- ja matkailualueen kehittämisedellytyksiä.

Lisäksi Yyterin ja Preiviikin alue kuuluu maakuntakaavassa osoitettuun laajempaan matkailun kehittämisvyöhykkeeseen (mv-3), jolla osoitetaan merkittävät luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeet ja joihin kohdistuu luontomatkailun, luonnon virkistyskäytön, ulkoilu- ja muiden reitistöjen sekä luonnonsuojelun kehittämis- ja yhteensovittamistarpeita. Merkintään liittyvä suunnittelumääräys edellyttää muun muassa huomion kiinnittämistä matkailuelinkeinojen ja virkistyspalvelujen kehittämiseen yhteen sovitettamalla toimenpiteet kulttuuri-, maisema ja luontoarvoihin sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen.

Kun otetaan huomioon Yyterin santojen valtakunnallisesti merkittävät luonnonarvot ja valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoa koskevan ehdotuksen mukainen toteuttamistapa, Yyterin santojen luonnonsuojelualuevarausta (SL1) on pidettävä perusteltuna.

Yyterin alueella on voimassa useita asemakaavoja, joissa on osoitettu aluevarauksia muun muassa matkailu- ja virkistyskäyttöön. Alueella on muun muassa hotelli ja saunarakennuksia. Hotellin alue on osa maakuntakaavassa osoitettua matkailupalvelujen aluetta (RM). Yyterin lomakylän alue on osoitettu matkailupalvelujen kohdemerkinnällä (rm). Maakuntakaavan suunnittelumääräys turvaa alueen virkistys- ja matkailutoimintojen kehittämisedellytysten huomioon ottamisen asemakaavoja muutettaessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Luonnonsuojelualueeksi on osoitettu vain Natura 2000 -verkostoon kuuluva Yyterin santojen alue. Muilta osin maakuntakaavan aluevaraukset vastaavat Yyterin alueen nykyistä asemakaavojen mukaista käyttöä. Kun luonnonsuojelualue toteutetaan, samalla annetaan aluetta koskevat suojelumääräykset, joissa sovitetaan yhteen luonnonarvojen turvaamisen sekä matkailupalvelujen ja virkistyksen tarpeet.

Toteutettaessa Yyterin santojen luonnonsuojelualue luonnonsuojelulain mukaisesti se voi tapahtua luonnonsuojelulain 24 §:n 1 momentin mukaan maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella, jolloin aluetta ei hankita valtiolle. Tällöin maanomistajalle maksetaan vaadittaessa merkityksellisestä haitasta korvaus. Mikäli toteutus tapahtuu hankkimalla alue valtiolle, se tapahtuu ensisijaisesti vapaaehtoisuuden pohjalta kiinteistökaupalla tai -vaihdolla. Myös lunastus korvausta vastaan on tarvittaessa mahdollinen. Selkämeren kansallispuistosta annettua lakia (326/2011) koskevan hallituksen esityksen (HE 103/2010 vp) yleisperusteluissa todetaan, että yksityismaiden luonnonsuojelualueet eivät tule osaksi kansallispuistoa ja ettei valtiolle hankittuja alueita lähtökohtaisesti tulla liittämään kansallispuistoon. Kansallispuiston luonnontieteellisen edustavuuden lisäämisen kannalta Porin Preiviikinlahti katsotaan kuitenkin erityisen tärkeäksi. Lisäksi yleisperusteluissa todetaan, että sen keskeiset perustettavaan kansallispuistoon rajautuvat liete- ja ranta-alueet hankitaan osaksi kansallispuistoa asianomaista Natura 2000 -aluetta toteutettaessa.

Ympäristöministeriön vuonna 1999 tekemässä Satakunnan seutukaavan 5 vahvistamista koskevassa päätöksessä ympäristöministeriö on antanut jatkosuunnitteluohjeita, joissa muun muassa kehoitetaan Satakuntaliittoa harkitsemaan seutukaavan täydentämistä muun muassa Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille sijoittuvia virkistysaluevarauksia koskevilla seutukaavamääräyksillä luonnonarvojen turvaamiseksi otettavaksi huomioon virkistysalueita koskevassa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa. Jatko-suunnitteluohjeissa virkistysalueita ei ole yksilöity. Ympäristöministeriö on antanut jatkosuunnitteluohjeet tuolloin voimassa olleen rakennuslain (370/1958) 8 §:n mukaisen johtaja- ja valvontatehtävänsä perusteella. Jatko-suunnitteluohjeilla ei ole määritelty myöhemmin laadittavan seutukaavan tai maakuntakaavan sisältöä, vaan siitä päättäminen on ollut Satakuntaliiton tehtävä kaavan sisältövaatimusten mukaisesti.

Seutukaava 5 on hyväksytty vuonna 1996 ja laadittu ennen kuin valtioneuvosto on tehnyt päätöksen ehdotuksesta Suomen Natura 2000 -verkoston alueiksi. Vahvistaessaan seutukaavan ympäristöministeriö on todennut muun muassa, että kaavaan sisältyy aluevarauksia, joiden osalta luonnonsuojelulain säädösten huomioon ottaminen asettaa seutukaavasta riippumattomia erityisiä vaatimuksia näitä alueita koskevalle yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle ja toteuttamiselle. Ympäristöministeriö katsoi kaavan vahvistaessaan, että seutukaava voidaan yleispiirteisenä suunnitelmana toteuttaa niin, ettei tällaisten luonnonsuojelulaista johtuvien erityisvaatimusten huomioon ottamiselle ole seutukaavasta johtuvia esteitä.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntavaltuuston päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä eikä maakuntavaltuusto ole ylittänyt toimivaltaansa. Maakuntakaava täyttää valituksessa tarkoitetuilta osiltaan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen, maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta eikä ole muutoinkaan lainvastainen. Maakuntakaavasta ei myöskään voida katsoa aiheutuvan tältä osin maanomistajille kohtuutonta haittaa.

Voimaantulomääräykseen liittyvä vaatimus

Ympäristöministeriö määrää maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman siten kuin jäljempänä maakuntakaavan voimaan tuloa koskevasta kohdasta ilmenee.

Satakunnan seutukaava 5 on laadittu rakennuslain aikana ja vahvistettu yli kymmenen vuotta sitten. Maakunnassa on tarpeen saada viivytyksettä muun muassa kestävän alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä elinkeinoelämän toimintaedellytysten tarpeisiin vastaava maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti laadittu maakunnallinen kaava ohjaamaan yksityiskohdaisempaa suunnittelua.

Yhtiö E (9)

Puutteellista vuorovaikutusta ja muuta menettelyä koskevat väitteet

Ympäristöministeriö hylkää väitteet.

Perustelut

Varsinais-Suomen liitto ei oman ilmoituksensa mukaan ole järjestänyt maakuntakaavaa koskevaa kuulemistilaisuutta Lounais-Suomen ympäristökeskuksen Porin toimipisteessä 17.12.2009. Kyseisenä päivänä maakuntavaltuusto on pitänyt kokouksen, jossa valituksenalainen maakuntakaava on hyväksytty. Maakuntavaltuuston kokoukset ovat kuntalain 57 §:n mukaisesti julkisia. Kokouksesta on etukäteen ilmoitettu Satakuntaliiton virallisissa ilmoituslehdissä.

Maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyn vuorovaikutuksen osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö C:n valituksen (3) ja Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, ettei asiassa ole tapahtunut menettelyvirhettä. Muilta osin ympäristöministeriö viittaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Preiviikinlahden luonnonarvoista ja verkoston toteuttamisesta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, että maakuntakaava tältä osin perustuu myös maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavaa laadittaessa ja sitä hyväksyttäessä ole muutoinkaan tapahtunut menettelyvirhettä.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Yhtiön vuokrasopimuksen perusteella hallitsemista Porin kaupungin omistamista alueista maakuntakaavassa on osoitettu niiden nykyisen käytön mukaisesti matkailupalvelujen alueeksi (RM) ja pääosin taajamatoimintojen alueeksi (A) tila. Luonnonsuojelualueeksi (SL1) yhtiön hallitsemista alueista on osoitettu tilan eteläosa ja osittain myös virkistysalueeksi (V) tila.

Ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, että varaukset ovat perusteltuja ja täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen, maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta eikä ole muutoinkaan lainvastainen. Maakuntakaavasta ei myöskään voida katsoa aiheutuvan tältä osin valittajayhtiölle maanomistajana kohtuutonta haittaa.

Yhtiö F (10)

Puutteellista vuorovaikutusta koskeva väite

Ympäristöministeriö hylkää väitteen.

Perustelut

Maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyin vuorovaikutuksen osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä Outokumpu Oyj:n valituksen (3) ja Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, ettei asiassa ole tapahtunut menettelyvirhettä. Kaavan valmistelussa ja hyväksymisessä ei myöskään ole rikottu hyvää hallintotapaa.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Yhtiön omistamat tontit sijoittuvat maakuntakaavan matkailupalvelujen alueelle (RM), jolla sijaitsee muun muassa hotelli. Kaavan luonnonsuojelualueelle (SL1) sijoittuu ainoastaan tontti.

Ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, että varaukset ovat perusteltuja ja täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen, maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön huomioon vaalimisen osalta eikä ole muutoinkaan lainvastainen. Maakuntakaavasta ei myöskään voida katsoa aiheutuvan tältä osin valittajayhtiölle maanomistajana kohtuutonta haittaa.

Yhtiön omistama korttelin tontti on Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 9.11.2010 tekemällä päätöksellä valittajayhtiön hakemuksesta perustettu luon-

nonsuojelulain 24 §:n 2 momentin mukaiseksi yksityismaan luonnonsuojelualueeksi tonttiin kuuluvaa huoltorakennusten rakennuspaikkaa lukuun ottamatta. Päätöksen mukaisissa rauhoitusmääräyksissä on otettu huomioon alueen nykyiseen käyttöön liittyvät tarpeet sekä niihin liittyvä alueen kehittäminen kuten laiturin rakentaminen, merilämmön talteenotto-laitteiston sijoittaminen ja puuston poistaminen näköalan säilyttämiseksi.

Yhtiö G ja yhtiö H (11)

Puutteellista vuorovaikutusta koskeva väite

Ympäristöministeriö hylkää väitteen.

Perustelut

Maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyin vuorovaikutuksen osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö C:n valituksen (3) ja Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, ettei asiassa ole tapahtunut menettelyvirhettä.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Yyteri Beach Oy:n omistamasta kantakiinteistöstä muodostettu tila sijoittuu luonnonsuojelualueelle (SL1) ja osittain virkistysalueelle (V). Tila sijaitsee Preiviikinlahden osalla, joka on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon paitsi SCI-alueena myös lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaisena SPA-alueena. Kohde on erittäin merkittävä vesilinnuston muu-
tonaikaisena levähdys- ja sulkasatoalueena. Pesivinä lajeina on monia lintuharvinaisuuksia. Myös kasvillisuus on monipuolinen ja käsittää lukuisia harvinaisia lajeja. Siltä osin kuin tila kuuluu Natura 2000 -verkoston SCI-alueeseen ympäristöministeriö viittaa alueen luonnonarvojen osalta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun. Tila palvelee viereisen lomakyläalueen toimintoja, jossa toiminnanharjoittajana on yhtiö H.

Ympäristöministeriö viittaa myös muilta osin asiasta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, että varaukset ovat perusteltuja ja täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen, maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta eikä ole muutoinkaan lainvastainen. Maakuntakaavasta ei myöskään voida katsoa aiheutuvan tältä osin valittajayhtiöille maanomistajana kohtuutonta haittaa.

Tila on Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 13.9.2010 tekemällä päätöksellä toisen valittajayhtiön hakemuksesta perustettu luonnonsuojelulain 24 §:n 2 momentin mukaiseksi yksityismaan luonnonsuojelualueeksi. Päätöksen mukaisissa rauhoitusmääräyksissä on otettu huomioon alueen nykyiseen käyttöön liittyvät tarpeet sekä niihin liittyvä alueen kehittäminen kuten huoltoteiden rakentaminen alueella oleville saunoille ja toisen saunan uusiminen ja laiturin rakentaminen.

Henkilö I (12)

Puutteellista vuorovaikutusta koskeva väite

Ympäristöministeriö hylkää väitteen.

Perustelut

Maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyin vuorovaikutuksen osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö C:n valituksen (3) ja Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, ettei asiassa ole tapahtunut menettelyvirhettä. Kaavan valmistelussa ja hyväksymisessä ei myöskään ole rikkottu hyvää hallintotapaa.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Valittajan omistama tila sijoittuu luonnonsuojelualueelle (SL1) ja pieneltä osin virkistysalueelle (V). Ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, että varaukset ovat perusteltuja ja täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen, maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta eikä ole muutoinkaan lainvastainen. Maakuntakaavasta ei myöskään voida katsoa aiheutuvan tältä osin valittajalle maanomistajana kohtuutonta haittaa.

Tila on Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 9.11.2010 tekemällä päätöksellä valittajan hakemuksesta perustettu luonnonsuojelulain 24 §:n 2 momentin mukaiseksi yksityismaan luonnonsuojelualueeksi. Päätöksen mukaisissa rauhoitusmääräyksissä on otettu huomioon alueen nykyiseen käyttöön liittyvät tarpeet.

Honkajoen kunnanhallitus (28)

Kaavan valmistelu

Ympäristöministeriö hylkää väitteet, jotka koskevat kaavan valmisteluun liittyvää vuorovaikutusta ja kaavan vaikutusten selvittämistä.

Perustelut

Kaavaa laadittaessa on käytetty hyväksi muun muassa kuntien asiantuntemusta. Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukaisten valmistelu- ja ehdotusvaiheen kuulemisten lisäksi maakuntakaavaa laadittaessa on oltu laajasti vuorovaikutuksessa kuntien ja muiden osallisten kanssa. Kaavan eri aihealueista laadittujen erillisselvitysten yhteydessä on myös kuultu eri sidosryhmiä kuten kuntia (teemaraporttimenettely) ja annettu palautteesta vastine. Erillisselvityksistä saadun palautteen johdosta valmisteluaineistoon on myös tehty monia muutoksia. Kaavan valmisteluaineistosta on myös käyty erikseen neuvottelu Honkajoen kunnan kanssa. Se seikka, ettei jostakin yksittäisestä kaavan aihealueesta käydä erikseen neuvottelua jokaisen kunnan kanssa, ei tee kaavan valmistelusta puutteellista. Valmisteluaineiston

maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön 62 §:n mukaisen nähtävillä olon yhteydessä vuonna 2008 valmisteluaineisto on ollut nähtävillä Satakuntaliiton jäsenkunnissa ja Satakuntaliiton internet-sivuilla. Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä ei ole säännöksiä lausuntoihin annettavien vastineiden sisällöstä. Maakunnan liiton harkinnassa on, kuinka yksityiskohtaisesti se vastaa kaavaluonnoksesta annettuihin lausuntoihin.

Muilta osin ympäristöministeriö viittaa maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyn vuorovaikutuksen osalta asiasta edellä yhtiö C:n valituksen (3) ja Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin ja kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen vaikutukset. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus yleispiirteisenä suunnitelmana. Kaavaratkaisu ja sitä koskevat selvitykset tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Maakuntakaavaa laadittaessa vaikutusten arviointi on liittynyt kiinteästi kaavan valmistelun kaikkiin vaiheisiin ja siitä on laadittu erillinen selvitys. Maakuntakaavan aluevarausten lähtökohtana on ollut maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskeva 28 §:n vaatimus erityisen huomion kiinnittäminen muun muassa vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin maakunnan omista lähtökohdista.

Ympäristöministeriö katsoo, että kaavan valmistelu täyttää vuorovaikutuksen ja vaikutusten selvittämisen osalta maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset eikä asian valmistelussa ole tapahtunut menettelyvirhettä.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Pohjakartta ja kaavamerkinnot

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 9 §:n mukaan maakuntakaava esitetään kartalle tai karttoilla sellaisessa mittakaavassa, että siitä ilmenee alueidenkäytön ohjaustarve huomioon ottaen tarkoituksenmukaisella tavalla alueiden käytön periaatteet, tarpeelliset alueet ja kaavan muu sisältö. Maakuntakaavamääräykset esitetään kaavakartalla tai erillisessä asiakirjassa.

Maakuntakaavan pohjakartan tulee olla sellainen, että sen avulla voidaan saada kuvan olemassa olevan ympäristön oleellisista piirteistä ja paikantaa maakuntakaavakohteiden sijainti maakuntakaavan yleispiirteisyyden mukaisella tarkkuudella. Pohjakartalta tulisi näkyä muun muassa kantarajat, tärkein nimistö, vesistöt ja olemassa olevan rakennetun ympäristön keskeiset piirteet kuten liikenneverkko ja rakennettujen alueiden yleispiirteinen sijoittuminen. Maakuntakaavan aluevaraukset eivät lähtökohtaisesti ole tarkkarajaisia ja tämä heijastuu myös pohjakartan esitystapaan. Aluevaraukset tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelussa.

Maakuntakaavamerkinnoista on säädetty ympäristöministeriön asetuksella (31.3.2000). Merkintäjärjestelmä käsittää alueiden käytön kehittämisperiaatteet, osa-alueiden erityisominaisuudet, aluevaraukset sekä viiva- ja kohdemerkinnät.

Erityyppiset maakuntakaavamerkinnot voivat olla päällekkäisiä. Kehittämisperiaatteita koskevilla merkinnöillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja joihin tästä syystä kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita.

Maakuntakaava on esitetty kolmella kartalla mittakaavassa 1:100 000. Kaavamerkinnot ja määräykset on esitetty erillisessä asiakirjassa. Pääosaan maakuntakaavan kehittämisperiaattemerkinnöistä liittyy suunnittelumääräys. Kehittämisperiaattemerkintöjen merkintätapa, sisältö ja tulkinta ja ovat lähtökohtaisesti maakuntakaavan aluevarausmerkintöjä yleispiirteisempiä ja ohjausvaikutukseltaan välillisempiä. Tämä koskee myös kehittämisperiaattemerkintöihin liittyviä suunnittelumääräyksiä.

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäyttöä koskeva suunnitelma ja se tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jolloin lähtökohtaisesti on löydettävissä sellainen ratkaisu, joka ei ole maanomistajalle kohtuuton.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavan pohjakartta täyttää edellä kuvatut vaatimukset. Maakuntakaavan esitystapa täyttää selkeyden vaatimukset ja kaava on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 9 §:n sekä ympäristöministeriön kaavamerkintöjä koskevan asetuksen mukainen.

Suojelualueet

Kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitettävä erityisesti huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Maakuntakaavan suojelualueet (S) perustuvat maakuntakaavaa laadittaessa tehtyyn Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvitykseen vuosina 2005 ja 2006. Selvityksen taustalla on monipuolinen ja perusteellinen suojeluarvojen läpikäynti. Vuonna 1995 käynnistyneessä nelivuotisessa hankkeessa ajantasaistettiin aiempi Satakunnan luonnonsuojeluselvitys seutukaava 5:n laadinnan yhteydessä muun muassa kuntakohtaisten luontokartoitusaineistojen pohjalta. Lisäksi selvityksen aineistona on käytetty Natura 2000 -verkoston tietoja, kuntien kaavoista saatuja tietoja sekä ympäristöhallinnolta saatuja tietoja alueiden luonnonarvojen nykytilasta. Joidenkin alueiden luonnonarvot on tarkistettu myös maastokäynnin vuonna 2005.

Viher- ja virkistysverkkoselvityksestä on myös kuultu eri sidosryhmiä kuten kuntia (teema-raporttimenettely) ja annettu palautteesta vastine. Kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtävillä olon yhteydessä on pidetty myös kaikille avoimia seutukuntakohtaisia kaavan esittelytilaisuuksia, joissa kaavan sisällöstä on voinut keskustella ja tehdä sitä koskevia kysymyksiä. Maakuntakaavassa on osoitettu joitakin seutukaava 5:een nähden uusia suojelualueita (S), jotka sijoittuvat useamman kunnan alueelle. Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava suojelualueiden (S) osalta perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Suojelualueiksi (S) maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat luontoarvoja omaavat alueet. Tällaisia alueita ovat Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osat, jotka on tarkoitettu toteutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain tai vesilain mukaisesti. Perusteina muiden alueiden osalta ovat muun muassa luontotyypit, niiden vähäisyys, harvinaisuus ja uhanalaisuus. Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointi (Suomen ympäristökeskuksen julkaisu 8/2008) on osoittanut, että muun muassa soiden luontotyypit ovat voimakkaasti uhanalaistuneet eteläisessä Suomessa.

Selvityksen perusteella maakuntakaavassa on osoitettu seutukaava 5:een nähden joitakin uusia suojelualueita (S). Honkajoen alueelle niistä sijoittuvat Vahokeitaan ja Polvenkeitaan suojelualueet. Huomattava määrä suojelualueita on poistunut kokonaan. Lisäksi joiden alueiden raja-alue on supistunut ja joidenkin laajentunut tai niiden kaavamerkintä on muuttunut.

Maakuntakaavan aluevarausten perusteena ovat ensisijaisesti alueen soveltuvuus kaavassa osoitettuun tarkoitukseen kuten sen luonnonarvot eivätkä aluevaraukset voi olla riippuvaisia maanomistajan kanssa tehtävistä sopimuksista. Kaavan toteuttamisesta ei kuitenkaan saa aiheutua maanomistajalle kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavan suojelualueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukainen rakentamisrajoitus. Rakentamisrajoitus on ehdollinen. Se tarkoittaa, ettei alueelle saa myöntää rakennuslupaa siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteuttamista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta, tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta.

Suojelualuumerkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Merkintään liittyvän suojelumääräyksen mukaan alueella ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai hankkeita, jotka voivat oleellisesti vaarantaa tai heikentää alueen suojeluarvoja. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käyttöä koskeva suunnitelma ja aluevaraukseen liittyvät suojelutavoitteet voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa pääsääntöisesti toteuttaa siten, ettei maanomistajalle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Maakuntakaavoitus on eri tarpeet yhteen sovittavaa suunnittelua, jossa tavoitteena on mahdollisimman hyvin valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja muut maakuntakaavan sisältövaatimukset täyttävä ratkaisu. Polvenkeitaan suojelualuevarauksen rajauksessa on otettu huomioon maapuolustuksen tarpeet. Majakankaan alue sisältyy Polvenkeitaan alueeseen.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue Honkajoella

Maakuntakaavassa erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä osoitettu laaja Haapakeitaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo1) ulottuu Siikaisten lisäksi myös Honkajoen alueelle. Merkintä ei ole esteenä maa-ainesten ottamiseen alueella, mikäli siihen on olemassa maa-aineslain mukaiset edellytykset. Merkintä ei ole myöskään esteenä turvetuotannolle, mikäli siihen on olemassa ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaiset edellytykset. Muilta osin ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö B:n valituksen (2) johdosta lausuttuun.

Turvetuotantoalueet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvarojen koskevien erityistavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on otetta-

va huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Maakuntakaavan tavoitteena on ollut mahdollisuuksien luominen sekä kasvu- että energiaturpeen tuotannon jatkumiselle tulevaisuudessa sekä pääasiassa ojitettujen soiden osoittaminen ottoalueiksi. Maakuntakaavassa on osoitettu turvetuotantoalueet merkinnällä EO-3, jonka kuvauksen mukaan merkinnällä on osoitettu merkittävät turvetuotantoalueet. Merkinnällä EO-4 on osoitettu erikseen puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat Satamakeitaan ja Viheräperänkeitaan turvetuotantoalueet. Maakuntakaavan turvetuotantoalueet perustuvat kaavaa laadittaessa tehtyyn Satakunnan turvetuotantoa koskevaan selvitykseen (Turvetuotanto Satakunnassa, 2007). Turvetuotantoalueiksi kaavassa on osoitettu ympäristöluvan saaneita tai toiminnassa olevia laajoja maakunnallisesti merkittäviä turvetuotantoalueita tai sellaisia ympäristölupamenettelyssä kaavaa laadittaessa olleita alueita, joiden ympäristövaikutukset on kattavasti selvitetty. Maakuntakaava ei ole esteenä turvetuotannolle, mikäli siihen on olemassa ympäristönsuojelulain mukaiset edellytykset.

Pieksunkankaan maa-aineisten ottoalue

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien erityistavoitteiden mukaan kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön.

Seutukaavan 5:n mukainen Pieksunkankaan maa-ainesten ottoalue (EO-141) sijoittuu kokonaisuudessaan ympäristöhallinnon ylläpitämän luokituksen mukaisella vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella. Maakuntakaavaa laadittaessa on tehty selvitys maa-ainesten oton tilasta ja tarpeesta. Selvityksessä on todettu, että pohjaveden pinta on alueella paikoin lähellä maanpintaa ja nykyisten maa-ainesten ottokuoppien pohjalla pohjavesi on paikoitellen näkyvissä. Edellytykset maa-ainesten ottamiseen ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa lupamenettelyssä, jolle maakuntakaava on tukena. Kysymyksessä on myös luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo1). Ympäristöministeriö katsoo, ettei aluetta ole enää perusteltua osoittaa maa-ainesten ottoalueeksi.

Arvokas geologinen muodostuma

Arvokkaiden geologisten muodostumien osalta ympäristöministeriö viittaa edellä asiasta yhtiö B:n valituksen (2) osalta lausuttuun. Maakuntakaavassa on osoitettu erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä Lakiankankaan geologisesti arvokas muodostuma (ge1). Alueelle on maakuntakaavassa osoitettu kohdemerkinnällä ajoharjoittelu- ja moottoriurheilurata (e-2), joka mahdollistaa sen kehittämisen.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavan merkinnät ovat valituksessa tarkoitettuilta osiltaan perusteltuja ja maakuntakaava tältä osin täyttää maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vaatimukset muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen, alueidenkäytön ekologisen kestävyyden, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävän käytön, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta. Maakuntakaavasta ei tältä osin voida katsoa myöskään aiheutuvan maanomistajalle kohtuutonta haittaa.

Melualuumerkinnät

Siltä osin kuin valitus koskee maakuntakaavassa osoitettuja ampuma- ja harjoitusalueen melualuumerkintöjä ympäristöministeriö viittaa jäljempänä henkilö J ynnä muiden valituksen (13 - 27) johdosta lausuttuun.

Henkilö Z (29)

Kaavan valmisteluun liittyvää vuorovaikutusta koskeva väite

Ympäristöministeriö hylkää väitteen.

Perustelut

Maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyn vuorovaikutuksen osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö C:n valituksen (3) ja Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, ettei asiassa ole tapahtunut menettelyvirhettä. Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että maakuntakaavan ratkaisuun vaikuttavat kaavalle asetetut tavoitteet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset eikä kaikki esitettyjä mielipiteitä ole mahdollista täysimääräisesti ottaa huomioon.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Kankaanpään kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke

Kankaanpään keskusta ja sen lähialue kuten Niinisalon varuskunnan alue on osoitettu maakuntakaavassa kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeenä (kk). Ympäristöministeriö viittaa kaupunkikehittämisen kohdevyöhykettä koskevan merkinnän tarkoituksen osalta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta asiasta lausuttuun.

Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti merkittävät monikeskuksiset yhdyskuntarakenteen kehittämisvyöhykkeet. Niissä yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu palvelujen saavutettavuuden ja joukkoliikenteen toimivuuden kehittämiseen asutuskeskusta eheyttämällä sekä palvelujen ja työpaikka-alueiden tasapainoiseen kehittämiseen alueen keskussissa. Merkinnällä on osoitettu myös Porin ja muiden Kokemäenjokilaakson kuntien, Rauman seudun, Euran ja sen lähialueiden sekä Huittisten alue. Kankaanpään ja sen lähialueen yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu palvelujen saavutettavuuden turvaamiseen

asutusrakennetta eheyttämällä sekä ympäristömelun torjuntaan ja ehkäisyyn erityisesti asumiseen ja virkistykseen varattavilla alueilla.

Kankaanpään kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke -merkintä on sisältynyt vuonna 2009 julkisesti nähtävillä olleeseen maakuntakaavaehdotukseen, jolloin osalliset ovat voineet esittää asiassa mielipiteensä. Kaavan valmisteluvaiheessa on tutkittu kahden eri vaihtoehdon pohjalta mahdollisuutta osoittaa Kankaanpäähän Puolustusvoimien toiminnan kehittämisen kohdealue. Merkintä herätti alueen osallisissa vastustusta eikä se sisältynyt vuonna 2008 julkisesti nähtävillä olleeseen maakuntakaavaluonnokseen.

Tieliikenteen yhteystarvemerkinä

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toimivaa aluerakennetta koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Maakuntakaavassa on osoitettu tieliikenteen yhteystarvetta tarkoittavalla merkinnällä seututien 273 (Kankaanpää - Jalasjärvi) sekä seututien 261 (Kankaanpää - Ikaalinen) liittyminen valtatielle 23 nykyisiä liittymiä idempänä. Yhteystarvetta osoittava merkintä on kehittämisperiaatemerkinä. Merkinnällä osoitetaan tieyhteydet, joiden tarve on voitu todeta, mutta joiden sijaintiin tai toteuttamiseen liittyy huomattavaa epävarmuutta eikä tien sijaintia ole voitu osoittaa edes ohjeellisella tai vaihtoehtoisella linjauksella.

Maakuntakaavassa on osoitettu nykyiselle paikalleen valtatielle 23 sijoittuva lentoliikenteen maantietukikohta, jonka kautta seututie 273 nykyisellään kulkee. Maantietukikohdan kehittämisedellytysten turvaaminen ja varautuminen tulevaisuudessa teiden liittymiseen maantietukikohdan ulkopuolella on tärkeätä maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksien kannalta.

Tien linjaus tulee selvitettäväksi myöhemmässä suunnittelussa. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan yhteystarpeen toteuttamiseksi on tieverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitettävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Kun otetaan huomioon maanpuolustuksen tarpeet sekä liikenneturvallisuusnäkökohdat, yhteystarvetta on pidettävä perusteltuna.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava tältä osin täyttää maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen sekä muun muassa tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen osalta. Maakuntakaavasta ei tältä osin aiheudu myöskään valittajalle maanomistajana kohtuutonta haittaa.

Melualuemerkinnyt

Siltä osin kuin valitus koskee maakuntakaavassa osoitettuja ampuma- ja harjoitusalueen melualuemerkinnyt ympäristöministeriö viittaa jäljempänä henkilö J ynnä muiden valituksen (13 - 27) johdosta lausuttuun.

Yhtiö AA ja yhtiö AB (30)

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Kaavan esitystapa

Ympäristöministeriö viittaa siihen, mitä edellä Honkajoen kunnanhallituksen valituksen (28) johdosta on lausuttu pohjakartan, kaavamerkinnytjen ja maanomistajaan kohdistuvien oikeusvaikutusten osalta. Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että maakuntakaavan oikeusvaikutukset kohdistuvat maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisesti ensisijaisesti yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Maakuntakaavalla ei lähtökohtaisesti ole suoraan maanomistajaan kohdistuvia oikeusvaikutuksia. Tästä syystä ja maakuntakaavan yleispiirteisen luonteen vuoksi maakuntakaavassa eikä siihen liittyvässä aineistossa ole tarpeen esittää kiinteistörajaja ja maanomistajaluetteloita.

Alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä osoittaa, että sen tarkoittamalla alueella on vähintään seudullisesti merkittäviä erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata, ja joiden asettamat reunaehdot on otettava huomioon suunniteltaessa alueiden käyttöä. Merkintään voidaan liittää sen tavoitteita turvaava suunnittelumääräys. Erityisominaisuusmerkintä voi olla myös päällekkäinen jonkin muun merkinnän kanssa ja koskea jotakin sellaista aluetta tai sen osaa, jota koskee maakuntakaavassa osoitettu pääasiallinen käyttötarkoitus. Kehittämisperiaatemerkinnän tarkoituksen osalta ympäristöministeriö viittaa edellä asiasta edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) osalta lausuttuun.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavan esitystapa täyttää maanomistajien oikeusturvan edellyttämät selkeyden vaatimukset ja on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 9 §:n sekä ympäristöministeriön kaavamerkinnytjä koskevan asetuksen mukainen.

Suojelualueet

Ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä Honkajoen kunnanhallituksen valituksen (28) johdosta asiasta lausuttuun ja katsoo, että maakuntakaava perustuu suojelualueiden (S) osalta maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että maakuntakaavaa laadittaessa tehtyyn viher- ja virkistysverkkoselvitykseen sekä kaavan liiteaineistoon sisältyvät yksityiskohtaiset suojeluperusteita koskevat kuvaukset selvitettyistä ja kaavaan sisällytetyistä suojelualueista (S).

METSO -ohjelma ja muut vapaaehtoisen suojelun menetelmät osaltaan täydentävät ja monipuolistavat suojelualueiden verkostoa. Jos etenkin ohjelman mukaisia alueita rauhoitetaan pysyvästi tai hankitaan valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin, niiden osoittamista maakuntakaavassa on pidettävä peruteltuna.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavan suojelualuemerkinnyt (S) ovat perusteltuja.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet

Ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö B:n valituksen (2) osalta lausuttuun ja katsoo, että luonnon monimuotoisuuden kannalta erityiset tärkeitä alueita (luo) koskevat merkinnät perustuvat maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että maakuntakaavaa laadittaessa tehtyyn viher- ja virkistysverkkoselvitykseen sekä kaavan liiteaineistoon sisältyvät yksityiskohtaiset kuvaukset selvitetystä ja kaavaan sisällytetyistä merkinnän tarkoittamista alueista (luo).

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käyttöä koskeva suunnitelma ja aluevaraukseen liittyvät suojelutavoitteet voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa pääsääntöisesti toteuttaa siten, ettei maanomistajalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavalla ei säädellä elinkeinotoimintaa. Maakuntakaavalla on kuitenkin viranomaisvaikutus ja myös ympäristölupaharkinnassa viranomaisen on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista. Viranomaisen harkinta ympäristölupa-asiassa on kuitenkin sidottu ympäristönsuojelulaissa säädettyihin luvan edellytyksiin ja maakuntakaava toimii omalta osaltaan lupaharkinnan tukena ja selvitysaineistona.

Ympäristöministeriö katsoo, että luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta koskeva merkintä (luo) on perusteltu.

Melutasoltaan hiljaiset alueet

Melutasoltaan hiljaisia alueita koskevan merkinnän (hil) osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö B:n valituksen (2) osalta lausuttuun. Maakuntakaavassa on osoitettu viisi melutasoltaan hiljaista aluetta. Ne ovat muun muassa erämaisia alueita, vaikeakulkuisia metsäalueita sekä saaristoalueita ja liittyvät maakuntakaavassa osoitettuihin suojelualueisiin. Maa- ja metsätalouden ohella merkintä sallii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asutuksen eikä merkintään liity maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta. Vaikka maakuntakaavalla ei ohjata elinkeinojen harjoittamista, merkintä voi kuitenkin maakuntakaavan viranomaisvaikutuksen vuoksi osaltaan edistää maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiä. Ympäristöministeriö katsoo, että melutasoltaan hiljaisia alueita koskeva merkintä (hil) on perusteltu.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava tältä osin täyttää maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen sekä muun muassa alueidenkäytön ekologisen kestävyuden, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta. Maakuntakaavasta ei tältä osin aiheudu myöskään maanomistajille kohtuutonta haittaa.

Melualuumerkinnät

Siltä osin kuin valitus koskee maakuntakaavassa osoitettuja ampuma- ja harjoitusalueen melualuumerkintöjä ympäristöministeriö viittaa jäljempänä henkilö J ynnä muiden valituksen (13–27) johdosta asiasta lausuttuun.

Lausumat valituksista ampuma- ja harjoitusalueiden ja niiden melualueiden osalta

Henkilö J (13), henkilö K (14), henkilö L(15), henkilö M (16), henkilö N (17), henkilö O (18), henkilö P (19), henkilö Q (20), henkilö R, (21), henkilö S (22), yhdistys T (23), henkilöt U ja V sekä yhdistys W (24), henkilö X (25), henkilö Y asiakumppaneineen (26), Karvian kunnanhallitus (27), Honkajoen kunnanhallitus (28), henkilö Z (29), yhdistys AA ja yhdistys AB (30).

Vuorovaikutus kaavan valmistelun aikana

Ympäristöministeriö hylkää puutteellista vuorovaikutusta koskevat väitteet.

Perustelut

Maakuntakaavan valmistelun aikaisen maanomistajien ja muiden osallisten kanssa käydyn vuorovaikutuksen osalta ympäristöministeriö viittaa asiasta edellä yhtiö C:n valituksen (3) sekä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) johdosta lausuttuun ja katsoo, ettei asiassa ole tapahtunut menettelyvirhettä. Kaavan sisältöön vaikuttavat muun muassa kaavalle asetetut valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet eikä kaavan valmistelun aikana esitettyjä mielipiteitä ole aina mahdollista ottaa täysimääräisesti huomioon.

Läntisen maanpuolustusalueen esikunta on vuonna 2007 perustanut Niinisalon varuskunnan ampuma- ja harjoitusalueiden yhteistyöryhmän, jonka tavoitteena on alueen pitkäjänteistä kehittämistä tukevan yhteistyöverkoston luominen sekä tiedonvaihdon ja yhteistyön kehittäminen. Yhteistyöryhmään on kutsuttu jäseniä muun muassa alueen kunnista, kyläyhdistyksistä sekä järjestöistä.

Maakuntakaavan laatiminen on maankäyttö- ja rakennuslain 26 §:n mukaisesti maakunnan liiton tehtävä eikä se ole ollut riippuvainen edellä mainitun yhteistyöryhmän työstä. Yhteistyöryhmässä käytyjen keskustelujen sisältö on selostettu kaavaa laadittaessa tehdyssä teemaraportissa (Maanpuolustusta koskeva teemaraportti 3.4.2007). Muissa kaavan laadinnan aikana käydyissä keskusteluissa Niinisalon varuskunnan ja Satakuntaliiton sekä alueen kuntien edustajien kanssa on ollut mahdollista saada kaavan laatimisen lähtökohtiin ja tavoitteisiin liittyvää tietoa ja tämä on ollut osa maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaista kaavoitusmenettelyyn liittyvää tarpeellista vuorovaikutusta.

Valituksen asiaratkaisu

Ympäristöministeriö hylkää valitukset.

Perustelut

Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden osalta huomioon otettavat maankäyttö ja rakennuslain säännökset

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toimivaa aluerakennetta koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epä-

puhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maakunta-kaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, alueiden käytön ekologiseen kestävyys, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Valtioneuvosto on meluntorjuntalain (382/1987) 9 §:n nojalla antanut päätöksen yleisistä melutason ohjearvoista. Päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä. Ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (113/2000) 3 §:n nojalla edellä mainittu valtioneuvoston päätös on meluntorjuntalain kumoamisesta huolimatta voimassa, kunnes ympäristönsuojelulain nojalla toisin määrätään.

Päätöksen mukaan melutaso asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Uusilla alueilla melutason yöohjearvo on 45 dB. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista edellä mainittuun ohjearvoon.

Maakuntakaavalla ratkaistavat asiat ja suhde ympäristölupaan

Maakuntakaavalla ratkaistaan Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden ja niihin liittyvien melualueiden yleispiirteinen sijainti ja suhde ympäröivään alueiden käyttöön. Maakuntakaavan ratkaisut tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja erityislainsäädännön mukaisessa menettelyssä. Alueella harjoitettavan toiminnan ympäristölliset edellytykset ratkaistaan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupamenettelyssä. Maakuntakaava-asian yhteydessä ei muutoinkaan ratkaista alueella harjoitettavaan toimintaan liittyviä asioita kuten asejärjestelmiä eikä korjattavia toimenpiteitä, mitä alueen aikaisempi käyttö mahdollisesti edellyttää. Suoritettavissa harjoituksissa on otettava huomioon turvallisuusohjeet, jotka Puolustusvoimat on antanut ympäröivälle alueelle aiheutuvien vaarojen välttämiseksi. Maakuntakaavan ampuma- ja harjoitusalueita tarkoitettavaan merkintään (EAH) liittyy muun muassa yleistä turvallisuutta koskeva jäljempänä tarkemmin selostettava suunnittelumääräys.

Maakuntakaavan esitystapa

Maakuntakaavan yleispiirteisen luonteen vuoksi maakuntakaavaa ei esitetä kiinteistökohtaisesti. Muilta osin ympäristöministeriö viittaa edellä Honkajoen kunnanhallituksen valituksen (28) johdosta maakuntakaavan pohjakartan ja esitystavan osalta lausuttuun ja katsoo, että maakuntakaavan esitystapa täyttää selkeyden vaatimukset ja kaava on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 9 §:n sekä ympäristöministeriön kaavamerkintöjä koskevan asetuksen mukainen.

Ampuma- ja harjoitusalueita ja melualueita koskevat merkinnät ja määräykset

Maakuntakaavassa on osoitettu ampuma- ja harjoitusalueet (EAH) Pohjankankaalle ja Hämeenkaankaalle, Säskylänharjulle sekä Kantinkankaalle. Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien käytössä olevat ampuma- ja harjoitusalueet, joilla liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan aluetta kehitetään Puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota ympäristöarvoihin, yleiseen turvallisuuteen sekä alueen lähiympäristölle ja asutukselle mahdollisesti aiheutuviin haittoihin.

Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalue sijaitsee Niinisalon taajaman pohjoispuolella ja se käsittää alueita Honkajoen ja Karvian kunnista sekä Kankaanpään kaupungista. Pohjankankaalla sijaitsee myös Puolustusvoimien Koeampumalaitos. Hämeenkaankaan ampuma- ja harjoitusalue sijaitsee Niinisalon taajaman eteläpuolella ja se käsittää alueita Jämijärven kunnasta ja Kankaanpään kaupungista. Kantinkankaan ampuma- ja harjoitusalue sijaitsee Karvian kunnassa. Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalue käsittää alueita Huittisten kaupungista sekä Köyliön ja Säskylän kunnista sekä Jämijärven kunnasta.

Pohjankankaan ja Hämeenkaankaan ampuma- ja harjoitusalueet toimivat Niinisalon varuskunnan harjoitusalueina. Pohjankangas on Länsi-Suomen merkittävin ja Suomen toiseksi suurin kovapanosammunta-alue. Sen pinta-ala on noin 9 100 hehtaaria. Koeampumalaitoksen käytössä alueella on noin 250 hehtaarin suuruinen alue. Hämeenkaankaalla ei järjestetä kovapanosammuntoja, vaan se on lähiharjoitusalue. Sen pinta-ala on noin 3 800 hehtaaria. Kantinkangas on Niinisalon varuskunnan harjoitusalue ja sen pinta-ala on noin 100 hehtaaria. Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueen pinta-ala on noin 3 500 hehtaaria ja se on Huovinrinteen varuskunnan harjoitusalue. Näihin pinta-ala-tietoihin eivät sisälly ampuma- ja harjoitusalueiden sisälle sijoittuvat luonnonsuojelualueet (SL).

Lisäksi Pohjankankaan ja Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueisiin liittyy maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joiden käyttö Puolustusvoimien harjoitusalueena perustuu maanomistajan kanssa laadittavaan sopimukseen (M1). Näitä alueita voidaan tarvita tilapäisesti joukkojen liikutteluun. Kaavan valmisteluvaiheessa vuonna 2008 yleisesti nähtävillä olleessa maakuntakaavaluonnoksessa vastaavat alueet on osoitettu merkinnällä M/ep.

Pohjankankaan ja Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueille on kaavassa osoitettu melualueet mel1 ja mel2.

Melualuemerkinnän mel1 kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuva melualue, jolla melutason päiväohjearvo L_{Aeq} (klo 7–22) ylittää ajoittain tason 55 dB. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus, jolla tarkoitetaan tämän lainkohdan 1 momentin mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta. Merkintä sallii nykyisen toiminnan jatkamisen ja kehittämisen sekä rakennusten täydennys- ja peruskorjaustoimenpiteet. Merkintään liittyvän suunnittelumää-

räyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle ympäristömelulle. Merkintään liittyy rakentamismääräys, jonka mukaan alueelle ei tule sijoittaa uutta asumista tai muita melulle herkkiä toimintoja. Lisäksi suunniteltaessa rakentamista alueelle on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnän me2 kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien ampumatoinnoista johtuva melualue, jolla melutason päivöohjearvo L_{Aeq} (klo 7–22) ylittää ajoittain tason 50 dB. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien ohjeistus toiminnan aiheuttamalle ympäristömelulle. Suunniteltaessa alueelle uusia melulle mahdollisesti herkkiä toimintoja on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Selvitykset ja vaikutusten arviointi

Maakuntakaavan on maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan perustuttava riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Selvitykset voivat perustua olemassa oleviin tai kaavaa laadittaessa hankittaviin tietoihin. Maakunnan liitto voi tehdä selvitykset omana työnään tai teettää ne ulkopuolisella asiantuntijalla. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen voi olla perusteltua erityisesti silloin, kun kysymyksessä on erityistä asiantuntemusta ja paljon voimavaroja vaativa selvitys. Se seikka, että selvitys tehdään sen tahon toimeksiannosta, jonka toimintaan selvitys erityisesti liittyy, ei sinänsä tee selvityksestä puolueellista. Vahvistaessaan maakuntakaavan ympäristöministeriö arvioi, perustuuko kaava riittäviin selvityksiin, ja selvityksen riittävyys edellyttää muun muassa niiden puolueettomuutta.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Melualuemerkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa, että sen tarkoittamalla alueella on sen käyttöön reunaehtona tai rajoittavana tekijänä vaikuttava ominaisuus, joka on otettava huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavan yleispiirteisyys ja tarkentuminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon, kun arvioidaan, kuinka yksityiskohtaisia selvityksiä kaavan ratkaisut edellyttävät.

Ampuma- ja harjoitusalueiden melualueet perustuvat tehtyihin selvityksiin. Pääesikunnan Huolto-osaston toimeksiannosta on tehty Niinisalon varuskunnan ympäristömeluselvitys (Ramboll Finland Oy, 2007) ja Maavoimien Esikunnan toimeksiannosta Säkylän varuskunnan ampumatoiminnan ympäristömeluselvitys (Insinööritoimisto Akukon Oy, 2/2009). Selvityksistä ilmenee muun muassa seuraavaa:

Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalue

Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen melutasot on arvioitu raskaiden ja kiväärikaliberisten aseiden ampumatoiminnalle. Selvitys ei käsitä raskaiden aseiden tärinävaikutuksia.

Pohjankankagas on Niinisalon varuskunnan pääharjoitusalue ja siellä voidaan ampua useimmilla jalkaväen aseilla. Raskaiden aseiden ampumarjoitusten ammuntoja on noin 4–60 päivänä vuodessa. Pääosa ammunnoista tapahtuu kello 6–22 välisenä aikana. Lau-

kaisumäärät ovat olleet vuonna 2006 tykistöllä noin 5 120 laukausta, raskailla kranaatinheittimillä 2 130 laukausta, kevyillä kranaatinheittimillä 1 400 laukausta ja raketinheittimillä 200 laukausta. Tykistön ja heittimistön tuliasemat voivat periaatteessa sijaita missä tahansa Pohjankankaalla, mutta käytännössä ammuntoja suoritetaan vain tietyillä alueilla. Maalialueet, mihin amukset putoavat, sijaitsevat pääasiassa Peijarinnevan alueella ja sellaisella alueella, jossa on asutusta ja virkistyskäyttöä. Melu koostuu aika ajoin toistuvista melutapahtumista, joiden kesto on yleensä alle minuutin mittainen. Tuliasemilla melua syntyy aseiden suupamauksesta ja maalialueella kranaattien räjähdyksestä.

Aseiden melu muodostuu suupamauksen, lentoäänen ja iskemän aiheuttamista äänistä. Suoritetuissa mittauksissa on käytetty Puolustusvoimien vuonna 2005 julkaisemaa ohjetta raskaiden aseiden ja räjähteiden aiheuttaman ympäristömelun arvioinnista (Pääesikunnan Lääkintähuolto-osasto, R20/22.8/D/I, Liite 2). Ohjetta sovelletaan toistaiseksi Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen rauhan ajan säännölliseen koulutus- ja koetoimintaan liittyvän raskaiden aseiden ja räjäytysten ympäristömelun arvioimiseen. Ohjeessa on annettu suositusarvot ympäristömelutasolle kolmella eri arviointisuureella:

- Keskiäänitaso $L_{Aeq,7-22}$, eli keskimääräinen melutaso A-painotettuna kello 7–22 välisenä aikana
- L_{CE} , eli C-taajuuspainotettu äänialtistustaso, C-painotus on ihmiskorvan herkkyyden mukaan taajuuspainotettu äänitaso voimakkailla äänille, äänialtistustaso kuvaa äänitasoa, jossa äänienergia vapautuu yhden sekunnin aikana
- L_{Cpeak} , eli äänen huipputaso C-painotettuna

Ohjeistuksen mukaan raskaiden aseiden tai räjähteiden aiheuttama melutapahtuma ei saa ylittää asuntojen piha-alueilla C-taajuuspainotettua huipputasoa 115 dB (L_{Cpeak}) ja äänialtistustasoa 100 dB (L_{CE}). Päiväajan keskiäänitaso ei saa ylittää 55 dB ($L_{Aeq,7-22}$). Keskiäänitasa laskettaessa käytetään kaikille raskaille aseille ja räjähteille impulssimaisuuskorjausta 9 dB ellei esitetä tarkempaa korjausarvoa.

Laskentamallilla on arvioitu melulähteen aiheuttaman melun leviäminen ympäristöön. Pohjankankaalla melumittauksia on tehty kolmesti vuonna 2006. Kaikissa kahdeksassa mittauspisteessä mittauksia ei tehty kaikilla kolmella mittauskerralla. Laskennassa otettiin huomioon asetyypit tykki155 K, tykki 122 H, kranaatinheitin 120 krh, sekä ammuksien iskemät ja räjäytykset. Melualueiden määrittelyssä on otettu huomioon laskentamallin yliennustavuus (mittaustulosta suurempi äänitaso) tyypillisissä maasto-olosuhteissa ja mallin edellyttämässä sääoloissa. Mittaamalla määritetty äänitaso on noin 5 dB pienempi kuin laskentamallin antama äänitaso. Ampumaratojen ampumatoiminnan enimmäistasojen $L_{AI,max}$ määrittämisessä on sovellettu ympäristöministeriön ohjeita, jotka koskevat ympäristömelun mittaamista (Ympäristömelun mittaaminen, Ohje 1/1995) ja ampumamelun mittaamista (Ampumaratamelun mittaaminen, Ympäristöopas 61/1999).

Valtioneuvoston päätös ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista ei sovellu arviointiperusteena raskaiden aseiden ja räjähteiden aiheuttamalle ympäristömelulle. Ympäristöministeriö katsoo, että edellä mainittua Puolustusvoimien laatimaa ohjetta on voitu pitää raskaiden aseiden ja räjähteiden melun arvioinnissa tarkastelun lähtökohtana. Melun laskenta- ja mittaamenetelmiin liittyy aina muun muassa käytetystä mittaustalustuksesta, maaston muodoista ja sääolosuhteista johtuvia epävarmuustekijöitä.

Pohjankankaan Koeampumalaitos

Koeampumalaitoksessa testataan kaikki maavoimien Suomessa valmistettavat tai ulkomailta hankitut aseet ja asejärjestelmät ennen niiden käyttöön ottoa tai varastointia. Ko-

keissa käytetyt radat sijaitsevat noin kolmen kilometrin etäisyydellä Niinisalon taajamasta ja ampumasuunta on pohjoiseen. Ammuntoja suoritetaan enintään 200 päivänä vuodessa ja pääasiassa virka-aikana kello 8–18 välisenä aikana. Yleisimmät testattavat aseet ovat tykit 122–155 mm ja kranaatinheittimet 120 mm, jotka ovat kovaäänisimpiä. Ajoittain testataan myös kaiken tyyppisiä aseita.

Säkylänharju

Säkylän Huovinrinteen varuskunnan taisteluampuma-alue sijaitsee Säkylän keskustan kaakkoispuolella. Eniten melua alueella aiheuttavat kranaatinheittimet, kertasingot ja lähinnä tulenkuvauksissa käytetyt räjäytykset. Lisäksi kouluampumaratojen melu on merkittävää, sillä ne käsittävät yhteensä 280 ampumapaikkaa. Mahdollisen häiriön kohteena olevaa pysyväisasutusta on lähes kaikilla puolilla alueen ympärillä. Lähimmät talot ovat muutamien satojen metrien etäisyydellä taisteluampuma-alueesta. Alueen käyttö on jatkuvaa. Melun kannalta määrääviä ovat raskaiden aseiden harjoitukset sekä ryhmäammunnat ampumaradoilla.

Ammuntoja tapahtuu raskailla ja kevyillä kranaatinheittimillä, raskailla ja kevyillä kertasingoilla, tulenkuvauksilla ja räjäytyksillä. Harjoitusten aikana käytetään lisäksi käsiaseita. Ampumaradoilla käytetään eniten rynnäkkökivääriä.

Melumittauksia tehtiin vuoden 2008 kesällä ja syksyllä kuutena eri ajankohtana. Selvityksen melusuureiden ja arviointimenettelyn lähteenä raskaille aseille käytettiin ensisijaisesti edellä mainittua Puolustusvoimien raskaiden aseiden suositusarvo-ohjetta.

Muut kaavaan liittyvät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit

Maakuntakaavaa laadittaessa on Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvityksen yhteydessä tehty monipuolinen ja perusteellinen suojeluarvojen läpikäynti. Lisäksi on erikseen aluekohtaisesti tarkasteltu maakuntakaavan vaikutuksia Natura 2000 -verkoston alueisiin.

Maakuntakaavaa laadittaessa on arvioitu kaavan toteuttamisen vaikutuksia kaikissa kaavoituksen vaiheissa. Kaavaselostuksessa on esitetty maankäyttöluokittain laadittu vaikutusten arviointi. Kaavaselostukseen sisältyy myös erillinen vaikutusten arviointia koskeva luku, jossa on arvioitu kaavan vaikutuksia muun muassa alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, luontoon, talouteen, terveyteen ja sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin. Taloutta koskevien vaikutusten arviointi käsittää myös elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset. Kaavaselostukseen liitettyssä arviointimatriisissa on tarkasteltu maankäyttöluokittain kaavan vaikutuksia siihen liittyvien mahdollisuuksien ja uhkien kannalta.

Selvitysten riittävyys

Ottaen huomioon maakuntakaavan yleispiirteisen luonteen alueiden käyttöä koskevana suunnitelmana ja sen tarkentumisen yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja erityislainsäädännön mukaisessa menettelyssä, tehtyjä meluselvityksiä on pidettävä riittävinä maakuntakaavan melualueatkaisujen perusteeksi. Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava tältä osin perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Valituksiin liitetyt valittajien hankkimat selvitykset eivät tuo esiin näkökohtia, joiden perusteella asiaa olisi arvioitava toisin.

Ympäristölupakäsittely

Lounais-Suomen ympäristökeskus on 27.2.2009 tekemällään päätöksellä katsonut, että Puolustusvoimien Pohjankankaan harjoitus- ja ampuma-alueella harjoitettava toiminta edellyttää ympäristölupaa. Vaasan hallinto-oikeus on 16.11.2010 tekemällään päätöksellä kumonnut ympäristökeskuksen päätöksen siltä osin kuin päätös koskee velvoitetta hakea ympäristölupa harjoitus- ja ampuma-alueen toiminnalle ja palauttanut asian siltä osin ympäristökeskuksen sijaan tullee Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle uudelleen käsiteltäväksi. Hallinto-oikeus on jättänyt ympäristökeskuksen päätöksen voimaan siltä osin kuin se koski velvoitetta hakea ympäristölupa Koeampumalaitoksen toiminnalle. Hallinto-oikeuden päätöksen perusteluina todetaan muun muassa, että ampuma- ja harjoitusalueen sekä Koeampumalaitoksen toimintoja on pidettävä erillisinä toimintoina ja niiden luvanvaraisuutta on tarkasteltava erikseen. Ampumatoimintaa koskevassa meluselvityksessä esitettyjen melumallilaskelmien ja melumittauksissa saatujen tulosten välillä hallinto-oikeus toteaa olevan ristiriitaa siinä määrin, ettei ampuma- ja harjoitusalueella harjoitettavan toiminnan ympäristöluvan varaisuutta voida ratkaista esitetyn selvityksen perusteella, vaan toiminnan meluvaikutuksista on syytä saada lisäselvitystä.

Ampuma- ja harjoitusalueita koskevien aluevarausten tarve

Puolustusvoimat tarvitsee lakisääteisen tehtävänsä hoitamiseen toimivia harjoitusalueita ja mahdollisuuksia harjoitteluun. Tyypillisesti harjoittelu tapahtuu ulkona. Ampuma- ja harjoitusalueet mahdollistavat puolustusvalmiuden ylläpidon ja tarkoituksenmukaisen koulutuksen varusmiehille ja reserviläisille, jolloin näistä alueista ei aiheudu vaaraa osallistujille tai sivullisille. Pohjankankaalla Puolustusvoimien toimintaa on ollut 1930 -luvulta saakka. Koeampumalaitoksen toiminta on alkanut jo 1920 -luvun alkupuolella.

Huovinrinteen varuskunta, jonka ampuma- ja harjoitusalue Säskylänharju on, on Läntisen maanpuolustusalueen valmiusyhtymä. Huovinrinteellä toimivalla Porin Prikaatilla on Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen joukkojen koulutusvastuu. Kansainvälisiin operaatioihin koulutetaan alueella vuosittain satoja reserviläisiä vaihtohenkilöstöksi sekä sijoitettavaksi Euroopan Unionin taistelujoukkoihin.

Toiminta Pohjankankaan ja Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueilla on jatkunut jo pitkään ja alueet soveltuvat ominaisuuksiltaan tähän tarkoitukseen. Asutus erityisesti Pohjankankaan ympäristössä on harvahkoa. Sen molempien melualueitten sisälle jäävä asukasluvu on yhteensä noin 1 000 asukasta. Maakuntakaavan ampuma- ja harjoitusalueita koskeva merkintä on lähinnä nykyiset toiminnot toteava ja lähitulevaisuuden toiminnot huomioon ottava. Maakuntakaavan toteuttamisella turvataan tältä osin valtakunnallisten maanpuolustuksen tarpeet. Kaavoituksessa aluevarausten perusteena on ennen kaikkea alueen soveltuvuus aiottuun tarkoitukseen eikä se ole riippuvainen pelkästään alueen omistussuhteista.

Ympäristöministeriö katsoo, että Pohjankankaan ja Säskylänharjun ampuma- ja harjoitusalueiden varauksia (EAH) sekä niihin liittyvien maanomistajan kanssa tehtävän sopimuksen perusteella harjoitusalueena käytettävien maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden varauksia (M1) on pidettävä perusteltuina.

Melualueiden tarve

Melu on terveydelle haitallista ja vähentää asumisviihtyisyyttä. Valtioneuvoston vuonna 2006 antaman meluntorjuntaa koskevan periaatepäätöksen mukaan melusta aiheutuvien haittojen estämiseksi ja vähentämiseksi ehkäistään melua sen lähteessä, estetään melun leviämistä, sijoitetaan toiminnot melun kannalta tarkoituksenmukaisesti ja suojataan melulle

altistuvia kohteita. Meluhaittoihin tulee kiinnittää huomiota erityisesti muun muassa alueidenkäytön suunnittelun ja toteutuksen, asuntojen rakentamisen ja peruskorjauksen yhteydessä. Periaatepäätös edellyttää myös, että Puolustusvoimat selvittää ampumaratojen sekä ampuma- ja harjoitusalueiden melualueet sekä toteuttaa toiminnassaan melua vähentäviä ratkaisuja.

Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueilla harjoitettavaan ampumatoimintaan liittyvien raskaiden aseiden ja räjähteiden ääni on suurienergistä, impulsiivista ja pienitaajuisia. Raskaat aseet aiheuttavat äänen lisäksi ilmassa etenevän paineaallon vaikutuksesta myös tärinää. Tyypillistä näille toiminnoille on se, että niitä on tarpeen harjoittaa ulkona eikä melupäästöön voida merkittävästi vaikuttaa. Puolustusvoimilla ei ole lakisääteistä velvollisuutta meluntorjuntasuunnitelman tekemiseen, ellei ympäristölupa sitä edellytä. Ympäristömeludirektiivin (2002/49/EY) edellyttämä melukartoitus ja meluntorjunnan toimintasuunnitelman laatiminen koskee vain suurimpia kaupunkeja ja lentokenttiä sekä pääliikenneväyliä.

Alueiden käytön suunnittelu on aina eri tavoitteet yhteen sovittavaa toimintaa. Suunnittelussa on tarpeen vaikuttaa siten, etteivät melulle herkät toiminnot sijoitu ampuma- ja harjoitusalueiden läheisyyteen eikä melulle altistuvien lukumäärä lisäänty. Alueiden käytön suunnittelussa melulle herkällä toiminnoilla tarkoitetaan ensisijaisesti ihmistoimintoja ja niille tarkoitettuja alueita kuten asumiseen, loma-asumiseen, virkistykseen sekä hoito- ja oppilaitoksille tarkoitettuja alueita.

Melumallilaskelmien tulosten perusteella äänialtistustason L_{CE} suositusarvon 100 dB ylityminen on mahdollista muun muassa Karvian Saunakylän, Kankaanpään Prinkkikylän ja Karhusaaren sekä Jämijärven Sorrinperän alueilla. Keskiäänitaso $L_{Aeq, 7-22}$ päiväohjearvoa vastaava 55 dB:n melutaso ulottuu melumallinnuksen perusteella 2–4 kilometriä harjoitusalueen rajan ulkopuolelle ja melutaso on Sorrinperän ja Prinkkikylän alueilla noin 60 dB. Koeampumalaitoksen melu kohdistuu eniten Niinisalon taajaman alueelle, missä keskiäänitaso $L_{Aeq, 7-22}$ on 55–65 dB.

Pohjankankaan ampuma-alueen tuliasemat ja maalialueet sijoittuvat Niinisalosta pohjoiseen suunnassa etelä - pohjoinen. Myös melualueet, joiden melutasot ovat voimakkaimmat, ovat muodoltaan pitkittäisiä. Kankaanpään keskusta sijaitsee Niinisalosta vajaan 10 kilometrin etäisyydellä lounaaseen ja sen ei tämän vuoksi akustisella päättelyllä voi olettaa kuuluvan pahimpaan melualueeseen. Tämä on osin todettavissa myös meluselvityksen perusteella.

Säkylässä yksittäisten raskaiden aseiden, iskemien ja räjäytysten laskennallinen äänialtistustaso L_{CE} ylittää suositusarvon 100 dB alueen eteläpuolella Uusimaalla kahden asuintalon luona. Mittauksissa suositusarvojen ylitystä ei tapahtunut äänialtistustasojen L_{CE} ollessa suurimmillaan 90 dB. Päiväajan keskiäänitaso L_{Aeq} ei ylitä asuinalueilla suositusarvoa 55 dB, kun impulssikorjauksena käytetään lukuarvoa 10 dB. Ampumaradan laskennallinen melu ylittää ohjearvon lähimmillä asutuksilla ampumaradoista pohjoiseen siten, että enimmäisäänitaso L_{AImax} on 65–70 dB Vanhakylän ja Myllykylän suunnassa.

Ympäristöministeriö katsoo, että Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen ja siellä sijaitsevan Koeampumalaitoksen sekä Säkylänharjun ampuma- ja harjoitusalueen melualueita koskevat merkinnät ja niiden tarkoittamat melualueet, joilla melutaso $L_{Aeq, 7-22}$ ylittää ajoittain melutason päiväohjearvon 55 dB (me1), ovat valtakunnallisten alueidenkäyttöta-voitteiden edellyttämällä tavalla melulle altistuvien henkilöiden määrän rajoittamiseksi perusteltuja.

Raskaat aseet aiheuttavat äänen lisäksi ilmassa etenevän paineaallon vaikutuksesta myös tärinää. Ohjearvoja pienempiä melutasoja sekä tärinää voidaan havaita vielä maakuntakaavan melualueita laajemmalla alueella. Lisäksi maakuntakaavassa osoitettujen melualueiden määrittelyssä on maakuntakaavan luonteen vuoksi otettu huomioon puolustusvoimien nykytoiminnan ohella tämänhetkinen arvio toiminnasta 10 vuotta eteenpäin. Tämän vuoksi ympäristöministeriö katsoo, että Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen ja Koeampumalaitoksen sekä Säkyänharjun ampuma- ja harjoitusalueen melualueita koskevat merkinnät ja niiden tarkoittamat melualueet me_1 , joilla keskiäänitaso $L_{Aeq}(7-22)$ ylittää ajoittain melutason 50 dB (me_2), ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämällä tavalla melulle altistuvien henkilöiden määrän rajoittamiseksi perusteltuja.

Melualuemerkinnät ja niihin liittyvät määräykset ovat myös ympäristöministeriön ohjeiden mukaisia, jotka koskevat puolustusvoimien ampumatoiminnan käsittelyä maankäytön suunnittelussa ja ympäristölupamenettelyssä (Ampumaratatyöryhmän mietintö 38/2006).

Vaatimuksen osalta, joka koskee melualueiden me_1 ja me_2 osoittamista kaupunkikehittämisen kohdealueeksi (kk3) ympäristöministeriö viittaa siihen, mitä edellä Porin kaupunginhallituksen valituksen (8) osalta on lausuttu merkinnän käyttöperusteista. Vahvistaessaan maakuntakaavan ympäristöministeriö arvioi, täyttääkö se maakuntakaavan sisältövaatimukset ja muut laillisuuden vaatimukset eikä voi ottaa kantaa siihen, olisiko jokin muu vaihtoehtoinen ratkaisu laillinen. Pohjankankaalle sijoitettavaa tuulivoimaloiden aluetta koskevan vaatimuksen osalta ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että Satakunnassa on viireillä vaihemaakuntakaavan laatiminen, jossa yhteydessä selvitetään tuulivoimaloiden sijoittuminen maakunnan manneralueelle.

Melualuemerkintöjen suhde ympäröivään asutukseen ja elinkeinoihin

Melualueella me_1 on edelleen mahdollista nykyinen toiminta kuten maa- ja metsätalous ja sen kehittäminen sekä siihen liittyvä rakentaminen. Myös rakennusten peruskorjaustoimenpiteet sekä vähäinen olemassa olevaan talouskeskukseen liittyvä täydennysrakentaminen ovat mahdollisia. Melualueelle me_2 ei ole merkinnän kuvauksessa rajattu alueella sallittuja toimintoja. Molempiin melualueisiin liittyvä samansisältöinen suunnittelumääräys ohjaa melualueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja Puolustusvoimien ohjeistuksen huomioon ottaminen turvaa osaltaan terveellisen ja viihtyisän elinympäristön vaatimusten huomioon ottamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Melualuemerkinnät osoittavat yleispiirteisesti melualueen rajauksen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja rakennettaessa alueen melutaso ja meluntorjunnan tarve tulevat selvitettäväksi tarkemmin.

Melualuemerkintään me_1 liittyvän rakentamisrajoituksen vuoksi alueella ei saa myöntää lupaa rakennuksen rakentamiseen siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai valtio lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta. Rakentamisrajoitus on siten ehdollinen. Melualuemerkintään me_2 ei liity ehdollista rakentamisrajoitusta.

Merkintöjen kaavamääräykseen sisältyvä Puolustusvoimien lausunnon pyytämistä koskeva velvollisuus mahdollistaa sen, että lausunnoton menettelyn kautta Puolustusvoimat voivat antaa ampuma- ja harjoitusalueella melua aiheuttavaa toimintaa koskevaa tarkempaa rakennuslupamenettelyn kannalta hyödyllistä informaatiota. Tällöin rakentamisen sijoittamisella ja muilla rakentamisen toteuttamiseen liittyvillä ratkaisuilla voidaan joissakin tapauksissa vähentää melusta aiheutuvia haittoja. Rakennuslupaharkinta on tapauskohtaista harkintaa,

jossa yhteydessä on otettava huomioon maakuntakaavan yleispiirteinen luonne alueiden käyttöä ohjaavana suunnitelmana.

Nykyisen tietämyksen mukaan ampuma-aseiden melulla ei näillä melutasoilla ole vaikutusta tuotantoeläimiin. Maakuntakaavan melualuemerkinnöillä ja niihin liittyvillä määräyksillä ei siten ole vaikutusta erityislainsäädännön perusteella harjoitettavien elinkeinojen kuten maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamiseen eikä maakuntakaava lähtökohtaisesti voi vaarantaa mahdollisuuksia investointi- ja kehittämisavustusten saamiseen.

Pohjavesien suojele ja muut ympäristöluvassa huomioon otettavat asiat

Ympäristölupamenettelyn yhteydessä otetaan huomioon muun muassa pohjavesien suojeleluun ja luonnonsuojelulailla suojeltuihin luonnonarvoihin liittyvät vaatimukset. Maakuntakaavassa on osoitettu yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät ja siihen soveltuvat pohjavesialueet, joita sijoittuu myös ampuma- ja harjoitusalueille. Maakuntakaavassa on osoitettu myös vesihuollon kannalta tärkeät pohjaveden ottamot.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon ympäristönsuojelulain (86/2000) 8 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto ja suojellut luonnonarvot. Luonnonarvojen huomioon ottaminen koskee myös erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluvien alueella mahdollisesti esiintyvien yksilöiden kuten liito-oravien selvästi havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen turvaamista. Maakuntakaavassa on tehtyjen luonnonarvo- ja koskevien selvitysten perusteella osoitettu ampuma- ja harjoitusalueiden sisälle sijoittuvat luonnonsuojelualueet (SL). Myös niille sijoittuvat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet on osoitettu kaavassa. Maakuntakaavassa osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät aluevaraukset, joihin kuuluvat muun muassa ylikunnalliset ulkoilureitit. Euroopan Unionin ympäristön- ja luonnonsuojelua koskevat direktiivit on Suomessa pantu täytäntöön ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojelulainsäädännöllä. Paikallisesti merkittävät ulkoilureitit voidaan selvittää yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Kaavan toteuttaminen

Maakuntakaavan toteuttaminen ei lähtökohtaisesti Pohjankankaan ja Säkylänharjun ampuma- ja harjoitusalueiden ja niihin liittyvien melualueiden osalta tuo muutoksia niiden nykyiseen käyttöön eikä edellytä erityisiä toimenpiteitä. Myös toiminnan kehittäminen melualueilla on mahdollista. Melualueilla on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa tarkempien selvitysten perusteella otettava huomioon melusta johtuvat rajoitukset ja reunaehdot.

Maankäyttö- ja rakennuslain 117 §:n 2 momentin mukaan rakennuksen tulee sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla täyttää muun muassa terveyden ja meluntorjunnan vaatimukset. Lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain 136 §:n mukaan rakennusluvan edellytyksenä on, että maakuntakaavasta johtuva lain 33 §:n 1 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus otetaan huomioon. Jos rakennusluvan saaminen evätään maakuntakaavasta johtuvasta syystä ja luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle kohtuutonta haittaa, lupa on myönnettävä, ellei Puolustusvoimat alueen toimijana lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta. Haitta arvioidaan aina tapauskohtaisesti rakennuslupamenettelyn yhteydessä.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava täyttää Pohjankankaan ja Säkylänharjun ampuma- ja harjoitusalueiden (EAH) ja niihin liittyvien melualueiden (me1 ja me2) osalta

maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen sekä muun muassa maakunnan tarkoituksen mukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen, alueiden käytön ekologisen kestävyuden, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käytön, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä luonnonarvojen vaalimisen osalta. Maakuntakaavasta ei tältä osin voida katsoa myöskään aiheutuvan valittajille maanomistajina kohtuutonta haittaa.

Vahvistamatta jätetyt aluevaraukset

Vähittäiskaupan suuryksikkömerkinnät (km) Porin Vähärauma ja Riihiketo sekä Rauman Vanha Prisma

Ympäristöministeriö on jättänyt Porin Vähärauman ja Riihikedon vähittäiskaupan suuryksikkömerkinnät (km) maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisina vahvistamatta. Lisäksi ympäristöministeriö on jättänyt Rauman Vanha Prismen vähittäiskaupan suuryksikköä koskevan aluevarauksen (KM1) maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vastaisena vahvistamatta.

Perustelut

Vähittäiskaupan suuryksikköjä on mahdollista sijoittaa maakuntakaavan keskustatoimintojen alueille (C). Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle maakuntakaavassa on osoitettu aluevarauksia vähittäiskaupan suuryksiköille (KM) yksi Poriin (Mikkola) ja yksi Huittisiin (Sahko) sekä kaksi Raumalle (KM1, Fere-Center ja Vanha-Prisma). Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu neljä vähittäiskaupan suuryksikköä kohdemerkinnällä (km) Poriin (Vähärauma, Eteläväylä, Riihiketo ja Isosanta).

Merkintöjen KM ja km kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueen ulkopuolisia alueita, joille voidaan sijoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö. Merkinnällä sallitaan myös erikoistavarakaupan yksiköiden (retail park) sijoittuminen alueelle. Merkinnällä KM1 osoitetaan keskustatoimintojen ulkopuoliset vähittäiskaupan suuryksiköille varatut alueet, joiden päivittäistavaran myyntipinta-alan tulee olla alle 2 000 kerrosneliometriä. Merkintöihin liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan vähittäiskaupan suuryksikön mitoituksessa ja tarkemmassa sijoittumissuunnittelussa sekä ajoituksessa on otettava huomioon seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei vähittäiskaupan suuryksikkö aiheuta palvelutarjonnassa alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuteen vaikuttavia merkittäviä heikennyksiä. Jos ei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta, merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö on Porissa ainakin yli 5 000 kerrosneliometriä ja muualla Satakunnassa ainakin yli 3 000 kerrosneliometriä. Päivittäistavarakaupan osalta suuryksikön laajuus arvioidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutustarkastelujen ja ostovoiman kasvun perusteella. KM1 -alueelle suunniteltavan hankkeen ajoitus on suhteutettava ostovoiman kasvuun ja vaikutukset on arvioitava erityisesti Vanhan Rauman palvelutarjonnalle.

Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain säännökset

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevien yleistavoitteiden mukaan yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Runsaasti henkilöautoliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, et-

tä tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina. Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja esittää eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet. Kaupunkiseuduilla on myös varmistettava palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä sen yhteydessä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen. Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt on sijoitettava tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista. Toimivia yhteysverkostoja ja energiahuoltoa koskevien yleistavoitteiden mukaan liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö sovitetaan yhteen siten, että vähennetään henkilöautoliikenteen tarvetta ja parannetaan ympäristöä vähän kuormittavien liikennemuotojen käyttöedellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen järjestelyihin sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Maakuntakaavaan liittyvät selvitykset ja vaikutusten arviointi

Maakuntakaavaa laadittaessa on tehty kaupan palveluverkkoselvitys (Kauppa Satakunnassa 2009, A:292). Ostovoiman muutosta ja lisätilan tarvetta on päivittäistavaran ja erikoistavaran kaupan osalta arvioitu vuoteen 2025 saakka. Kaupallisen palvelujen lisätilan tarpeeksi koko maakunnassa on arvioitu ostovoiman enimmäiskasuvaihtoehdon perusteella 203 700 kerrosneliometriä ja se käsittää myös paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan vaatiman lisätilan tarpeen. Tästä kerrosalasta Porin osuus on yhteensä 73 700 kerrosneliometriä ja Rauman osuus on 36 100 kerrosneliometriä.

Selvitys arvioi vähittäiskaupan suuryksikköjen vaikutuksia tiedossa olevien hankkeiden perusteella ja toteaa niiden olevan maakuntakaavaehdotuksen mukaisia. Suuryksikköjen vaikutuksia arvioidaan yleisellä tasolla ilman tarkempaan eri tekijöihin liittyvää alue- tai kohdekohtaista tarkastelua ja vaikutuksia koskevat johtopäätökset ovat osittain toisensa kumoavia.

Maakuntakaavaehdotuksen mukaiset hankkeet sijoittuvat selvityksen mukaan hyvin yhdyskuntarakenteeseen nähden, pääosin tiivistävät sitä ja voimistavat pääkeskuksia monipuolisina palveluiden alueina. Porin Mikkolan alueen katsotaan kehittyvän omana alakeskuksenaan sen heikentämättä Porin pääkeskuksen merkitystä ja palvelevan sekä Porin että Ulvilan asukkaita. Risteysalueelle sijoittuessaan kaupan palvelut eivät hajauta yhdyskuntarakennetta keskuksen sijaitessa risteuksen välittömässä läheisyydessä. Mahdollisen liikenteen ruuhkautumisen katsotaan voivan vaatia liikenneverkon kehittämistä.

Palvelujen saavutettavuuden osalta katsotaan, että autottomille kotitalouksille asiointi uudessa suuryksikössä saattaa muodostua mahdottomaksi, jos kevyeen liikenteen väylät ja joukkoliikenne ovat puutteelliset. Kaupallisesti monipuolisten keskusten sijaitessa liikenteellisten solmukohtien tuntumassa fyysinen saavutettavuus suhteessa asutukseen, liikenneväyliin, joukkoliikenteen reitteihin sekä kevyen liikenteen väyliin pysyy hyvänä. Porin ja

Rauman ulkopuolelle sijoittuvien tiedossa olevien päivittäistavaran suuryksikköhankkeiden katsotaan voivan vaikuttaa näiden kaupunkien keskustojen kaupalliseen palvelutarjontaan. Liikenteellisiin solmukohtiin sijoittuminen saattaa houkutellessa muuta palvelutarjontaa ja voi johtaa kaupallisten alueiden levittäytymiseen.

Suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin todetaan, että tiedossa olevat hankkeet ovat niiden suuntaisia sijoittumalla nykyisten kaupan keskittymien yhteyteen, jolloin alue- ja yhdyskuntarakenne pysyy eheänä eikä synny uusia kilpailevia alakeskuksia. Monien tiedossa olevien hankkeiden ollessa hypermarket-tyyppisiä, joissa asioidaan pääasiassa henkilöautolla, yksityisautoilu saattaa lisääntyä. Niitä toteutettaessa tulee korostaa kevyenliikenteen ja joukkoliikenteen hyvää saavutettavuutta.

Maakuntakaavan selostuksessa todetaan, että erikoistavaran kaupan osalta suuryksiköt sijaitsevat aluerakenteessa edullisesti. Alueet lisäävät kaupan ja muun yritystoiminnan toimintaedellytyksiä. Ne mahdollistavat kaupan sijoittumisen ostovoiman suhteen sekä lisäävät kaupan kilpailua, mikä lisää asiakkaiden valintamahdollisuuksia. Yksiköiden todetaan palvelevan ensisijaisesti henkilöautolla asioivia. Asukkaiden välinen epätasa-arvo saattaa kasvaa, jos julkisten ja kevyenliikenteen ratkaisut toteutetaan puutteellisesti. Suuryksiköitten todetaan voivan köyhdyttää keskustojen erikoistavaran kaupan tarjontaa, mikäli myymäläalueet sijaitsevat kaukana keskustun ydinalueista.

Kaavaselostuksen liiteosan matriisitarkastelun mukaan ostovoiman alueelliset siirtymät voivat olla merkittäviä. Yksiköt voivat kerätä asiakkaita hyvinkin laajalta alueelta ja liikennemäärät ja päästöt lisääntyvät. Ne voivat hajauttaa taajamien rakennetta ja heikentää nykyisiä keskustoja. Vaikutuksia Porin keskustan kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämisedellytyksiin ei ole tarkemmin selvitetty.

Rauman kaupungin kaupallisia palveluja koskevat selvitykset

Maakuntakaava-asiakirjoihin liittyvien vähittäiskaupan suuryksiköiden vaikutusten arviointia koskevien selvitysten lisäksi ympäristöministeriö on maakuntakaavan vahvistamisen yhteydessä hyödyntänyt tietoja, jotka käyvät ilmi Rauman kaupungin yleis- ja asemakaavoitusta varten teettämistä kaupallisia palveluja koskevista selvityksistä.

Yleiskaavan laatimista varten laaditun Kaupallisen selvityksen (UnitedLog Consulting Finland Oy ja Santasalo 17.3.2011) mukaan Rauman pääasialliseen markkina-alueeseen kuuluvat myös Eurajoki ja Pyhäranta. Ostoksilla käydään myös Euralta, Köyliöstä ja Säkylästä. Rauman hypermarketit vetävät asiakkaita päivittäistavaraostoksille naapurikunnista etenkin viikonloppuisin.

Lisää liiketilaa vuoteen 2030 mennessä tarvitaan selvityksen mukaan enimmillään noin 50 000–60 000 kerrosneliometriä. Siitä keskusta-alueelle suuntautuu noin 25 000–30 000 kerrosneliometriä koostuen suurelta osin keskustahakuisen erikoistavaran tarpeesta. Keskustan ulkopuolisille alueille suuntautuu liiketilan tarvetta noin 28 000–32 000 kerrosneliometriä ja se koostuu pääosin paljon tilaa vaativan kaupan tarpeesta ja pienessä määrin muun erikoistavaran tarpeesta käsittäen laajan tavaravalikoiman myymälöitä ja esimerkiksi hypermarkettien etumyymälöitä. Keskustahakuisia erikoiskauppoja keskusta-alueiden ulkopuolelle ei selvityksen mukaan tule laajamittaisesti suunnitella. Keskustan ulkopuolisten alueiden tarve kohdistetaan pääosin nykyisille paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan alueille ja niiden laajennuksille eli valtateiden 8:n ja 12:n risteysalueelle ja Papinhakaan rautatien pohjoispuolelle.

Päivittäistavaran kaupan lisätilarive on selvityksen mukaan vuoteen 2030 mennessä enimmillään 4 000–5 000 kerrosneliometriä, josta puolet menee jo suunniteltuihin hankkeisiin. Muu osa kohdistuu lähikauppoihin, keskustan erikoiskauppoihin ja ehkä yhteen suureen supermarketiin. Päivittäistavaran kaupan lisätilarive tarve riittää uuteen hypermarkettiin, jos se on vanhoja yksiköitä korvaava.

Selvityksen suositusten mukaan Vanhaa Raumaa kehitetään sen luontaisista lähtökohdista. Lisäksi kaupallisia palveluja kehitetään muun muassa sellaisille alueille, jotka ovat maakuntakaavan C-alueella. Valtateiden 8:n ja 12 risteysalueelle maakuntakaavan KM1-alueille sijoitetaan pääosin paljon tilaa vaativaa erikoistavaran kauppaa ja tuotevalikoimaltaan siihen painottuvia laajan tavaravalikoiman suuryksiköitä. Niille ei suositella merkittävässä määrin keskustahakuista erikoistavaran kauppaa eikä päivittäistavaran kauppaa.

Vireillä olevia Fere-Centerin ja Vanhan Prismän alueiden asemakaavamuutosten vaikutuksia koskeva Asiantuntijalausunto (SKOY 31.8.2007) tarkastelee näille maakuntakaavan mukaisille KM1-alueille suunniteltujen neljän halpahalli-tyyppisen vähittäiskaupan suuryksikön vaikutuksia. Asiantuntijalausunnossa tarkasteluvaihtoehdon 1 mukaan Rauman keskustassa ja sen lähialueilla on toteutettuna voimassa olevan osayleiskaavan mukaiset vähittäiskaupan suuryksiköt ja yksi muu suuryksikkö. Tarkasteluvaihtoehdon 2 mukaan alueilla on lisäksi neljä muuta suuryksikköä. Vaikutusten arvioinnin tavoitevuosi on 2020.

Näiden vaihtoehtojen kaupallisia vaikutuksia on arvioitu erityisesti näkökulmista, jotka ovat Vanhan Rauman liikekeskustan elävyys, keskustan kehittämisedellytykset, erityisesti ydinkeskustan kaupallinen tarjonta ja erikoisliikkeiden toimintamahdollisuudet, palvelu- ja kaupan työpaikkojen määrä sekä paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan sijainti kaupunkirakenteessa.

Laskennalliseksi vähittäiskaupan liiketilöjen lisätarpeeksi asiantuntijalausunnossa arvioidaan ilman myymäläpoistumaa ja autokauppaa noin 44 700 kerrosneliometriä ja koko Rauman markkina-alueella noin 90 000 kerrosneliometriä (kerrosalan nettolisäys). Ydinkeskustan osuus vaihtoehdossa 1 on tästä noin 78 % Rauman laskennallisesta liiketilöiden tarpeesta ja noin 39 % koko kaupallisen vaikutusalueen liiketilöiden tarpeesta. Vaihtoehdossa 2 pinta-alanlisäys on noin 58 000 kerrosneliometriä ylittäen selvästi Rauman liiketilöiden tarpeen ja on noin 64 % Rauman vaikutusalueen laskennallisesta liiketilöiden tarpeesta.

Vaihtoehtojen vaikutuksista todetaan muun muassa, että vaihtoehdossa 1 Rauman vähittäiskaupan ostovoiman kasvu ja laskennallinen lisäpinta-alan tarve riittävät kattamaan ydinkeskustan liikerakentamisen ja uusien vähittäiskaupan suuryksikköhankeiden myynnin ja liiketilöiden lisäyksen. Hankkeiden toteutuksella ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia nykyisten myymälöiden toimintaedellytyksiin.

Vaihtoehdossa 2 Rauman ostovoiman kasvu ja pinta-alan laskennallinen lisätarve eivät arvioinnin mukaan riitä kattamaan suunnitteilla olevien hankkeiden liiketilöiden lisäystä. Tämän vaihtoehdon mukainen liikerakentaminen heikentää erityisesti Rauman ydinkeskustan nykyisten liikkeiden toimintaedellytyksiä. Ydinkeskustan liikerakentaminen jää todennäköisesti osittain tai kokonaan toteutumatta, mikäli kaikki neljä suunniteltua halpahallia toteutetaan suunnitelluille paikoille (Fere-Center ja Vanha Prisma). Mahdollisia haitallisia vaikutuksia voidaan arvioinnin mukaan ehkäistä toteuttamalla hankkeet vaiheittain, osin vuoden 2020 jälkeen. Tällöin nykyisillä myymälöillä on paremmat mahdollisuudet sopeuttaa oma toimintansa uuteen kilpailutilanteeseen.

Rauman keskustan erikoiskaupan toimintaedellytysten ja liikekeskustan elävyyden osalta todetaan, että kaupan painopiste siirtyy entistä enemmän Porintien varteen. Uhkana kes-

kustan kehittämiseksi nähdään keskustahakuisen erikoistavaran kaupan sijoittuminen hypermarkettien ja halpahallien yhteyteen. Sen katsotaan voivan heikentää keskustan nykyisten liikkeiden toimintaedellytyksiä ja sitä kautta keskustan vetovoimaa. Haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää jatkamalla keskustan kehittämistoimia ja tarjoamalla halpahalleille vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja keskustan liiketiloista, jolloin ne paremmin tukevat keskustan kehitystä. Suunnitellut halpahallien sijaintipaikat Porintien varressa katsotaan vetovoimaisiksi sijaintipaikoiksi myös paljon tilaa vaativalle erikoiskaupalle, joka ei kilpaile Rauman keskustan erikoiskaupan kanssa.

Selvityksessä, joka koskee halpahallien sijoittumisen vaikutuksia kaupunkirakenteeseen eri vaihtoehtoissa Raumalla (T. Santasalo Ky 4.9.2007) todetaan, että voimassa oleva yleiskaava vastaa hyvin niihin tavoitteisiin, joilla tavoitellaan liikekeskustan elävyyttä. Yleiskaavan mukaisesti Leikari-Lampolan alueen itäpuoli (Fere-Center) rakentuu paljon tilaa vaativan erikoiskaupan tarpeisiin, johon kaupungilla ei ole vastaavaa hyvää paikkaa tarjota.

Vaihtoehdon 2, jossa halpahallimyymälöiden massatavara-kaupan markkinat sijoittuvat keskustan ulkopuolelle, todetaan heikentävän hypermarkettien ja keskustassa toimivien erikoiskauppojen myyntiä. Tämä ratkaisuvaihtoehdon katsotaan toimivan vastoin niitä tavoitteita, joita on asetettu Vanhan Rauman keskustan elinvoimaisuuden turvaamiseksi.

Voimassa olevan yleiskaavan mukaisen ratkaisuvaihtoehdon katsotaan turvaavan selkeimmin nykyisen liiketoiminnan kehittämisedellytykset. Alennustavaratalojen sijainti keskustan ulkopuolella lisää myös asiointia autolla ja kasvattaa jalankulkumatkoja nykyisestä. Market-alueen ja halpahallimyymälöiden vyöhykkeen katsotaan muodostavan Raumalle oman autokaupungin.

Muistiossa, joka koskee Rauman kaupallisten yksikköjen liikenteellisiä vaikutuksia (Ramboll 3.9.2007) todetaan, että valtateiden risteykseen sijoitettujen suuryksikköjen seurauksena uusi liikenne kohdistuu voimakkaasti vt 12:n, Porintien ja Kaunisjärvenkadun liittymään. Liittymä on aikaisemman selvityksen perusteella yksi ruuhkautumisherkinpiä liittymiä Rauman seudulla. Liittymän ruuhkautuminen johtaa vaihtoehtoisten reittien puuttuessa Rauman keskustan ja sataman saavutettavuuden heikentymiseen. Osayleiskaavan mukaisella maankäytöllä liikenne toimii tällä liittymäalueella kapasiteettinsa ääri rajoilla. Halpahallivaihtoehdon sujuvuuden parantaminen edellyttää rakenteilla olevien satamayhteyden ja Porintien järjestelyjen muutoksia. Vanhan Prisman liittymässä ei ole odotettavissa suuria liikenteellisiä ongelmia.

Ympäristöministeriön johtopäätökset

Porin Vähärauma ja Riihiketo.

Maakuntakaavassa on Poriin osoitettu vähittäiskaupan suuryksikköä koskevan aluevarauksen (KM) Mikkola lisäksi yhteensä neljä vähittäiskaupan suuryksikköaluetta kohdemerkinnällä (km).

Mikkolan vähittäiskaupan suuryksikön aluevaraus sijoittuu noin viiden kilometrin etäisyydelle Porin keskustasta kaakkoon valtatie 11 (Pori - Nokia eli Tampereentie) ja valtatie 2 risteuksen tuntumaan. Se on ollut osa laajempaa ja edelleen toiminnassa olevaa teollisuusaluetta. Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa alueelle vähittäiskaupan suuryksikön käsitteviä myymälätiloja asemakaavan tulkinnasta riippuen noin 75 000–100 000 kerrosneliometriä. Alueella on kaksi hypermarket-tyyppistä myymälää, huonekaluliike, kodinkoneliike ja autoliike.

Vähärauman vähittäiskaupan suuryksikkömerkintä sijoittuu maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle (A) noin 2,5 kilometrin etäisyydelle Porin keskustasta länteen Rauman tien ja Mäntyluotoon johtavan rautatien väliselle alueelle Tikkulantien varteen. Etäisyys maakuntakaavan keskustatoimintojen alueesta on noin 1,5 kilometriä. Asemakaava mahdollistaa alueelle myymälätiloja 22 000 kerrosneliometriä, josta kaavamääräyksen mukaan vähittäiskaupan suuryksikköjen osuus saa olla 30 %. Alueella on tällä hetkellä market-tyyppinen myymälä, paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan tiloja ja liikennemyymälä.

Riihikedon vähittäiskaupan suuryksikkömerkintä sijoittuu maakuntakaavan työpaikka-alueelle (TP) noin 1,5 kilometrin etäisyydelle Porin keskustasta etelään Satakunnankadun ja rautatien väliselle alueelle maakuntakaavan keskustatoimintojen alueen (C) tuntumaan. Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa alueelle noin 38 800 kerrosneliometriä myymälätiloja, josta kaavamääräyksen mukaan vähittäiskaupan suuryksikköjen osuus on 50 %. Alueella on tällä hetkellä paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan tiloja.

Eteläväylän vähittäiskaupan suuryksikkömerkintä sijoittuu maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle noin 2,3 kilometrin etäisyydelle Porin keskustasta lounaaseen valtateiden 2 ja 8 risteyksen länsipuolelle. Voimassaoleva asemakaava mahdollistaa alueelle vähittäiskaupan suuryksikön myymälätiloja 11 000 kerrosneliometriä. Alueella on tällä hetkellä hypermarket-tyyppinen myymälä.

Isosannan vähittäiskaupan suuryksikkömerkintä sijoittuu maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle hieman alle 1,5 kilometrin etäisyydelle Porin keskustasta pohjoiseen Kokemäenjoen vastarannalle. Etäisyys maakuntakaavan keskustatoimintojen alueesta on noin 300 metriä. Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa alueelle 14 400 kerrosneliometriä myymälätiloja ja vähittäiskaupan suuryksikön. Alueella on tällä hetkellä päivittäistavaramyymälä.

Voimassa olevat asemakaavat mahdollistavat Porissa keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle sijoitettavaa vähittäiskaupan suuryksikön kerrosalaa asemakaavan tulkinnasta riippuen yhteensä noin 125 000–150 000 neliometriä. Porin asukasluku on noin 83 000.

Maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksikkömerkinnät mahdollistaisivat yhden tai useamman kokoluokaltaan seudullisesti merkittävän uuden vähittäiskaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän sijoittamisen kunkin merkinnän tarkoittamalle alueelle. Asiointi niissä perustuisi pääosin henkilöautoliikenteeseen lisäten liikennettä ja siitä aiheutuvia päästöjä. Riihikedon vähittäiskaupan suuryksikkö sijoittuisi aivan keskustatoimintojen alueen tuntumaan. Maakuntakaavassa ei ole määritelty vähittäiskaupan suuryksikköiden tarkempaa lukumäärää eikä kokoa tai toteutuksen ajoitusta. Suunnittelumääräyksen mukaan vähittäiskaupan suuryksikön mitoituksessa ja tarkemmassa sijoittumissuunnittelussa sekä ajoituksessa on otettava huomioon seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, että ei vähittäiskaupan suuryksikkö aiheuta palvelutarjonnassa alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuteen vaikuttavia merkittäviä heikennyksiä. Määräystä ei voida pitää maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kannalta riittävänä varmistamaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistäminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan on perustuttava riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maakuntakaavan toteuttaminen mahdollistaisi viiden seudullisesti merkittävän sellaisen palvelukeskittymän muodostamisen Poriin, joka ei tukeudu olemassa oleviin keskuksiin. Maakuntakaava laadittaessa tehtyjen selvitysten perusteella ei ole arvioitavissa, onko kahden uuden seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön toteuttaminen perusteltua tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen kannalta ja tukeeko vähittäiskaupan suuryksikköjen toteuttaminen Vähärauman ja Riihikedon alueille yhdyskuntarakennetta ja keskusta-alueen kaupallisten palvelujen kehittämisedellytyksiä ja olisiko se kestävä kehityksen mukaista.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavan toteuttamisen vaikutuksia Riihikedon ja Vähärauman vähittäiskaupan suuryksikkömerkintöjen osalta ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämällä tavalla ottaen huomioon, että maakuntakaava mahdollistaa Mikkolan, Eteläväylän ja Isosannan kaupallisten palvelujen keskusten edelleen kehittämisen seudullisesti merkittävinä kaupallisten palvelujen keskuksina.

Tämän vuoksi ei ole arvioitavissa, täyttääkö maakuntakaava tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistämisen, tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen osalta.

Rauman Vanha-Prisma.

Vanha-Prisman vähittäiskaupan suuryksikön aluevaraus (KM1) sijoittuu valtateiden 8 ja 12 liittymän kaakkoispuolelle noin 750 metrin etäisyydelle Vanhan Rauman alueesta. Etäisyys maakuntakaavan keskustatoimintojen alueesta on noin 500 metriä. Vastapäätä valtateiden liittymän luoteispuolelle sijoittuu maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksikön aluevaraus Fere-Center.

Voimassa olevassa asemakaavassa Vanha-Prisman alue on liikerakennusten korttelialuetta. Voimassa olevassa keskustan osayleiskaavassa alue on palvelujen aluetta (P1), jolla sallitaan paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppa. Alueella on ollut kerrosalaltaan noin 8 100 neliömetrin suuruinen hypermarket-tyyppinen myymälä. Tällä hetkellä siellä on muun muassa market-tyyppinen myymälä ja laajan tavaravalikoiman myymälä. Valtateiden 8 ja 12 liittymän läheisyydessä sijaitsevan kaupallisten palvelujen aluekokonaisuuteen liittyy myös maakuntakaavassa osoitettu liittymän lounaispuolinen palvelujen alue (P), mikä mahdollistaa paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan.

Maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksikkömerkinnät mahdollistaisivat yhden tai useamman kokoluokaltaan seudullisesti merkittävän uuden vähittäiskaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän sijoittamisen keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle Vanha-Prisman ja Fere-Centerin alueelle. Näiden alueiden sijaitessa lähellä toisiaan ne kilpailisivat osittain samasta ostovoimasta. Maakuntakaavassa ei ole määritelty vähittäiskaupan suuryksikköiden tarkempaa lukumäärää eikä päivittäistavaraa lukuun ottamatta suuryksikköiden kokoa tai toteutuksen ajoitusta. Aluevarausmerkintään KM1 liittyvää suunnittelumääräystä, joka koskee suuryksikköiden mitoitusmuotoja osin sekä palvelurakenteen tasapainoista kehittämistä, ei voida pitää mitoituksen ja ajoituksen kannalta riittävänä. Rauman asukasluku on noin 40 000.

Selvitykset osoittavat, että Raumalla on edellytykset enintään yhden uuden merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön toteuttamiselle keskustatoimintojen alueen ulkopuolelle. Vähittäiskaupan suuryksikköiden toteuttaminen valtateiden 8 ja 12 liittymän läheisyydessä siirtää kaupallisten palvelujen painopistettä Rauman keskustasta ja voi heikentää ydinkeskustan kaupallisten palvelujen toimintaedellytyksiä ja hajauttaa yhdyskuntarakennetta. Tällä on merkitystä myös sen vuoksi, että Vanha Rauma on UNESCO:n maailman-

perintökohde, jolle leimaa antavana on sen elinvoimainen asuin-, työpaikka- ja liikealue. Vanha-Prisman alue sijaitsee valtateiden 8 ja 12 liittymän kaakkoispuolella Rauman keskustan ja palvelujen painopisteeseen nähden vastakkaisella puolella. Asiointi alueella perustuisi pääosin henkilöautoliikenteeseen, mikä lisää liikennettä ja siitä aiheutuvia päästöjä. Vanha-Prisman vähittäiskaupan suuryksikön toteuttaminen ei tue sijainniltaan yhdyskuntarakenteen eheyttämistä eikä palvelujen hyvää saavutettavuutta. Tarve- ja vaikutusselvitykset eivät osoita, että Vanha-Prisman alueen kaupallisen palvelujen laajamittainen kehittäminen olisi kestävän kehityksen mukaista.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaava Vanha-Prisman vähittäiskaupan suuryksikön aluevarauksen (KM1) osalta edistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista. Maakuntakaava ei tältä osin myöskään täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia sisältövaatimuksia maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen eikä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen osalta.

Söörmarkun eritasoliittymä

Ympäristöministeriö on jättänyt Porin Söörmarkun eritasoliittymän aluevarauksen maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisena vahvistamatta.

Perustelut

Maakuntakaavassa on osoitettu Söörmarkun kylän kaakkoispuolelle eritasoliittymän aluevaraus valtatielle 23.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Inventointien tarkoittamilla alueilla alueidenkäytön on sovellettava niiden historialliseen kehitykseen. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Maakuntakaavaa laadittaessa suunnittelun lähtökohtina on ollut rakennettua kulttuuriympäristöä ja valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä koskeva julkaisu (Ympäristöministeriö, Museovirasto, rakennushistorian osasto, julkaisu 16, 1993). Tässä inventoinnissa Söörmarkun kylä ja kulttuurimaisema rajautuu valtateiden 8 ja 23 liittymän luoteispuolelle.

Museoviraston laatima valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskeva inventointi (RKY2009) on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennettua kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Valtioneuvoston päätöksen voimaantuloa koskevan kohdan mukaan päätöksen voimaantullessa valmisteilla oleva kaava on voitu hyväksyä päätöksen estämättä 30.6.2010 mennessä, mikäli kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville ennen valtioneuvoston päätöksen voimaantuloa. Satakunnan maakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä 19.5.–18.6.2009 välisenä aikana ja maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 17.12.2009. Maakuntakaava on voitu hyväksyä siten, että sen suunnittelun lähtökohtina on ollut edellä mainittu ympäristöministeriön ja Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisu vuodelta 1993.

Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevassa inventoinnissa (RKY2009) Söörmarkun kylän valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ulottuu valtatie 23 kaakkoispuolelle. Inventoinnin kohdekuvauksesta ilmenee muun muassa, että Söörmarkun korkeatasoinen rakennuskanta, lehtevät pihapiirit, maakuntakaavassa historiallisena tienä (ht) osoitettu vanha tielinjaus ja jokilaakson pellot muodostavat erinomaisen edustavan talonpoikaisen agraariympäristön. Kylän talot Anttila, Mattila, Valli, Linti, Kartano ja Kuuri ovat jokilaaksoa seuraavan mutkittelevan maantien varrella tiheänä ryhmänä. Historiallinen tie jatkuu valtatie 23 eteläpuolelle. Maakuntakaavassa osoitettu eritasoliittymävaraus mahdollistaisi sen toteuttamisen tiejärjestelyineen siten, että se muuttaisi historiallisen kylätiestön ja maiseman rakennetta merkittävällä tavalla, mikä voisi vaarantaa Söörmarkun kylän kulttuurihistorialliset arvot. Maakuntakaavaan ei liity eritasoliittymän yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevia kulttuurihistoriallisten arvojen huomioon ottamista koskevaa määräystä.

Kaavan on maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan perustuttava riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Maakuntakaavaa laadittaessa on tehty satakuntalaisia kulttuuriympäristöjä koskeva selvitys. Siinä Söörmarkun kylää ja kulttuurimaisemaa on tarkasteltu vain valtatie 23 pohjoispuolisen alueen osalta. Maakuntakaavaan liittyvässä vaikutusten arvioinnissa todetaan maakuntakaavassa osoitettujen, tarkemmin yksilöimättömien, eritasoliittymien rakentamisen muuttavan luonnon- ja kulttuurimaisemaa sekä rakennettua ympäristöä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 6 kohdan mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Vaikka maakuntakaava on voitu hyväksyä ottamatta suunnittelun lähikäytönä huomioon edellä mainittua valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevaa inventointia (RKY2009), maakuntakaavan sisältövaatimukset edellyttävät erityisen huomion kiinnittämistä myös muiden kuin valtakunnallisten inventointien mukaisten maisema-, kulttuuriperintöarvojen vaalimiseen.

Koska maakuntakaavan toteuttamisen vaikutuksia Söörmarkun eritasoliittymän aluevarauksen osalta ei ole riittävästi selvitetty, ei ole arvioitavissa, täyttääkö maakuntakaava tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimukset maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta.

Isoniemenkeitaan merkittävän turvetuotantoalueen Jämijärven puoleinen osa

Ympäristöministeriö on jättänyt Kankaanpään ja Jämijärven alueille sijoittuvan Isoniemenkeitaan merkittävää turvetuotantoaluetta (EO-3) koskevan varauksen maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vastaisena vahvistamatta siltä osin kuin varaus sijoittuu Jämijärven alueelle.

Perustelut

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien erityistavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvarojen koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 6 kohdan mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Kaavan on maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan perustuttava riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Maakuntakaavan turvetuotantoalueet perustuvat kaavaa laadittaessa tehtyyn Satakunnan turvetuotantoa koskevaan selvitykseen (Turvetuotanto Satakunnassa, 2007). Tavoitteena on ollut pääasiassa ojitettujen soiden osoittaminen ottoalueiksi. Maakuntakaavassa on osoitettu yhteensä 44 turvetuotantoaluetta. Kaavaselostuksen mukaan turvetuotantoalueiksi on osoitettu ympäristöluvan saaneita tai toiminnassa olevia laajoja maakunnallisesti merkittäviä turvetuotantoalueita tai sellaisia ympäristölupamenettelyssä kaavaa laadittaessa olleita alueita, joiden ympäristövaikutukset on kattavasti selvitetty.

Isoniemenkeitaan (Maanmittauslaitoksen karttapaikasta ilmenevien tietojen mukaan Isoniemenkeidas) maakuntakaavan mukaisen turvetuotantoalueen varauksen pinta-ala on 235 hehtaaria. Isoniemenkeitaan Kankaanpään puoleinen osa on turvetuotannon piirissä. Jämijärven puoleinen osa käsittää likimäärin kolmasosan turvetuotantoalueen varauksen pinta-alasta. Tältä osin Isoniemenkeidas on Maanmittauslaitoksen karttapaikkaan perustuvan karttatarkastelun perusteella reuna-alueiltaan ojitettu, mutta sen keskiosassa on huomattavan laaja ojitamaton alue.

Isoniemenkeitaan lounaisosaan rajautuu maakuntakaavassa osoitettu Kommokeitaan suojelualue (S), jonka pinta-ala 195 hehtaaria. Kommokeidas on lyhytkorsirämettä ja vaivaiskoivurämettä kasvava keidassuo.

Maakuntakaava-asiakirjoihin ei sisälly selvitystä Isoniemenkeitaan Jämijärven puoleisen osan ojitustilanteesta, luonnonarvoista eikä sen merkityksestä ekologisten yhteyksien osana. Tämän vuoksi ei ole arvioitavissa, täyttääkö maakuntakaava tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämisen sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta.

Vahvistamatta jätetyt aluevaraukset on merkitty maakuntakaavakarttaan punaisella.

Oikaisunluonteinen korjaus

Ympäristöministeriö on maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla tehnyt maakuntakaavan merkinnät ja määräykset käsittävän osan sivulle 5 oikaisunluonteisen korjauksen:

Maakuntakaavan merkinnät ja määräykset sisältävästä osasta on tarpeettomana poistettu merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön kohdetta tarkoittavan merkinnän selitys ja kuvaus sekä merkintään liittyvä suunnittelumääräys.

Ympäristöministeriö kehottaa Satakunnan liittoa täydentämään kaavaselostuksen osan B1 taulukon 5 luetteloa maakuntakaavaan kuuluvalla Porin Metallinkylän alueella 122. Lisäksi kaavaselostuksen osaa B2 on täydennettävä liitekartalla 28d ja liitekartta 26c poistettava tarpeettomana.

Maakuntakaavan vahvistaminen

Ympäristöministeriö katsoo, että Satakunnan maakuntakaava muilta kuin edellä vahvistamatta jätettyjä aluevarauksia koskevassa kohdassa tarkoitetuilta vahvistamatta jätetyiltä osiltaan täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle muilta osin ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö on vahvistanut maakuntakaavan. Samalla ympäristöministeriö on vahvistanut maankäyttö- ja rakennuslain 210 §:n 1 momentin nojalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena maakuntakaavana voimassa olevien seutukaava 5:n ja seutukaava 2:n sekä Kiikoisten kunnan alueella voimassa olevan Pirkanmaan 3. seutukaavan kumoamisen.

Maakuntakaavan voimaantulo

Ympäristöministeriö määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Jatkosuunnitteluohjeet

Ympäristöministeriö kehottaa Satakunnan liittoa tulevassa maakuntakaavoituksessa ottamaan asianmukaisesti huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina Museoviraston laatiman valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevan inventoinnin (RKY 2009).

Jatkotoimenpiteet

Satakuntaliiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuulutettava maakuntakaavan voimaantulosta.

Satakuntaliiton tulee lisäksi lähettää maakuntakaava tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

Oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa maakuntakaavamerkinnot ja määräykset sisältävässä maakuntakaavan osassa mainituilla alueilla. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista.

Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 4 §:n 3 mom., 9 §, 17 §, 24 §:n 2 mom., 25 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 §, 31 §, 33 §:n 1 mom., 65 §, 188 § 3 mom. ja 201 §:n 1 mom.

Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 9 §, 10 §, 12 §, 93 §:n 1 mom. ja 95 §:n 1 mom.

Ympäristöministeriön asetus (31.3.2000) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä

Kuntalaki (365/1995) 90 §, 92 § ja 100 §

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 65 § ja 66 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1142/2009) 3 §.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Ympäristöministeri

Ville Niinistö

Lainsäädäntöneuvos

Marja Mäntynen

LIITE

Valitusosoitus

Oikaisuvaatimusohje

MAKSU JA JAKELU

Päätös, maksutta

Satakuntaliitto, PL 260, 28101 Pori
Yhtiö D

Päätösäljennös saantitodistuksella, maksu 200 euroa (laskutetaan erikseen)

Henkilö A ym.
Yhtiö B
Yhtiö C
Jämijärven kunnanhallitus
Nakkilan kunnanhallitus
Harjavallan kaupunginhallitus
Yhtiö D
Porin kaupunginhallitus
Yhtiö E
Yhtiö F
Yhtiöt G ja H
Henkilö I
Henkilö J
Henkilö K
Henkilö L
Henkilö M
Henkilö N
Henkilö O
Henkilö P
Henkilö Q
Henkilö R
Henkilö S
Yhdistys T
Henkilöt U ja V ym.
Henkilö X
Henkilö Y ym.
Karvian kunnanhallitus
Honkajoen kunnanhallitus
Henkilö Z
Yhdistykset AA ym.

Yhteisissä valituksissa päätös on toimitettu valituksessa ilmoitetulle yhdyshenkilölle. Jollei yhdyshenkilöä ole ilmoitettu, päätös on toimitettu valituksen ensimmäiselle allekirjoittajalle tai vastaselityksen ensimmäiselle allekirjoittajalle, mikäli sen allekirjoittaja on muu kuin valituksen ensimmäinen allekirjoittaja. Päätöksen vastaanottajan on hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:n 2 momentin sekä hallintolain (434/2003) 56 §:n 2 momentin nojalla ilmoitettava tämän päätöksen tiedoksisaannista valituksen muille allekirjoittajille. Ilmoittamisen laiminlyönnistä tai sen viivästyttämisestä voi ilmoitusvelvolliselle hallintolain 68 §:n 1 momentin nojalla seurata korvausvelvollisuus.

Tiedoksi Sisäasiainministeriö
Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristöministeriön luontoympäristöosasto

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Ympäristöministeriön päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Siltä osin, kun ympäristöministeriö on jättänyt maakuntakaavan vahvistamatta, muulla kuin maakunnan liitolla tai kunnalla ei ole oikeutta hakea muutosta (maankäyttö- ja rakennuslain 191 § 3 momentti). Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- ympäristöministeriön päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiamiehen valtakirja, mikäli valituksen on laatinut valittajan valtuuttama asiamies
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 226 euroa (laki 1213/2010). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden

postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
puhelinvaihe: 010 36 40200
telekopio: 010 36 40382
sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua ympäristöministeriöltä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristöministeriölle (6) kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite
- vaatimus maksun muuttamiseksi
- oikaisuvaatimuksen perustelut

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Ympäristöministeriö

postiosoite:	PL 35, 00023 Valtioneuvosto
kirjaamon käyntiosoite:	Fabianinkatu 6 A, Helsinki
puhelinvaihe:	020 610 100
telekopio:	(09) 1603 9320
sähköpostiosoite:	kirjaamo.ym@ymparisto.fi